NUTA BULLETIN
OFFICIAL JOURNAL OF NAGPUR UNIVERSITY TEACHERS' ASSOCIATION
Regd. No. MAHBIL/2001/4448 : Licensed to post without prepayment No. NR/ATI/78/2001
YEAR : 28) 15th July 2003 (No : 3

MINUTES

of the General Body Meeting of NAGPUR UNIVERSITY TEACHERS'ASSOCIATION held at 12.00 noon on *SUNDAY, the* *27th April, 2003 at* Lokmanya Tilak Mahavidyalaya, Wani .

General Body of Nagpur University Teachers' Association met at 12.00 noon on Sunday, the 27th April, 2003 at Lokmanya Tilak Mahavidyalaya, Wani. Prof. B.T.Deshmukh, President was in the chair. The membership numbers of the members present at the meeting are as follows :-

0044, 0048, 0058, 0072, 0090, 0129, 0137, 0154, 0238, 0260, 0269, 0302, 0380, 0389, 0432, 0438, 0496, 0537, 0542, 0543, 0546, 0547, 0549, 0550, 0551, 0585, 0662, 0737, 0738, 0754, 0892, 0895, 1113, 1161, 1177, 1258, 1329, 1406, 1433, 1538, 1540, 1629, 1636, 1656, 1699, 1700, 1701, 1713, 1715, 1753, 1792, 1820, 1849, 2102, 2103, 2108, 2131, 2149, 2154, 2276, 2317, 2350, 2350, 2352, 2369, 2371, 2375, 2395, 2414, 2503, 2511, 2518, 2524, 2575, 2592, 2664, 2666, 2861, 2870, 2906, 2976, 2977, 2979, 3070, 3071, 3072, 3235, 3236, 3237, 3238, 3264, 3298, 3300, 3304, 3316, 3341, 3351, 3370, 3371, 3374, 3375, 3384, 3432, 3446, 3449, 3478, 3483, 3486, 3487, 3498, 3508, 3515, 3520, 3619, 3621, 3632, 3667, 3745, 3750, 3770, 3787, 3805, 3816, 3870, 3895, 3969, 3971, 3972, 4006, 4019, 4053, 4065, 4066, 4076, 4120, 4121, 4132, 4273, 4274, 4275, 4346, 4381, 4501, 4504, 4599, 4612, 4742, 4743

Agenda of the General Body meeting was circulated on pages 17 to 21 of 2003 NUTA Bulletin. Additional Agenda was circulated to members as on pages 41 to 48 of 2003 Ex-File.

ITEM NO. 330 : *CONFIRMATION OF MINUTES :*

CONFIRMED the minutes of the General Body meeting of Nagpur University Teachers' Association held at 12.00 noon on Sunday, the 29th September, 2002 at Shri. Pandharinath Arts & Commerce College, Narkhed

Notes :- 1) Copy of the minutes was Circulated on pages 81 to 86 of 2002 NUTA Bulletin.

2) Corrections, if any, were invited in the copy of the Minutes of the General Body Meeting of Nagpur University Teachers'Association held at 12.00 noon on Sunday, the 29th September, 2002 at Shri. Pandharinath Arts & Commerce College, Narkhed, vide No.CIM/13 Dated 16th December, 2002 published on page 81 of 2002 Nuta Bulletin. No correction was received.

विषय क्रमांक : ३३० (अ) *प्रा. टी.डी.मानकर यांचे दुःखद निधनाबद्दल शोक प्रस्ताव*

प्रा.टी.डी.मानकर यांच्या दुःखद निधनाबद्दल, प्रा. सुशिल काळमेघ यांनी मांडलेला, पुढील शोकप्रस्ताव **सम्मत करण्यात आला** :-

"श्री. वसंतराव नाईक महाविद्यालय धारणी येथून नुकतेच सेवानिवृत्त झालेले प्रा.टी.डी.मानकर यांचे दि. २४ मार्च २००३ रोजी अल्पशा आजाराने दुःखद निधन झाले. प्रा. मानकर हे नुटाचे सक्रिय सभासद व तालुका युनीटचे पदाधिकारी होते. तसेच संघटनेच्या प्रत्येक कार्यात त्यांचा महत्वाचा सहभाग रहात असे. ईश्वर त्यांच्या आत्माला शांती देवो व त्यांच्या कुटूंबियांना हे दुःख सहन करण्याची शक्ती देवो. नुटाची ही सभा त्यांच्या दुःखद निधनाबद्दल शोक व्यक्त करीत आहे"

विषय क्रमांक : ३३० (ब) *प्रा.विलास एस.महाजन यांचे दुःखद निधनाबद्दल शोक प्रस्ताव*

प्रा,विलास एस. महाजन यांच्या दुःखद निधनाबद्दल, प्रा. अविनाश साहूरकर यांनी मांडलेला, पुढील शोकप्रस्ताव **सम्मत करण्यात आला** :-

"प्रा.विलास एस.महाजन, जानकीदेवी बजाज विज्ञान महाविद्यालय, वर्धा यांचे आजाराने दि. २२ आक्टो, २००२ रोजी दुःखद निधन झाले. ते गेले ३५ वर्षे गणित या विषयाच्या अध्यापनाचे कार्य करीत होते. प्रा.महाजन हे नुटाचे सक्रिय आजीवन सदस्य होते. ही सभा प्रा. महाजन यांचे निधनाबद्दल शोक संवेदना व्यक्त करीत आहे. नुटाचे सदस्य यांच्या कुटूंबियांच्या दुःखात सहभागी आहेत."

विषय क्रमांक : ३३० (क) *प्रा. प्रभाकर राऊत यांचे दुःखद निधनाबद्दल शोक प्रस्ताव*

प्रा.प्रभाकर राऊत यांच्या दुःखद निधनाबद्दल, प्रा.डॉ.एकनाथ कठाळे यांनी मांडलेला, पुढील शोकप्रस्ताव **सम्मत करण्यात आला** :-

"मनोहरभाई पटेल कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय साकोली येथील सेवानिवृत्त प्राध्यापक श्री. प्रभाकर राऊत यांचे दि. १४.१.२००३ रोजी ब्रम्हपूरी येथे दुःखद निधन झाले. श्री. प्रभाकर राऊत हे नुटाचे आजीवन सक्रिय सदस्य होते. वाणिज्य विद्याशाखेतील ते ज्येष्ठ प्राध्यापक होते. नुटाच्या प्रत्येक आंदोलनात त्यांचा सक्रिय सहभाग असायचा. शिक्षक संघटनेच्या माध्यमातून नुटाच्या प्रत्येक गतीविधीबद्दल प्रगाढ विश्वास ठेवणारे नुटाचे विश्वासू सदस्य म्हणून त्यांचा लौकिक होता. त्यांच्या दुःखद निधनाबद्दल नुटाची ही सभा शोकसंवेदना व्यक्त करीत आहे त्यांच्या आत्म्याला चीर शांती मिळो अशी इश्वरचरणी प्रार्थना करीत आहे."

विषय क्रमांक : ३३० (ड) *डॉ.सुरेश बी. वानखडे यांचे दुःखद निधनाबद्दल शोक प्रस्ताव*

डॉ.सुरेश बी. वानखडे यांच्या दुःखद निधनाबद्दल, प्रा.शशिकांत चौधरी यांनी मांडलेला, पुढील शोकप्रस्ताव **सम्मत करण्यात आला** :-

"डॉ.सुरेश बी.वानखडे यांचे दि. १७.४.२००३ रोजी वयाच्या ५५ व्या वर्षी अपघाती निधन झाले. डॉ. वानखडे हे १९८५ पासून शासकीय विदर्भ ज्ञान विज्ञान संस्थेमध्ये भुगोल विभागाचे अध्यापक व त्यानंतर विभाग प्रमुख म्हणून कार्यरत होते. 'नुटा'चे ते आजिवन सदस्य असून सतत संघटनेच्या कामात आपले योगदान देत होते. त्यांच्या निधनाने एक प्रामाणिक शिक्षक व कणखर संघटक व प्राध्यापकांचा सच्चा मित्र असलेला व्यक्ती आपल्यातून निघून गेलेला आहे. परमेश्वर त्यांच्या आत्म्यास शांती आणि सद्‌गती देवो."

शोक प्रस्ताव मांडणाऱ्या सदस्यांनी आपल्या भावना व्यक्त केल्या. अध्यक्षांनी सुद्धा आपल्या भावना व्यक्त केल्या. सभेने दोन मिनिटे स्तब्ध उभे राहून दिवंगत सदस्यांना आपली आदरांजली वाहिली. सम्मत केलेल्या शोकप्रस्तावाची प्रत संघटनेच्या वतीने सचिव शोकाकुल कुटूंबियांकडे पाठवितील असे अध्यक्षांनी सांगितले.

ITEM NO. 331 :
APPROVAL TO THE ANNUAL REPORT :

CONSIDERED AND APPROVED the Annual Report regarding the working of the Association for the calendar year ending on 31st December, 2002.

Notes *: (i) As per Article VI (b) (iii) of the Constitution of NUTA, the Annual Report of the working of the Association was prepared by the Executive Committee (vide item No.2 of 2003) and was placed for the approval of the General Body. (ii) The Copy of the Annual Report was circulated* in 2003 *NUTA Bulletin on page 25 &26 (iii) Prof. E.H.Kathale, Secretary presented the Annual Report on behalf of the Executive Committee.*

ITEM NO. 332 :
APPROVAL TO THE ANNUAL BUDGET :

APPROVED the Annual Budget of the Association for the Financial year commencing on 1st April, 2003.

Notes *: (i) Prof. S.A.Tiwari, Treasurer, NUTA, presented the Budget on behalf of the Executive Committee. (ii) The copy of the Budget was circulated on page No.18 of 2003 NUTA Bulletin.*

ITEM NO.333 :
APPOINTMENT OF THE AUDITORS :

CONSIDERED AND APPROVED the following resolution for the appointment of Auditors for the Financial year ending on 31st March, 2003 namely :-

"C.R.Sagdeo & Co. Chartered Accountant "Prabha Niwas" Nagpur be appointed as auditor for the Financial year ending on the 31st March 2003"

Note *: (i) As per Article VII of the Constitution of NUTA the "General Body shall appoint auditors annually in the Annual Meeting of the Association.'' (ii) The Executive Committee resolved to recommend the above resolution, (Vide item No. 4 of 2003) which was placed before the General Body for its approval. (iii) Prof. S.A.Tiwari, Treasurer, on behalf of the Executive Committee, moved the resolution.*

विषय क्रमांक. ३३४ :
प्रा.बी.टी.देशमुख यांच्या अभिनंदनाचा ठराव

कार्यकारी मंडळाच्या वतीने प्रा. डॉ. एकनाथ कठाळे यांनी मांडलेला **पुढील प्रस्ताव सम्मत करण्यात आला.** :-

"महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे ज्येष्ठ सदस्य व नुटाचे अध्यक्ष मा. आ. प्रा. बी. टी.देशमुख यांची सुप्रतिष्ठीत अशा कै.माधवराव लिमये स्मृतिप्रित्यर्थ दिल्या जाणाऱ्या पहिल्याच **"कार्यक्षम आमदार"** पुरस्कारासाठी निवड करण्यात आली आहे. त्याबद्दल ही सभा प्रा.बी.टी.देशमुख यांचे मनःपूर्वक अभिनंदन करीत आहे. नाशिक येथील १६२ वर्षाची परंपरा लाभलेल्या सार्वजनिक वाचनालयातर्फे सुरू करण्यात आलेल्या या पुरस्काराचे प्रा.बी.टी.देशमुख हे पहिले मानकरी ठरले आहेत. स्वातंत्र्य संग्राम सैनिक व माजी आमदार कै. माधवराव लिमये यांच्या स्मृतिप्रित्यर्थ सुरू करण्यात आलेल्या या पुरस्काराचे स्वरुप ५०,०००/- रुपये रोख व स्मृतिचिन्ह असे असून, ८ फेब्रुवारी, २००३ रोजी नाशिक येथे एका विशेष कार्यक्रमात ज्येष्ठ स्वातंत्र्य सेनानी व समाजवादी नेते श्री. दत्ता ताम्हणे यांच्या हस्ते प्रा.बी.टी.देशमुख यांना हा पुरस्कार समारंभपूर्वक प्रदान करण्यात आला.

आ.प्रा.बी.टी.देशमुख यांची विधीमंडळातील कारकीर्द अतिशय अभिमानास्पद असून सलग चार वेळा महाराष्ट्र विधानपरिषदेवर ते निवडून आले आहेत. सांसदीय आयुधांचा वापर करून शिक्षक व पदविधरांच्या प्रश्नांसोबतच लोकांच्या प्रश्नांची विधीमंडळाच्या सभागृहात सोडवणूक करण्याची प्रा.बी.टी.देशमुख यांची शैली व हातोटी वाखाणण्यासारखी आहे. एक जागृत, अभ्यासू, लोकप्रतिनिधी म्हणून त्यांची ख्याती असून विधीमंडळातील त्यांच्या अभ्यासू कार्यशैलीचा गौरव म्हणून १९९६ साली राष्ट्रकूल संसदीय मंडळाच्या महाराष्ट्र शाखेचा पहिला **"उत्कृष्ट संसदपटू"** हा पुरस्कारही प्रा.बी.टी.देशमुख यांना प्राप्त झाला होता, ही आम्हा सर्वांसाठी गौरवाची बाब आहे.

प्रादेशिक असमतोलाबाबतचा प्रा.बी.टी.देशमुख यांचा अभ्यास व आकलन अतिशय सखोल असून या क्षेत्रातील त्यांची कामगिरी स्पृहणिय आहे. जलसिंचन अनुशेषावर त्यांची अभ्यासपूर्ण प्रकाशने प्रसिद्ध झालेली आहेत. शिक्षक, प्राध्यापक, शेतकरी, शेतमजूर, पदवीधर, पेन्शनर, विद्यार्थी अशा सर्वच क्षेत्रातील लोकांचे प्रश्न अतिशय तळमळीने प्रा.बी.टी.देशमुख यांनी मांडलेले आहे व अनेक प्रश्नांच्या बाबतीत न्याय मिळवून देण्यात ते यशस्वी झाले आहेत.

प्रा.बी.टी.देशमुख यांच्या विधी मंडळाच्या कामकाजातील सहभागाबद्दल बोलतांना "चातुर्य शहाणे झाले व प्रमेय रुचीला आले" असे गौरवोद्‌गार खुद्द सभागृहामध्ये मा. जयंतराव टिळकांसारख्या सभापतींनी काढले होते. शिक्षकांचे अनेक प्रश्न सोडविण्यासाठी प्रा.बी.टी.देशमुख यांचे प्रयत्न अतिशय मोलाचे ठरले आहेत. सर्व शिक्षकांचे ते आदराचे स्थान आहेत. शिक्षकी व्यवसायातून महाराष्ट्राच्या विधीमंडळात गेलेले प्रा.बी.टी.देशमुख हे सर्व शिक्षकांसाठी एक मानबिंदू आहेत. प्रा.बी.टी.देशमुख यांना प्राप्त झालेला हा पुरस्कार संपूर्ण शिक्षक वर्ग आणि शिक्षण क्षेत्रासाठी एक गौरवाची बाब आहे. अशा या कर्तृत्ववान, अभ्यासू व शिस्तप्रिय नेत्याच्या अभिनंदनाचा ठराव ही सभा सर्वानुमते पारित करित आहे."

विषय क्रमांक. ३३५ :
संघटनेचे लहानसे ग्रंथालय उभारण्याच्या कामास सुरुवात करणे

(अ) कार्यकारी मंडळाच्या वतीने प्रा. डॉ. एकनाथ कठाळे यांनी मांडलेला **पुढील प्रस्ताव सम्मत करण्यात आला.** :-

"संघटनेच्या अध्यक्षांनी आपल्या दिनांक ८ मार्च २००३ च्या पत्रान्वये (क्रमांक स/ग्रं/१) केलेली विनंती स्विकारतांना या सभागृहाला आनंद होत आहे. एका बाजूला संघटनात्मक कामकाजाशी संबंधित असलेली ग्रंथसंपदा व दुसऱ्या बाजूला प्रादेशिक असमतोलाशी संबंधित असलेली ग्रंथसंपदा यांचा समावेश असलेले **लहानसे ग्रंथालय उभारण्याच्या कामाला आपण सुरुवात करावी** असा निर्णय घेण्यात येत आहे.उपरोक्त पत्रान्वये उपलब्ध झालेल्या ४० हजार रुपये निधीच्या जोडीला संघटनेतर्फे ६० हजार रुपयाची जोड देवून केवळ याच कामासाठी असा १ लक्ष रुपयाचा **"दिर्घ मुदती ठेवीत गुंतविलेला कायम (corpus) राखीव निधी"** संघटनेच्या अर्थबळामध्ये उभा करावा. अशा कायम राखीव निधीतून येणाऱ्या उत्पन्नातून दरवर्षी किमान ८ ते १० हजार रुपयाची पुस्तके या लहानशा ग्रंथालयामध्ये जोडता येतील. याशिवाय त्या त्या वर्षीच्या वार्षिक अर्थबळातून जादा तरतुद करणेची गरज आहे असे वाटल्यास त्या त्या वर्षीच्या अंदाजपत्रकात तरतुद करणेबाबत कार्यकारी मंडळाला निर्णय घेता येईल." *(संघटनेच्या अध्यक्षांचे दिनांक ८ मार्च २००३ चे पत्र क्रमांक स/ग्रं/१ २००३ च्या बुलेटीनच्या पृष्ठ २३ व २४ वर प्रसृत करण्यात आले होते.)*

(ब) उपरोक्त प्रस्तावावरील चर्चेच्या वेळी यवतमाळ जिल्हा नुटा युनिटचे अध्यक्ष प्रा.एस.टी.सांगळे यांनी संघटनेच्या अध्यक्षांना लिहिलेले **आजच्या तारखेचे पत्र सभेत वाचून दाखविले** ते पुढील प्रमाणे :-

"प्रेषक : दिनांक २७.०४.२००३

प्रा,शंकर सांगळे, अध्यक्ष, नुटा यवतमाळ जिल्हा, ३२,
श्रीकृष्ण सोसायटी, आर्णी रोड, यवतमाळ.

प्रति,
प्रा.बी.टी.देशमुख,
अध्यक्ष, नुटा, ३, सुबोध कॉलनी, विदर्भ महाविद्यालयाजवळ, अमरावती.

आदरणीय भाऊ,

नुटा संघटनेचे स्वतःचे लहानसे ग्रंथालय उभारण्याचा आपण हाती घेतलेला उदात्त प्रकल्प स्तुत्य व अभिनंदनीय आहे. या प्रकल्पाच्या उभारणीकरिता लिमये स्मृती प्रित्यर्थ दिल्या जाणाऱ्या पहिल्या "कार्यक्षम आमदार" पुरस्कारार्थ आपणास मिळालेल्या रु. ५०,०००/- रोख रकमेपैकी रु. ४०,००० चा निधी आपण संघटनेच्या सुपुर्द केला आहे. आपले मनःपूर्वक अभिनंदन. आपल्या या निर्णयाने प्रेरीत होऊन मी नुटा संघटनेच्या या उदात्त प्रकल्पाकरिता रु. १०,०००/- चा निधी आपल्या सुपुर्द करित आहे. कृपया या अल्प निधीचा स्वीकार करावा ही विनंती

कळावे,

आपला स्नेहाकांक्षी,
(प्रा. शंकर सांगळे)
अध्यक्ष, नुटा, यवतमाळ जिल्हा

सहपत्र : भारतीय स्टेट बँक यवतमाळ शाखेचा दिनांक ५.५.२००३ रोजीचा रेखांकित धनादेश क्र. ०८४२१५ रु. १०,०००/- चा."

(क) त्यानंतर प्रा. सांगळे यांनी असेही जाहिर केले की **उपरोक्त कामासाठी** आपण स्वतः रुपये दहा हजाराचा निधी देण्याचे ठरविले असून त्यासह जिल्ह्यातील आपल्या इतर सहकाऱ्यांनी मिळून पुढील प्रमाणे एकूण ३० हजार रुपयाचा निधी या कामासाठी संघटनेकडे सोपविण्याचे ठरविले आहे.

१) प्रा.एस.टी.सांगळे, यवतमाळ	१०,०००/-
२) प्राचार्य के.एम. वाघ, घाटंजी	५,०००/-
३) प्राचार्य एस.बी.होटे, पांढरकवडा	५,०००/-
४) प्रा.एम.सी.हाते, पांढरकवडा	५,०००/-
५) प्रा.भास्कर ढाले, यवतमाळ	५,०००/-

प्रा. सांगळे यांनी उपरोक्त पाचही सदस्यांचे रेखांकित धनादेश अध्यक्षांना सादर केलेत. अध्यक्षांनी ते कोषाध्यक्षांच्या सुपूर्त केले. संघटनेच्या वाटचालीत अत्यंत उपयुक्त कामामध्ये दिलेल्या या सहभागाबद्दल अध्यक्षांनी उक्त सदस्यांना धन्यवाद दिले. उपरोक्त योगदानाबद्दल पाचही सन्माननीय सदस्यांचे आभार मानणारा अध्यक्षांनी मांडलेला ठराव **सभागृहाने सम्मत केला.**

(ड) उपरोक्त (अ) अन्वये संघटनेच्यावतीने व संघटनेच्या निधीतून ६० हजार रुपयाची भर घालून उपरोक्त कामासाठी उभारण्यात यावयाच्या १ लक्ष रुपयाच्या मुळातील कायम राखीव निधीमध्ये उपरोक्त ३० हजार रुपयाची जोड देऊन या कामासाठीचा **"दिर्घ मुदती ठेवीत गुंतविलेला कायम (corpus) राखीव निधी"** सुरुवातीलाच १ लक्ष ३० हजार रुपयाचा असावा **असा निर्णय घेण्यात आला.**

(इ) याच कामासाठी अशा रितीने यापुढे आणखी काही निधी उपलब्ध झाल्यास सुरुवातीच्या **"दिर्घ मुदती ठेवीत गुंतविलेल्या कायम (corpus) राखीव निधी"**मध्ये यथास्थिती भर घालण्याची कारवाई पूर्ण करण्यात यावी **असाही निर्णय घेण्यात आला.**

विषय क्रमांक. ३३६ :
डॉ. जनार्दन वाघमारे समितीचा अहवाल

कार्यकारी मंडळाच्या वतीने प्रा. अनिल ढगे यांनी मांडलेला **पुढील प्रस्ताव सम्मत करण्यात आला. :-**

(अ) राज्यशासनाने नियुक्त केलेल्या शिक्षणविषयक अभ्यासगटाने राज्याच्या शिक्षण विषयक सद्यस्थितीचे परिशिलन करून अहवाल तयार करण्यात आल्याचे म्हटले आहे. महाराष्ट्र शासनाने नोव्हेंबर २००१ मध्ये या अभ्यासगटाचा अहवाल प्रकाशित केला. त्यात शिक्षणाच्या गुणात्मक विकासासाठी सुचविलेल्या महत्वपूर्ण उपाय योजनांमध्ये **काही अत्यंत नकारात्मक आणि विषारी अशा शिफारशी दिसून येतात. या संदर्भात ....**

(ब) माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षणाविषयीच्या पुढील शिफारशी पाहण्यासारख्या आहेत :-

१. गळतीबाबत व शिक्षणाच्या दर्जाबाबत संबंधित शिक्षकास जबाबदार धरणे आवश्यक आहे. यशापशाची जबाबदारी व उत्तरदायित्व शिक्षकावर टाकल्याशिवाय शिक्षणाचा गुणात्मक विकास साधणे शक्य होणार नाही.

२. नियमित वेतन श्रेणीतील नियुक्त्यामुळे शिक्षकांमध्ये शैथिल्य येते.

३. भविष्यात वेतन आणि कार्यक्षमता (पे ॲण्ड परफॉर्मन्स) एकमेकांशी निगडीत करण्यात यावेत.

४. वैश्विकीकरणाच्या प्रक्रियेत अर्थव्यवस्थेतील मूल्य निर्धारणाचे कार्य,मागणी व पुरवठ्याच्या माध्यमातून "बाजार" हा घटक करणार आहे. सेवाक्षेत्रातोही या घटकांच्या आधारावरच मुल्यनिर्धारण होणार आहे. ही भूमिका विचारात घेवून कायम विनाअनुदानित शाळांमध्ये शिक्षकांचे वेतन शासनाने निश्चित करण्याची आवश्यकता नाही, असे अभ्यासगटास वाटते.

अमरावती महसूल विभागातील अशासकीय कला, वाणिज्य, विज्ञान, विधी महाविद्यालयांना गेल्या ३-४ वर्षापासून वेतनेत्तर अनुदान न मिळणे

*महाराष्ट्र विधानपरिषद : **गुरुवार, दिनांक १० एप्रिल २००३** : दुसरे अधिवेशन २००३*

सर्वश्री बी.टी.देशमुख, व्ही.यू.डायगव्हाणे, वसंतराव खोटरे, प.म.पाटील, नानासाहेब बोरस्ते, जी.एल.ऐनापुरे, विधान परिषद सदस्य यांनी महाराष्ट्र विधान परिषद नियम १०१ अनुसार दिलेली लक्षवेधी सूचना पुढीलप्रमाणे आहे.

"अमरावती महसूल विभागातील अशासकीय कला, वाणिज्य, विज्ञान, विधी महाविद्यालयासाठी सन २००२-२००३ या आर्थिक वर्षासाठी १ कोटी १३ लक्ष रुपये इतकी वेतनेत्तर अनुदानासाठी तरतूद करण्याचा प्रस्ताव सादर केल्याचे शिक्षण संचालक उच्च शिक्षण यांनी दिनांक २ डिसेंबर २००२ च्या पत्रान्वये सहसंचालक उच्च शिक्षण अमरावती विभाग अमरावती यांना कळविणे, २००२-२००३ हे वर्ष संपत आले तरी याबावत पुढे कोणतीही कारवाई न होणे, गेल्या ३-४ वर्षापासून वेतनेत्तर अनुदान उक्त महाविद्यालयांना वितरित न झाल्यामुळे एकूणच शिक्षण व्यवस्थेवर झालेला विपरित परिणाम, पुढील ५-६ दिवसांमध्ये हे अनुदान अदा न झाल्यास ते व्यपगत होण्याची निर्माण झालेली स्थिती, त्यामुळे उच्च शिक्षण क्षेत्रात निर्माण झालेला तीव्र असंतोष व याबाबत शासनाची भूमिका व प्रतिक्रिया."

मा.मंत्री, उच्च शिक्षण यांचे निवेदन

अमरावती महसूल विभागात ५ जिल्हे असून या ५ जिल्ह्यांमध्ये खालीलप्रमाणे १०७ अशासकीय अनुदानित कला, वाणिज्य, विज्ञान, विधी व शिक्षणशास्त्र वरिष्ठ महाविद्यालये आहेत.

जिल्हा	संख्या
अमरावती	४१
बुलढाणा	१८
वाशिम	११
अकोला	१४
यवतमाळ	२३
एकूण	१०७

शासन निर्णय, दिनांक ३.१०.७९ नुसार राज्यातील अकृषि विद्यापीठांशी संलग्नित अशासकीय अनुदानित कला, वाणिज्य, विज्ञान, विधी व शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयांना निधीच्या उपलब्धतेनुसार अनुज्ञेय बाबीवर वेतनेतर अनुदान देण्यात येते.

सन २००२-२००३ या वर्षात राज्यातील अकृषि विद्यापीठांशी संलग्नित अशासकीय अनुदानित कला, वाणिज्य, विज्ञान, विधी व शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयांसाठी **वेतनेतर अनुदानासाठी उपलब्ध असलेल्या एकूण रु.१३६३.१६ लाख एवढ्या तरतुदीपैकी अमरावती विभागासाठी रु.१६१.०० लाख एवढी तरतूद संचालक, उच्च शिक्षण यांनी सहसंचालक, उच्च शिक्षण, अमरावती विभाग यांना अदा करण्यासाठी ठेवली होती.** संचालक, उच्च शिक्षण यांनी दिनांक २.१२.२००२ च्या पत्रान्वये ही रक्कम महाविद्यालय निहाय वाटप करण्यासाठी किती तरतूद प्रत्येक महाविद्यालयासाठी ठेवावी, याबाबतची माहिती सहसंचालकाकडून मागविली होती. **तथापि, ही रक्कम अद्याप अंतिमरित्या वितरित करण्यात आलेली नाही.**

अमरावती विभागात सन १९९८-९९ ते सन २००१-२००२ पर्यंत देण्यात आलेली वेतनेतर अनुदानाबावतची माहिती खालीलप्रमाणे आहे:-

अ.क्र.	वर्ष	वेतनेतर अनुदानाची रक्कम
१	१९९८-९९	रु.५५,२५,०००/-
२	१९९९-२०००	रु.१,११,८५,०००/-
३	२०००-२००१	रु.१,२०,००,०००/-
४	२००१-२००२	रु.१,००,००,०००/-

उपरोक्त माहिती पाहता हे स्पष्ट होते की, अमरावती विभागातील वरिष्ठ महाविद्यालयांना गेल्या २- ३ वर्षापासून वेतनेतर अनुदान निधीच्या उपलब्धतेनुसार वितरित करण्यात आलेले आहे.

राज्याची आर्थिक परिस्थिती लक्षात घेऊन वरिष्ठ महाविद्यालयांना देय असलेले वेतनेतर अनुदान व थकबाकी टप्प्याटप्प्याने देता येईल किंवा कसे, ही बाब तपासून पाहण्यात येत आहे.

५. वेतनविषयक खर्चात कपात करण्याच्या संदर्भात शासनाने सविस्तर धोरण ठरविण्याची आवश्यकता आहे.

६. कायम विनाअनुदान तत्वावर शाळा उघडण्यासाठी ज्या व्यक्ती/संस्था पुढे येतील, त्यांना शासन स्तरावरुन परवानगी (Permission) देण्याची आवश्यकता असू नये. संबंधित संस्थांना नोंदणी करणे मात्र अनिवार्य करण्यात यावे.

७. सरसकट सर्वांना मोफत शिक्षण असे धोरण अवलंबून शिक्षणाचे उच्चतम ध्येय साध्य होतेच असेही म्हणता येणार नाही.

८. खाजगी शाळांमधून शिकणाऱ्या मुलामुलींच्या संदर्भात पालकांचे उत्पन्नगट निश्चित करुन, फी आकारणीचे धोरण अवलंबिण्याची जोरदार शिफारस अभ्यासगट करीत आहे.

९. शिक्षणावर होणाऱ्या खर्चाचे समतोल वाटप होण्याच्या दृष्टीने महानगरपालिका क्षेत्रात माध्यमिक शिक्षणावरील खर्चाचाही भार राज्य शासनाने टप्प्याटप्प्याने ७५ टक्क्यांपर्यंत कमी करावा व 'अ' व 'ब' प्रवर्गाच्या नगरपालिकांमध्ये ८० टक्के पर्यंतच अनुदान देण्यात यावे. ग्रामीण भागाच्याबाबतही हे अनुदान जास्तीत जास्त ८० टक्क्यांपर्यंत असावे.

१०, आतापर्यंत भरण्यात आलेल्या पदांवरील निवृत्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्यांच्या जागी यापुढे कंत्राटी पध्दतीने कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती करण्यात यावी.

११. प्रशिक्षणातून व्यक्तिमत्व विकास घडतो. काळाच्या प्रवाहात स्वतःची उपयोगिता टिकवावयाची असेल तर, विविध स्वरुपाचे प्रशिक्षण प्रत्येक व्यक्तीने आत्मसात करणे आवश्यक आहे. त्यामुळे प्रशिक्षणावरील खर्च त्या व्यक्तींकडूनच उभारल्यास ते अधिक संयुक्तिक व फलप्रदायी ठरेल.

१२. कोणत्याही शाळेस हे अनुदान जास्तीत जास्त शाळा अनुदानावर आल्यापासून पहिली १० वर्षे देण्यात यावे. त्यापुढे वेतनेतर अनुदान देण्यात येवू नये. शाळेच्या विकासासाठी आवश्यक निधी संबंधित शाळांनी उभा करावा.

१३. कारखान्यात ज्याप्रमाणे मुख्य उत्पन्नाबरोबर दुय्यम उत्पन्न (by product) घेऊन कारखान्याचा नफा वाढविण्यात येतो. त्याचपद्धतीने शिक्षण क्षेत्रातही आर्थिक संसाधने उभी करता येतील.

१४. अनेक जिल्ह्यांमध्ये जिल्हा परिषदेच्या माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांचा गुणात्मक दर्जा खालावलेला दिसतो. त्या शाळा प्रायोगिक तत्वावर खाजगी व्यवस्थापनाकडे देण्याबाबतीत विचार व्हावा.

(क) उच्च शिक्षणाविषयीच्या या अभ्यास गटाच्या पुढील काही शिफारशी पाहण्यासारख्या आहेत. :-

१. उच्च शिक्षणासाठी अधिक अनुदान उपलब्ध करुन देणे यापुढे शक्य होणार नाही असे दिसते.

२. वेतनेतर अनुदानाऐवजी संबंधित महाविद्यालयांना प्रत्येक विद्यार्थ्यामागे विकास निधी (Maintenance Grant) घेण्याची परवानगी देणे कालसुसंगत ठरणार आहे. त्याचप्रमाणे प्रत्येक महाविद्यालयाने आपल्या स्तरावर विविध योजना राबवून निधी उभा करणे आवश्यक आहे.

३. विषयांचे एकत्रिकरण करण्यात यावे. त्यातून मोठी आर्थिक बचत साध्य होईल.

४. काही महाविद्यालये सोडली तर विस्ताराचे कामही महाविद्यालयाकडून दुर्लक्षित होत आहे. त्यामुळे महाविद्यालयाच्या विस्ताराचा समाजाच्या विकासाशी संबंध जोडून अधिव्याख्यात्यांना संशोधन व विस्ताराचे काम करणे बंधनकारक करावे. हा त्यांच्या कामाचाच भाग मानण्यात यावा.

५. विस्तार कार्याचा प्रत्येक अधिव्याख्यात्याच्या नेमणूकपत्रामध्ये त्याचा कामाचा भाग म्हणून स्पष्ट उल्लेख करण्यात यावा.

६. विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या नियमाप्रमाणे प्रत्येक अधिव्याख्यात्याने आठवड्यातून ४० तास अध्यापन, संशोधन व विस्तार कार्यासाठी महाविद्यालयाच्या परिसरात उपस्थित राहणे आवश्यक आहे. या आठवड्याच्या ४० तासात त्यांनी केलेल्या कामाची नोंद ठेवणे आवश्यक आहे.

७. त्यासाठी विद्यापीठाने भरारी पथके/गुणवत्ता नियंत्रण पथके निर्माण करावित व या पथकानी महाविद्यालयास अचानक भेटी देवून विद्यार्थ्यांची/ शिक्षकांची उपस्थिती तपासावी. उपस्थिती कमी आढळल्यास संबंधित महाविद्यालयावर नोटीस बजावून अनुदान कपातीची कार्यवाही करावी.

८, विद्यापीठात चालणारे संशोधन केवळ संशोधनाच्या पातळीवर न राहता त्याला व्यावहारिक परिमाण देण्यात यावे. उद्योगधंद्यांना आवश्यक असणारे संशोधन विद्यापीठांनी करुन समुपदेशाच्या माध्यमातून (कन्सलटंसी) निधी उभारुन आर्थिकदृष्ट्या स्वयंपूर्ण व्हावे.

९. कमवा व शिका या योजनेंतर्गत चतुर्थश्रेणी कर्मचाऱ्यांऐवजी महाविद्यालयात गरजू मुलांची नियुक्ती करावी.

(ड) प्राथमिक शिक्षणाविषयीच्या या अभ्यास गटाच्या पुढील काही शिफारशी पाहण्यासारख्या आहेत :-

(१) शिक्षकांच्या कामाचे मूल्यमापन (Assesment) विद्यार्थी, मुख्याध्यापक, व्यवस्थापनाबरोबरच इतर बाह्य माध्यमातून होण्याची आवश्यकता आहे.

(२) शाळेच्या परिक्षेत्रातील प्रत्येक घरातील मुले शाळेत येतात किंवा नाही, याचे सर्वेक्षण शिक्षकांनी करुन त्यांना शाळेत आणण्याचे कार्य करावे. हा त्यांच्या विस्तारीत सेवेचाच भाग आहे.

(ई) अत्यंत अशैक्षणिक अशा या उपरोक्त शिफारशींचा व यासारख्या या अहवालातील अनेक शिफारशींचा हे सभागृह तिव्र निषेध करीत आहे. केंद्रिय किंवा राज्य स्तरावर नेमण्यात आलेल्या कोणत्याही आयोगाचा या शिफारशींना आधार नाही. आज पर्यंत राष्ट्रीय पातळीवर स्थिर झालेल्या शैक्षणिक विचार मंथनाला पूर्णपणे लाथेखाली तुडविणाऱ्या या शिफारशींना इतर सर्व स्तरावरील शिक्षक संघटनांशी सहकार्य करुन सर्व शक्तीनिशी विरोध करण्याचा व त्या शिफारशी हाणून पाडण्याचा निर्धार व्यक्त करण्यात येत आहे.

विषय क्रमांक. ३३७ :
वेतन अनुदानात कपात

(अ) दिनांक २४ मार्च २००३ रोजी मा. उच्च शिक्षण मंत्र्यांनी विधानपरिषदेत नियम ९३ अन्वये केलेल्या निवेदनातील **पुढील माहिती विचारात घेण्यात आली. :-**

"राज्यातील अशासकिय महाविद्यालयातील शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांच्या वेतनात कोणत्याही प्रकारची कपात करण्याचा निर्णय शासनाने अद्यापपर्यंत घेतलेला नसल्यामुळे निर्णयाचा फेरविचार करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही."

(ब) प्रा. सुभाष गवई यांनी सभागृहाच्या परवानगीने **पुढील प्रस्ताव मागे घेतला. :-**

शाळा महाविद्यालयाची वेतनेत्तर अनुदाने विलंबाने देणे, अनेक वर्षाची थकबाकी अदा करण्यात टाळाटाळ करणे, या बाबींनी शैक्षणिक क्षेत्राला ग्रासून टाकले असतांना काटकसरीच्या उपाययोजना म्हणून टप्प्याटप्प्याने सन २००५ पासून अनुदानीत प्राथमिक व माध्यमिक शाळांचे वेतनेत्तर अनुदान बंद करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला होता, ही बाब उघड होते न होते, तोच सकल राजकोषीय व महसूली तुट कमी करण्यासाठी पाच प्रमुख शहरातील महाविद्यालयातून काम करणाऱ्या शिक्षकांच्या वेतन अनुदानांत २० टक्के कपात करण्याचा निर्णय शासनाने घेतल्याची माहिती बाहेर आली आहे. १९९४-९५ मध्ये १५ ते २० हजार कोटी रुपयाचे कर्ज असलेल्या महाराष्ट्र शासनाने, सन १९९९ पर्यंत ३० ते ४० हजार कोटी रुपये कर्ज उभे केले व आता २००३ मध्ये हा कर्जाचा बोजा ८० ते ९० हजार कोटी रुपयाच्या वर गेल्याचे सांगितले जात आहे. राजकीय खिरापत वाटण्याच्या प्रयोजनासाठी कोट्यावधी रुपयाची उधळण करणाऱ्या शासनाने शिक्षणासारख्या क्षेत्रात वेतन अनुदानात कपात करावी या कृत्याचा तिव्र निषेध करण्यात येत असून राज्य शासनाच्या या शिक्षणविरोधी धोरणाला सर्व शक्तीनिशी विरोध करण्याचा व हे प्रतिगामी धोरण हाणून पाडण्याचा निर्धार व्यक्त करण्यात येत आहे.

विषय क्रमांक. ३३८ :
पाचव्या वेतन आयोगाच्या थकबाकी वाटपात झालेला भेदभाव

(अ) दिनांक २४ मार्च २००३ रोजी मा. उच्च शिक्षण मंत्र्यांनी विधानपरिषदेत नियम १०१ अन्वये केलेले निवेदन व त्यानंतर झालेली अनुपूरक चर्चा, तसेच २६ मार्च २००३ रोजी तारांकित प्रश्न क्रमांक ३०२६८ ला देण्यात आलेले उत्तर व त्यावरील अनुपूरक चर्चा **विचारात घेण्यात आली.** *(दिनांक २४ मार्च २००३ रोजी लक्षवेधी सूचनेवर झालेली अनुपूरक चर्चा व २६ मार्च २००३ रोजी तारांकित प्रश्न क्रमांक ३०२६८ ला देण्यात आलेले उत्तर २००३ च्या ईएक्स फाईलच्या पृष्ठ ४२ ते ४४ वर प्रसृत करण्यात आले होते.आता ते या बुलेटीनमध्ये प्रसृत करण्यात आलेले आहे.)*

(ब) प्रा. अनिल सोमवंशी यांनी सभागृहाच्या परवानगीने **पुढील प्रस्ताव मागे घेतला. :-**

"वेतन थकबाकीपोटी महाराष्ट्र शासनाला केंद्र शासनाकडून ८० टक्के अर्थसहाय्य मिळालेले असतांना सुद्धा अमरावती विद्यापीठाच्या विविध विभागात कार्यरत निम्म्याहून जास्त शिक्षकांना पाचव्या वेतन आयोगाची थकबाकी अजून

पर्यंत मिळालेली नाही. सदर अन्याय पत्राद्वारे संचालक, उच्च शिक्षण यांना वारंवार लक्षात आणून देऊनही त्याची त्यांनी दखलही न घेणे, पत्राचे उत्तर सुद्धा न देणे हे दुर्दैवाचे आहे. अमरावती विद्यापीठांतर्गत संलग्न महाविद्यालयातून काम करणाऱ्या शिक्षकांची थकबाकी पूर्णपणे अदा करण्यात आलेली असतांना शिक्षण संचालकांच्या कार्यालयातर्फे अमरावती विद्यापीठातील शिक्षकांच्या बाबतीत होत असलेल्या या भेदभावपूर्ण वागणूकीचा तिव्र निषेध करण्यात येत आहे."

विषय क्रमांक. ३३९ :
जिल्हा बैठकांचा कार्यक्रम

डॉ. जनार्दन वाघमारे यांच्या अध्यक्षतेखालील शिक्षणविषयक अभ्यास गटाच्या अहवालावर, वेतन अनुदाने व वेतनेत्तर अनुदाने बंद करण्याच्या शासनाच्या धोरणावर, इतर संघटनात्मक बाबीवर चर्चा करण्यासाठी आयोजित करण्यात आलेल्या **जिल्हा बैठकांच्या कार्यक्रमाची नोंद घेण्यात आली.**

(कोणत्या जिल्ह्याची बैठक कोणत्या शहरी, कोणत्या दिवशी, ठिकाणी व वेळी होईल हे नमुद असलेला तक्ता २००३ च्या नुटा बुलेटीनच्या पृष्ठ २२ वर प्रसृत करण्यात आलेला होता.)

विषय क्रमांक. ३४० :
'फिडर केडर'वरील निर्णयाने विपरितरित्या प्रभावित झालेल्या शिक्षकांची सभा

(अ) 'फिडर केडर'वरील निर्णयाने विपरितरित्या प्रभावित झालेल्या शिक्षकांच्या आयोजित करण्यात आलेल्या सभेबाबतचे **पुढील तपशील विचारात घेण्यात आले. :-**

महाविद्यालयीन प्राध्यापकांना पाचव्या वेतन आयोगाच्या शिफारसीप्रमाणे वेतनश्रेणी महाराष्ट्र शासन निर्णय क्र. No.NGC-1296/(4619)UNI/4 ११ डिसेंबर १९९९ नुसार लागू करण्यात आल्यात. त्यानुसार नवीन वेतनश्रेणीचा लाभ १.१.१९९६ पासून तसेच वरिष्ठ व निवडश्रेणीच्या स्थाननिश्चितीचा (करिअर ॲडव्हान्समेंट) लाभ २७.७.९८ पासून लागू करण्यात आला. पाचव्या वेतन आयोगाच्या शिफारसीप्रमाणे वरिष्ठश्रेणी व निवडश्रेणी मध्ये स्थाननिश्चिती करतांना एम्.फिल्. वा पी.एच.डी. शैक्षणिक गुणवत्ता नसलेल्या प्राध्यापकांना अनुक्रमे ६ अधिक ५ वर्षे, एम्.फिल् गुणवत्ता धारकांना ५ अधिक ५ वर्षे व पी.एच.डी. गुणवत्ता धारकांना ४ अधिक ५ वर्षे सेवाकालावधी असावा असे स्पष्टपणे नमूद केलेले आहे.

परंतु ज्या प्राध्यापकांची स्थाननिश्चिती चवथ्या वेतन आयोगाप्रमाणे वरिष्ठ श्रेणीमध्ये झालेली आहे. व पाचव्या वेतन आयोगाप्रमाणे २७.७.१९९८ नंतर निवडश्रेणीमध्ये स्थाननिश्चिती करावयाची आहे, परंतु ज्यांची वरिष्ठ श्रेणीमध्ये पाच वर्षे सेवा झालेली नसेल त्यांना त्याचा संपूर्ण सेवाकाळ विचारात घेवून पुढील स्थाननिश्चिती देण्यात यावी अशी तरतुद करण्यात आलेली आहे. ती खालील प्रमाणे :- "If number of years required in a feeder cadre are less than those stipulated in this notification, thus entailing hardship to those who have completed more than the total number of years in their entire service for eligibility in the cadre, may be placed in the next higher cadre after adjusting the total number of years. This situation is likely to arise as, in the earlier scheme, the number of years required in a feeder cadre were much more than those envisaged under this notification" असे असतांनासुद्धा उच्च शिक्षण संचालकांच्या आदेशावरुन सहसंचालक, उच्च शिक्षण हे वरील तरतुदींचा विचार न करता संबंधित प्राध्यापकांनी वरिष्ठ श्रेणीमध्ये पाच वर्षे पूर्ण केल्यानंतरच निवडश्रेणीमध्ये स्थाननिश्चिती करीत आहेत. त्यामुळे असंख्य प्राध्यापकांवर अन्याय होत असून शासनाच्या निर्णयाचे उल्लंघन होत आहे.

(ब) वरील अन्यायाविरुद्ध निश्चित उपाययोजनांचा विचार करण्यासाठी उपरोक्त स्वरुपाच्या निर्णयाने विपरितरित्या प्रभावित झालेल्या प्राध्यापकांची सभा आयोजित करण्यात आली असून या सभेची सुचना या बुलेटीनच्या पृष्ठ २० वर प्रसृत करण्यात आली आहे याची **नोंद घेण्यात आली.**

ITEM NO. 341 :
CAREER ADVANCEMENT SCHEME

Prof. A.S.Rahate with the permission of the house **withdrew** the following resolution :-

"The general body meeting of NUTA hereby Resolves to request Amravati University and Nagpur University to take the issue of Non-Implementation of Career Advancement Scheme in their serious concern & set up a mechanism to force the Non-Aided private Colleges of Engg. and Tech. for immediate & proper implementation of CAS and further requests to initiate stringent action against those colleges who avoid the proper implementation. This mechanism be evolved & implemented within a month, from the date of adoption of this resolution."

विषय क्रमांक. ३४२ :
अभ्यास मंडळाच्या निवडणूकीत मतदान

डॉ. निलकण्ठ ब. भुसारी हे अनुपस्थित असल्याने पुढील ठराव **विचारात घेण्यात आला नाही. :-**

"अभ्यास मंडळाच्या निवडणूकीत मतदान करणेचा अधिकार, कायम स्वरूपी किमान १० वर्षे अध्यापनाचा अनुभव असलेल्या महाविद्यालयीन सर्व शिक्षकांना मिळावा."

ITEM NO. 343 :
IMPLEMENTATION OF THE FEEDER CADRE BENIFIT

Dr. Bashisth Choubey with the permission of the house, **withdrew** the following resolution :-

"At this juncture NUTA is unanimously requested either to pressurize the government and the concerned authorities for the implementation of the feeder cadre which has already been approved by the Government of Maharashtra and the UGC by their letters No. विपआस -1098/-144/(4564)/विशि-4 dated 1 March, 1999 and letter No. NGC-1298/(4619)/UNI-4 dated 11 December, 1999 and the UGC clarification letter No. F-3-1/2000 (PS) dated 4 April, 2002 or to challenge the matter in the court of Law so that the concerned teachers can get justice."

ITEM NO. 344 :
MFUCTO MEMORANDUM TO THE UGC IN RESPECT OF NET/SET QUALIFICATION

NOTED the MEMORANDUM TO THE UGC in respect of NET/SET qualification condition submitted by Prof. Dr. E.H. Kathale, President and Prof. C.R. Sadasivan, General Secretary of MFUCTO on 30th March 2003.

(MEMORANDUM TO THE UGC in respect of NET/SET qualification condition submitted by Prof. Dr. E.H. Kathale, President and Prof. C.R. Sadasivan, General Secretary of MFUCTO on 30th March 2003. was ciculated on page 45 to 48 of 2003 Ex-file. Now circulated in this NUTA Bulletin)

विषय क्रमांक : ३४५
सभा व्यवस्थेबद्दल आभार :

कार्यकारी मंडळाच्या वतीने प्रा.डॉ.एकनाथ कठाळे यांनी महाविद्यालयाचे प्राचार्य व स्थानिक शाखेच्या इतर प्राध्यापकांनी, जिल्हा नुटाचे अध्यक्ष, सचिव व सदस्य यांनी, ही सभा यशस्वी करण्यासाठी घेतलेल्या परिश्रमाबद्दल आणि दिलेल्या सहकार्याबद्दल त्यांचे मनःपुर्वक **आभार** मानले. शेवटी सर्व उपस्थित सदस्यांचे **आभार** मानून सभा संपली असे अध्यक्षांनी जाहीर केले.

स्वा / **बी.टी.देशमुख**	स्वा / **एकनाथ कठाळे**
अध्यक्ष	*सचिव*

****

(१)

मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालानुसार खाजगी अनुदानित/ विना अनुदानित संस्थांच्या शैक्षणिक शुल्काचे सूत्र नियमनासाठी "शैक्षणिक संस्था विनियमन प्राधिकरणाची" (Educational Institutions Regulatory Authority - EIRA) स्थापना करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,

शासन निर्णय, क्रमांक : युएसजी २००३/(३३/०३)/१/विशि-४ : मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२ : दिनांक : १६ एप्रिल, २००३

प्रस्तावना : टी.एम.ए. पै. फौन्डेशन व इतर विरूद्ध कर्नाटक राज्य व इतर यांनी मा. सर्वोच्च न्यायालयात दाखल केलेल्या याचिका क्रमांक : ३१७/१९९३ च्या संदर्भात मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या ११ न्यायाधिशांच्या खंडपीठापुढे सुनावणी होऊन दिनांक : ३१ ऑक्टोबर, २००२ रोजी निकाल दिला आहे. या निर्णयाच्या अनुषंगाने सर्वंकष विचार करून धोरण ठरविण्यासाठी मंत्रिमंडळ उपसमितीची स्थापना करण्यात आली होती. मंत्रिमंडळ उपसमितीने या संदर्भात वेळोवेळी शिक्षणाशी संबंधित सर्व घटकांबरोबर चर्चा करून अहवाल मंत्रिमंडळासमोर दिनांक २१ मार्च २००३ रोजी सादर केला. अहवालातील शिफारशीच्या अनुषंगाने मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत याबाबत धोरणात्मक निर्णय घेतलेला आहे मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयाच्या परि. ६९ मध्ये संस्थेतील अभ्यासक्रमांचे शुल्क नियमन व्यवस्थेबाबत जे निर्देश दिले त्या अनुषंगाने धोरणात्मक शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

शासन निर्णय : राज्यातील उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाअंतर्गत येणाऱ्या सर्व खाजगी शैक्षणित संस्थांमधील शिक्षण शुल्क ठरवितांना शुल्क सूत्र ठरविण्यासाठी व शुल्क नियमन करण्यासाठी शासन **शैक्षणिक संस्था विनियमन प्राधिकरणाची** स्थापना करीत आहे.

(१) प्राधिकरणाची रचना

हे प्राधिकरण व उपकेंद्रे ठरवून दिलेल्या क्षेत्र निहाय कार्य करतील.

प्राधिकरणाची रचना खालील प्रमाणे राहिल :-

मुख्य प्राधिकरण / उपकेंद्र -

१) शिक्षण तज्ञ / विशेष प्रभुत्वप्राप्त तज्ञ

२) अर्थतज्ञ

३) कायदा तज्ञ

४) व्यवस्थापन शास्त्र तज्ञ

५) संस्था/व्यवस्थापन प्रतिनिधी

प्राधिकरणाची राज्यामध्ये प्रथम मुंबई येथे मुख्य व पुणे, औरंगाबाद, नागपूर येथे प्रत्येकी एक उपकेंद्र स्थापन करण्यांत येईल व त्यांची कार्यक्षेत्रे खालीलप्रमाणे असतील.

प्राधिकरण	**विद्यापीठ निहाय कार्यक्षेत्र**
१) मुंबई	मुंबई, एस.एन.डी.टी., डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठ, लोणेरे
२) पुणे	पुणे, कोल्हापूर
३) औरंगाबाद	औरंगाबाद, नांदेड, जळगांव
४) नागपूर	नागपूर, अमरावती

या प्राधिकरणाला दैनंदिन कामात मदत करण्याकरीता पूरेसा कर्मचारी वर्ग उपलब्ध करून देण्यात येईल व त्याबाबतचे आदेश स्वतंत्रपणे निर्गमित करण्यात येतील.

प्राधिकरणाच्या सदस्यांचा कालावधी हा पाच वर्षांचा राहिल.

(२) प्राधिकरणाच्या जबाबदाऱ्या

(१) विद्यापीठ क्षेत्रातील प्रत्येक अनुदानित/विनाअनुदानित शिक्षण संस्थांतील प्रत्येक अभ्यासक्रमाचे शैक्षणिक शुल्क लागू करण्यासंबंधी सूत्र तयार करणे.

(२) त्यासाठी प्रत्येक संस्थेची स्थापना, कार्यक्षेत्र, राबविण्यात येणारे अभ्यासक्रम, अभ्यासकमाचा कालावधी, विद्यार्थी संख्या व त्यावर संबंधित आयोगाने (यु.जी.सी. / ए. आय. सी. टी. ई. इत्यादी) घालून दिलेले निकष यांची माहिती प्राप्त करून घेणे.

(३) शैक्षणिक अभ्यासक्रम राबविण्याच्या पद्धती, कार्यभार व त्यावरील नियुक्त्या, परीक्षा पद्धती व त्यावरील खर्चाची माहिती घेणे व पुढील ५ वर्षातील संस्थेच्या विकासात्मक कार्याची माहिती घेणे.

(४) अभ्यासक्रमाच्या शुल्काचे सूत्र ठरविणे व त्याला प्रसिद्धी देणे.

(५) संस्थांनी अभ्यासक्रम सूत्रानुसार ठरविलेले शुल्काचे प्रस्ताव हे सूत्राप्रमाणे व संस्थेने दिलेल्या माहितीनुसार आहेत किंवा कसे हे तपासून एक महिन्याचे आत ते प्रमाणित करणे.

(६) शैक्षणिक संस्थांचे शुल्क नियमन करण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेल्या प्राधिकरणाकडून शैक्षणिक संस्थांनी आपल्या सर्व अभ्यासक्रमांसाठी आकारण्यांत येणाऱ्या शुल्काचे प्रामाणिकरण करून घेणे बंधनकारक राहील.

(७) शुल्क प्रमाणित करताना संस्थेकडून उपलब्ध झालेली माहिती व प्रत्यक्ष महाविद्यालयात आढळून आलेली परिस्थिती यात तफावत या संदर्भात तक्रार प्राप्त झाल्यास प्रत्यक्ष पाहणी करून तपासून घेणे व त्यात योग्य ते बदल करणे. मात्र तक्रार निवारण करावयाचे असल्यास ते अधिकार शासनाकडे असतील.

(८) संस्थांनी ठरविलेली व प्राधिकरणाने प्रमाणित केलेल्या शुल्काची अंमलबजावणी संस्थांनी करून त्याचा अहवाल शासनास, विद्यापीठास, संबंधित आयोगास (यु.जी.सी./ए.आय.सी.टी.ई. इत्यादि) यांना कळविल्याची खात्री करणे व एक प्रात प्राधिकरणाकडे ठेवणे.

(९) प्राधिकरणाने प्रमाणित केलेले शुल्क हे अभ्यासक्रमाच्या कालावधीसाठीच लागू राहिल. त्यानंतर पुढील कालावधीसाठी हे शुल्क परत प्रमाणित करून घ्यावे लागेल.

(३) प्राधिकरणाने आकारावयाचे शुल्क

सदर प्राधिकरणाकडे व उपकेंद्राकडे नोंदणीकृत संस्थांनी महाविद्यालय निहाय नोंदणी करून घ्यावी.

शुल्क प्रमाणित करतांना प्राधिकरणातर्फे खालील प्रमाणे सेवा शुल्क आकारण्यात येईल :-

१	बिगर व्यावसायिक पदवी/ पदव्युत्तर अभ्यासक्रम	विद्याशाखा निहाय	प्रत्येकी रूपये १० हजार
२	व्यावसायिक - अभियांत्रिकी पदवी/ पदविका / पदव्युत्तर व इतर अभ्यासक्रम	अभ्यासक्रमनिहाय	प्रत्येकी रूपये १० हजार
३	पदवी/पदव्युत्तर व्यवस्थापन शास्त्र	अभ्यासक्रमनिहाय	प्रत्येकी रूपये २० हजार

(४) विदेशी व इतर राज्यातील अभ्यासक्रमांची नोंदणी व प्रमाणिकरण

गॅट कराराच्या पार्श्वभूमीवर परदेशातून महाराष्ट्रामध्ये येणाऱ्या संस्था व विद्यापीठे यांचे अभ्यासक्रम राज्यात सुरू करण्यापूर्वी त्यांनी प्राधिकरणाकडे संस्था व अभ्यासक्रमासंबंधीची सर्व माहिती देऊन नोंदणी करून घ्यावी. मात्र प्राधिकरणाने शुल्क सूत्र परदेशी व इतर राज्यातील अभ्यासक्रमासांठी लागू राहणार नाही.

प्राधिकरणाने आकारावयाचे सेवा शुल्क

१	विदेशी संस्था/ विद्यापीठे	अभ्यासक्रम निहाय	रूपये ३ लाख
२	इतर राज्यांसाठी	अभ्यासक्रम निहाय	रूपये १ लाख

(५) इतर मुद्दे

* शैक्षणिक संस्था विनियमन प्राधिकरणाच्या कामकाजासंबंधी कोणत्याही वेळी बदलत्या परिस्थितीनुसार कोणतीही सुधारणा करणे, नियंत्रण करणे व गरजेनुसार संबंधित जबाबदाऱ्या देण्याचे अधिकार शासनाकडे राहतील.

* शैक्षणिक संस्था विनियमन प्राधिकरणाकडे संस्थांकडून प्राप्त झालेला निधी व झालेल्या खर्चाचे लेखा परीक्षण महालेखाकार यांचे कार्यालयाकडून केले जाईल.

* या संदर्भातील महाराष्ट्र विद्यापीठ अधिनियम १९९४ मध्ये यशावकाश सुधारणा करण्यात येईल.

* प्राधिकरणाने प्रमाणित केलेले शैक्षणिक शुल्क सन २००३-२००४ च्या शैक्षणिक वर्षापासून अंमलात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

स्वा/-

(चंद्रा अय्यंगार)

प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

*****

(२)

मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालानुसार शासकीय/खाजगी अनुदानित/विना अनुदानित, अल्पसंख्यांक अनुदानित/अल्पसंख्यांक विना अनुदानित संस्थांच्या प्रवेश प्रक्रियेबाबत दिलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने अंमलात आणावयाचे धोरण - बिगर व्यावसायिक संस्था

महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,
शासन निर्णय, क्रमांक : युएसजी २००३/(३३/०३)/२/विशि-४
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : १६ एप्रिल, २००३

प्रस्तावना : टी.एम.ए.पै. फौन्डेशन व इतर विरूध्द कर्नाटक राज्य व इतर यांनी मा. सर्वोच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेल्या याचिका क्रमांक : ३१७/१९९३ च्या संदर्भात मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या ११ न्यायधिशांच्या खंडपीठापुढे सुनावणी होऊन दिनांक : ३१ ऑक्टोबर, २००२ रोजी मा. सर्वोच्च न्यायालयाने निकाल दिला आहे. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने सर्वंकष विचार करून धोरण ठरविण्यासाठी मंत्रिमंडळ उपसमितीची स्थापना करण्यात आली होती. मंत्रिमंडळ उपसमितीने या संदर्भात वेळोवेळी शिक्षणाशी संबंधित सर्व घटकांबरोबर चर्चा करून त्याचा अहवाल मंत्रिमंडळासमोर दिनांक २१ मार्च २००३ रोजी सादर केला. अहवालातील शिफारशींच्या अनुषंगाने मंत्रिमंडळाच्या दिनांक २४ मार्च, २००३ रोजी झालेल्या बैठकीत याबाबत धोरणात्मक निर्णय घेतलेला आहे.

शासन निर्णय : शासन या आदेशाद्वारे सर्व बिगर व्यावसायिक शैक्षणिक संस्था व महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांच्या प्रवेशाची पात्रता व प्रक्रिया खालील प्रमाणे ठरवित आहे :-

(अ) शिक्षण शास्त्र अभ्यासक्रम

प्रवेश पात्रता

मान्यताप्राप्त विद्यापीठाची पदवी परीक्षा उत्तीर्ण

प्रवेश प्रक्रिया

१) हे प्रवेश संस्था स्तरावर गुणवत्तेनुसार करण्यात येतील.

२) व्यवस्थापनासाठी १५ टक्के जागा अभ्यासक्रम निहाय ठेवण्यांत येतील (शासकीय संस्था/महाविद्यालये वगळून).

३) उपरोक्त सर्व जागा गुणवत्तेनुसार भरून प्रवेशातील प्रक्रियेत पारदर्शकता ठेवावी.

४) पारदर्शकता व गुणवत्ता याचे पालन करण्याची जबाबदारी संस्थांवर राहील. मात्र या संदर्भात कोणत्याही तक्रारी आल्यास त्याची तपासणी करण्याचे अधिकार विद्यापीठ व शासनास राहतील.

(ब) विधी अभ्यासक्रम

प्रवेश पात्रता

(१) पाच वर्षाच्या विधी अभ्यासक्रमासाठी महाराष्ट्र राज्य उच्च माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र परीक्षा मंडळाची (इ.१२ वी.) परीक्षा उत्तीर्ण किंवा समकक्ष शासनमान्य मंडळाची परीक्षा उत्तीर्ण.

(२) **तीन वर्षाच्या विधी अभ्यासक्रमासाठी** मान्यताप्राप्त विद्यापीठाची पदवी परीक्षा उत्तीर्ण.

प्रवेश प्रक्रिया

(१) विधी अभ्यासक्रमाची प्रवेश प्रक्रिया ही संस्थास्तरावर गुणवत्तेनुसार करण्यात येईल.

(२) व्यवस्थापनासाठी १५ टक्के जागा विद्याशाखा निहाय ठेवण्यांत येतील (शासकीय संस्था/महाविद्यालये वगळून).

(३) उपरोक्त सर्व जागा गुणवत्तेनुसार भरून प्रवेशातील प्रक्रियेत पारदर्शकता ठेवावी.

(४) पारदर्शकता व गुणवत्ता याचे पालन करण्याची जबाबदारी संस्थावर राहील. मात्र या संदर्भात कोणत्याही तक्रारी आल्यास त्याची तपासणी करण्याचे अधिकार विद्यापीठ व शासनास राहतील.

(क) कला, विज्ञान, वाणिज्य अभ्यासक्रम

प्रवेश पात्रता

महाराष्ट्र राज्य उच्च माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र परिक्षा मंडळाची (इ.१२ वी.) उत्तीर्ण किंवा शासनमान्य समकक्ष मंडळाची परीक्षा उत्तीर्ण.

प्रवेश प्रक्रिया

१) कला, वाणिज्य, विज्ञान विद्याशाखेतील प्रवेश हे संस्था स्तरावर गुणवत्तेनुसार देण्यात येतील.

(२) हे प्रवेश विद्यापीठ व शासन स्तरावरून निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक तत्वाप्रमाणे देण्यात येतील.

(३) व्यवस्थापनासाठी १५ टक्के जागा अभ्यासक्रम निहाय ठेवण्यांत येतील (शासकीय संस्था/महाविद्यालये वगळून).

(४) उपरोक्त सर्व जागा गुणवत्तेनुसार भरून प्रवेशातील प्रक्रियेत पारदर्शकता ठेवावी.

(५) पारदर्शकता व गुणवत्ता याचे पालन करण्याची जबाबदारी संस्थांवर राहील. मात्र या संदर्भात कोणत्याही तक्रारी आल्यास त्याची तपासणी करण्याचे अधिकार विद्यापीठ व शासनास राहतील.

(६) कला, विज्ञान, वाणिज्य विद्याशाखांतर्गत विद्यापीठांनी सुरु केलेले नवीन अभ्यासक्रमांचे प्रवेश (उदा. बी.एम.एस., बी.एम.एम., बी.सी.एस., बी.एस्‌सी(आय.टी.) हे विद्यापीठाने वेळोवेळी ठरविलेल्या पद्धतीने केले जातील.

(ड) कला, विज्ञान, वाणिज्य, विधी, शिक्षणशास्त्र या विषयाचे पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रम

प्रवेश पात्रता

संबंधित विषयाच्या प्रवेशाकरीता विद्यापीठांनी ठरवून दिलेली किमान शैक्षणिक अर्हता धारण करणे आवश्यक.

प्रवेश प्रक्रिया

१) कला, वाणिज्य, विज्ञान, विधी व शिक्षण शास्त्र या विद्याशाखेतील पदव्युत्तर पदवी प्रवेश हे संस्था स्तरावर/विद्यापीठ विभागावर गुणवत्तेनुसार देण्यात येतील.

२) पारदर्शकता व गुणवत्ता याचे पालन करण्याची जबाबदारी संस्थांवर राहील. मात्र या संदर्भात कोणत्याही तक्रारी आल्यास त्याची तपासणी करण्याचे अधिकार विद्यापीठ व शासनास राहतील.

(इ) इतर मुद्दे

* कला, विज्ञान, वाणिज्य विद्याशाखांतील पदवी अभ्यासक्रमांचे प्रवेश संस्था स्तरावर पूर्ण झाल्यानंतर जर जागा रिक्त राहील्या तर त्या जागांच्या संदर्भात सर्व महाविद्यालयाकडून उपलब्ध जागांची संख्या व प्रवेश न मिळालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या, यांचा ताळमेळ घालण्याच्या दृष्टीने विद्यापीठ क्षेत्रात केंद्रीभूत पद्धतीने विद्यापीठाकडून उर्वरित प्रवेश देण्यात येतील.

* प्रवेश देतांना आरक्षणाचे धोरण सर्व संस्थांना पाळावे लागेल व त्या संबंधीचे आदेश स्वतंत्रपणे निर्गमित करण्यात येत आहेत.

* बिगर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांच्या प्रवेश प्रक्रिया या संस्थामार्फत करण्यात येत असल्यामुळे सर्व संस्थांनी आपल्या संस्थांमध्ये प्रवेश कसा देण्यात येईल याबाबतची माहिती पुस्तिका (Prospectus) तयार करून ती प्रसिद्ध करावी. त्यामध्ये एकूण जागा, आरक्षणासाठी ठेवण्यात आलेल्या जागा तसेच अभ्यासक्रमाची माहिती देण्यात यावी. त्याचप्रमाणे गेल्यावर्षी कोणत्या टक्केवारीला त्या त्या महाविद्यालयातील जागा भरण्यात आलेल्या आहेत, त्याची माहितीही माहिती पुस्तिकेतून प्रसिद्ध करण्यात यावी.

हे आदेश सन २००३-२००४ या शैक्षणिक वर्षापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

स्वा/-

(अ.मा. भट्टलवार)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

*****

(३)

मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालानुसार अल्पसंख्यांक संस्थेमधील बिगर अल्पसंख्यांकांचे प्रमाण

महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,
शासन निर्णय, क्रमांक : युएसजी २००३/(३३/०३)/३/विशि-४
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : १६ एप्रिल, २००३

प्रस्तावना : टी.एम.ए. पै. फौन्डेशन व इतर विरूद्ध कर्नाटक राज्य व इतर यांनी मा. सर्वोच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेल्या याचिका क्रमांक : ३१७/१९९३ च्या संदर्भात मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या ११ न्यायधिशांच्या खंडपीठापुढे सुनावणी होऊन दिनांक : ३१ ऑक्टोबर, २००२ रोजी सर्वोच्च न्यायालयाने निकाल दिला आहे. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने सर्वंकष विचार करून धोरण ठरविण्यासाठी मंत्रिमंडळ उपसमितीची स्थापना करण्यात आली होती. मंत्रिमंडळ उपसमितीने या संदर्भात वेळोवेळी शिक्षणाशी संबंधित सर्व घटकांबरोबर चर्चा करून त्याचा अहवाल मंत्रिमंडळासमोर दिनांक २१ मार्च २००३ रोजी सादर केला. अहवालातील शिफारशींच्या अनुषंगाने मंत्रिमंडळाच्या दिनांक २४ मार्च, २००३ रोजी झालेल्या बैठकीत याबाबत धोरणात्मक निर्णय घेतलेला आहे. या निर्णयाच्या परि. क्र. ६८ मध्ये अल्पसंख्यांकाच्या शैक्षणिक संस्थामधून बिगर अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांनाही प्रवेश देण्याबाबत सूचित केल्याप्रमाणे शासन खालील निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय : अल्पसंख्यांक संस्थेमधील बिगर अल्पसंख्यांकांचे प्रमाण ठरवितांना सन २००३-२००४ या शैक्षणिक वर्षापासून ५० टक्के जागा अल्पसंख्यांकासाठी व ५० टक्के जागा बिगर अल्पसंख्यांकासाठी आरक्षणासहित राहतील.

हे आदेश उच्च व तंत्र शिक्षण विभागांतर्गत येणाऱ्या सर्व शैक्षणिक संस्थांना लागू राहील.

हे आदेश सन २००३-२००४ या शैक्षणिक वर्षापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अ.मा. भट्टलवार)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

*****

अमरावती विद्यापीठातील शिक्षकांना पाचव्या वेतन आयोगाची थकबाकी न मिळणे.

महाराष्ट्र विधान परिषद : सोमवार, दिनांक २४ मार्च २००३ : पहिले अधिवेशन, २००३

सर्वश्री बी.टी.देशमुख, व्ही.यू.डायगव्हाणे, वसंतराव खोटरे, प.म.पाटील, नानासाहेब बोरस्ते, जी.एल.ऐनापुरे यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री. बी.टी.देशमुख (अमरावती विभाग पदवीधर) : अध्यक्ष महोदय, मी आपल्या अनुमतीने नियम १०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे सन्माननीय उच्च शिक्षण मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या नवीन वेतनश्रेणीप्रमाणे अमरावती विद्यापीठातील काही शिक्षकांना थकबाकी पूर्णपणे अदा होणे, निम्म्यापेक्षा जास्त शिक्षकांना थकबाकीपासून पूर्णपणे वंचित ठेवण्याचा घडलेला प्रकार, शिक्षक संघटनेच्या (नुटा) सचिवांनी दिनांक ५ फेब्रुवारी,२००३ रोजी किंवा त्यादरम्यान सहसंचालक उच्च शिक्षण, अमरावती विभाग, अमरावती यांच्यामार्फत उच्च शिक्षण संचालकांना एक निवेदन पाठवून ही बाब लक्षात आणून देणे, दिनांक २४ फेब्रुवारी, २००३ रोजी उच्च शिक्षण संचालकांना पुन्हा एक निवदन देऊन या शिक्षक संघटनेने दिलेली आंदोलनाची नोटीस, अमरावती विद्यापीठांतर्गत संलग्न महाविद्यालयातील सर्व शिक्षकांची पाचव्या वेतन आयोगाची थकबाकी पूर्णपणे अदा होणे, विद्यापीठातील शिक्षकांना मात्र त्यापासून वंचित ठेवणे, भेदभावपूर्ण वागणुकीमुळे या शिक्षकांत निर्माण झालेला तीव्र असंतोष व याबाबत शासनाची भूमिका व प्रतिक्रिया".

श्री. लक्ष्मणराव ढोबळे (उच्च शिक्षण मंत्री) : अध्यक्ष महाराज, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरीत केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

Prof.B.T.Deshmukh,
M.L.C.& Chairman, Assuarance Committee,
3, Subodha Colony, Near Vidarbha Mahavidyalaya,
AMRAVATI - 444 604. Phone No. (R) *2530080 (O) 2663646*

Dated : 08.02.2003 **NO. HIND/LC/16**

प्रति,
मा.शिक्षण संचालक,
उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१

द्वारा :- सहसंचालक, उच्च शिक्षण, अमरावती विभाग, अमरावती.

विषय : अमरावती विद्यापीठाच्या शैक्षणिक विभागातील शिक्षकांना पाचव्या वेतन आयोगाच्या वेतनश्रेण्या लागु झालेल्या असतांनाही देय असलेली थकबाकी न मिळणेबाबतची तक्रार.

संदर्भ :- सचिव, नुटा शाखा, अमरावती विद्यापीठ, अमरावती यांचे मा.शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१ यांना लिहिलेले दिनांक ५.२.२००३ रोजीचे पत्र क्रमांक नुटा-अवि/१/२००३.

मा.महोदय,

संदर्भामध्ये नमुद केलेल्या पत्राच्या मला अग्रेषित केलेल्या प्रतिचे अवलोकन केले असता उच्च शिक्षण संचालनालयातील एकूणच कार्यपद्धतीबद्दल आश्चर्य वाटले. एकाच विद्यापीठातील ३९ शिक्षकांना शंभर टक्के थकबाकी अदा केली जाते व ६२ शिक्षकांना पाचव्या वेतन आयोगाच्या थकबाकीपोटी एक रुपया सुद्धा अदा केल्या जात नाही हे वाचून अचंबा वाटला.

२. केंद्र सरकारने थकबाकीच्या ८० टक्के रकमेच्या पोटी संपूर्ण रक्कम अदा केली असून उर्वरित थकबाकीसाठी राज्यशासनाने निधी उपलब्ध करुन दिला आहे. निश्चित मुदतीत थकबाकी अदा करण्याचे मुदतबंद आश्वासन मा. उच्च शिक्षण मंत्र्यांनी विधानपरिषद सभागृहात दिले होते याची आपणास जाणिव आहेच.

३. थकबाकी अजून अदा होऊ नये ही तर गंभीर बाब आहेच पण भेदभावपूर्ण वागणूक ही त्यापेक्षा गंभीर बाब आहे. भ्रष्टाचाराचा हेतू पोटात ठेवून असा भेदभाव केल्या जात असेल तर ती बाब अती गंभीर समजली जावी असे मला वाटते. आपण याबाबतीत चौकशी करुन भेदभावपूर्ण वागणूक देणाऱ्या अधिकारी/कर्मचाऱ्यावर कठोर कारवाई करावी अशी विनंती आहे. पत्रोत्तराबद्दल मी आपला आभारी होईल. आपण केलेली कारवाई कळविल्यास मला आनंद वाटेल.

आपला विनित
(बी.टी.देशमुख)
विधानपरिषद सदस्य

तालिका सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

विद्यापीठे व संलग्नित महाविद्यालयातील शिक्षकांना विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार ५ व्या वेतन आयोगाच्या वेतनश्रेणी लागू करण्याचे आदेश शासन निर्णय दिनांक ११ डिसेंबर, १९९९ अन्वये निर्गमित करण्यात आले आहेत. या शिक्षकांना ५ व्या वेतन आयोगाच्या वेतनश्रेणीची थकबाकी व सुधारित वेतनश्रेणीनुसार वेतन अदा करण्याकरीता सन २०००-०१ च्या अर्थसंकल्पात रु. ५२५.८० कोटी तरतूद केली होती. त्यापैकी विद्यापीठातील शिक्षक कर्मचाऱ्यांना वेतन थकबाकी व सुधारित वेतनश्रेणीनुसार वेतन देण्याकरीता रु. ३०.२६ कोटीची तरतुद होती.

सन २०००-०१ या आर्थिक वर्षात अमरावती विद्यापीठाकडून उपलब्ध झालेल्या माहितीवर आधारित शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण), महाराष्ट्र शासन, पुणे यांनी अमरावती विद्यापीठाला रु. ९३,५६,८२५ एवढा निधी उपलब्ध करुन दिला होता ही रक्कम ४६ शिक्षकांना अदा करण्यात आली आहे.

नुटा शाखा अमरावती विद्यापीठ अमरावती या संघटनेने शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना **दि. १६.११.२००२ रोजी लिहिलेल्या पत्रात अमरावती विद्यापीठातील ४६ शिक्षकांना थकबाकी देण्यात आली असून ५५ शिक्षकांना थकबाकी मिळालेली नाही असे म्हटले आहे.** आणि त्यांच्या दि. ५.२.२००३ च्या शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना लिहिलेल्या पत्रात असा उल्लेख केला आहे की, अमरावती विद्यापीठाने त्यांच्या शैक्षणिक विभागात काम करणाऱ्या शिक्षकांना ५ व्या वेतन आयोगाची वेतनश्रेणी लागू केली आहे. विद्यापीठातील एकूण १०८ शिक्षकांची ५ व्या वेतन आयोगाची थकबाकीची रक्कम देय होती. **संघटनेने त्याची विगतवारी देतांना ३९ शिक्षकांना थकबाकी पूर्णपणे देण्यात आली आहे, ७ शिक्षकांना अंशतः थकबाकी देण्यात आली आहे व ६२ शिक्षकांना अद्यापही थकबाकी देण्यात आलेली नाही असे नमुद केले आहे.** तसेच दि. २४.२.२००३ च्या पत्रान्वये नुटा शाखा अमरावती यांनी संचालक (उच्च शिक्षण) यांना कळविले आहे की, विद्यापीठातील शिक्षकांना थकबाकी त्वरित न मिळाल्यास आंदोलन करण्यात येईल.

अमरावती विद्यापीठाशी संलग्नित असणाऱ्या महाविद्यालयांतील एकूण १८९८ शिक्षकांना ५ व्या वेतन आयोगाची थकबाकी अदा करण्याकरीता आतापर्यंत एकूण रु. ३३.२० कोटी अनुदान वितरीत करण्यात आले आहे.

कुलसचिव, अमरावती विद्यापीठ, अमरावती यांनी संचालक (उच्च शिक्षण) यांना दि. २० मार्च २००३ रोजी लिहिलेल्या पत्रात ६९ शिक्षकांच्या थकबाकीचे शोधन करण्याकरीता अनुदानाची रक्कम पाठविण्यात यावी अशी विनंती केली आहे.

विद्यापीठातील शिक्षक कर्मचाऱ्यांना ५ व्या वेतन आयोगाची थकबाकी लवकरात लवकर अदा करण्याची कार्यवाही चालू आहे.

श्री.बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महोदय, या लक्षवेधी सूचनेवर जे निवेदन आलेले आहे त्या संदर्भात मी मुद्दाम आपल्याला सांगू इच्छितो की, महाराष्ट्र विधानपरिषद कार्यवाही, अधिकृत प्रतिवेदन, खंड १२३, दिनांक ७ डिसेंबर २००० क्रमांक ९, पृष्ठ क्रमांक ३ वर त्या वेळेला झालेली चर्चा दिलेली आहे. प्रश्न असा होता, सभापती महोदय, की "ज्यांनी यापूर्वीच थकीत बाकीची बिले व नमुने प्रपत्रे सादर केली आहेत त्या सर्वांना १५ दिवसामध्ये त्यांची संपूर्ण थकबाकी दिली जाईल काय?" त्यावेळी "होय" असे उत्तर दिले होते. दिलेल्या उत्तराप्रमाणे थकबाकी दिल्या गेली. त्यामध्ये काही चूक झाली नाही. फक्त विद्यापीठातील शिक्षकांना त्यातून अपवाद केला गेला. आम्ही जाहीर निवेदन देऊन संलग्न महाविद्यालयातील शिक्षकांना विचारले होते की कोणाची थकबाकी अजून राहीलेली आहे का? एकही तक्रार आली नाही. निवेदनात मान्य केलेले आहे. संलग्न महाविद्यालयातील सर्व लोकांना जी गोष्ट आपण दिली. निवेदनामध्ये कबूल करून त्या तारखेच्या आत यांची प्रपत्रे सादर झालेली आहेत. बिले सादर झाली आहेत. तरी विद्यापीठातील शिक्षकांना मात्र दिले नाही. पुन्हा येथे प्रादेशिक असमतोलाचा प्रश्न येतो. ३० कोटी रुपये महाराष्ट्रातील सर्व विद्यापीठांसाठी मंजूर केले होते असे निवेदनामध्ये म्हटलेले आहे. त्यातून अमरावती विद्यापीठाला फक्त ९३ लाख रुपये दिले आणि जवळजवळ निम्म्यापेक्षा जास्त लोकांना एकही रुपया दिला नाही. ही गोष्ट

बरोबर नाही. फक्त विद्यापीठातील शिक्षकांना अशा प्रकारे ह्यूमिलियेट करणे किंवा त्यांच्या मनामध्ये ही आपपर भावना निर्माण करणे बरोबर नाही. याच प्रोसिडींगमध्ये सभागृहामध्ये १० नोव्हेंबर २००० च्या हितवादमधील बातमी मी सभागृहात वाचून दाखविली होती. त्यामध्ये असे होते की,"Disproportionate assets worth Rs.8.61 lakhs was unearthed during the raid on residential premises of the Administrative Officer with the office of the Joint Director, Higher Education located at Sakkardara on Thursday. The swooop was followup of an enquiry that was initiated during his Amravati stint." अध्यक्ष महोदय, त्या अधिकाऱ्याच्या लॉकरमध्ये १३ लाख ५६ हजार रुपये त्यावेळी मिळाले. मी हे सभागृहामध्ये त्यावेळी वाचून दाखविले. त्यासंदर्भात कारवाई झाली. त्याबद्दलही माझे काही म्हणणे नाही. **अशा अधिकाऱ्याच्या भोवती या शिक्षकांना फिरायला लावू नका.** माझे म्हणणे आता एकच आहे की, महाराष्ट्रातील सर्व विद्यापीठांना ३० कोटीची तरतूद केलेली असताना येथे अमरावती विद्यापीठाला फक्त ९३ लाख रुपये दिले गेले आणि ६२ अधिक सात लोकांना एक पैसासुध्दा दिला गेला नाही. याची कारणे काय आहेत ?

श्री.लक्ष्मणराव ढोबळे : सभापती महोदय, या एकूण विद्यापीठातील शिक्षकाच्या संदर्भामध्ये ४६ शिक्षकांना ही थकबाकी देण्यात आली असून सन्माननीय सदस्यांनी ही गोष्ट मान्यही केली आहे. राहिलेल्या ६९ शिक्षकांना देय रक्कम किंवा पाचव्या वेतन आयोगाप्रमाणे जी थकबाकी आहे ती देणे बाकी आहे. यामध्ये महाविद्यालयातील शिक्षकांना थकबाकी दिलेली आहे आणि विद्यापीठाच्या शिक्षकांना दिली नाही तेव्हा त्यांच्या बाबतीत दुजाभाव का करण्यात आला आहे ? अशी विचारणा सन्माननीय सदस्यांनी केलेली आहे. मी माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की. महाविद्यालयाच्या प्रशासनाकडून किंवा महाविद्यालयाकडून सर्व प्रस्ताव वेळेत आले. ते मान्य करण्यात आले आहेत आणि त्यांचे पैसे देण्यात आले आहेत.सन्माननीय सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे ३० कोटी रुपयाची तरतूद करण्यात आली होती त्यामध्ये उर्वरित विद्यापीठाच्या प्रशासनावर असलेल्या ज्या शिक्षकांच्या वेतनाची देय रक्कम अदा करणे बाकी आहे अशी रक्कम १२ कोटी रुपयाच्या घरात आहे.या संदर्भात ४२ शिक्षक एक वर्षाचे आहेत , ८ शिक्षक यु.जी.सी.कडून आलेले आहेत, २७ शिक्षकाची वेतन निश्चिती होण्यामध्ये तांत्रिक बाब निर्माण झाल्यामुळे उशिर झालेला आहे. या सर्व परिस्थितीमध्ये हे १२ कोटी रुपये लवकर द्यावेत. राहिलेले सुध्दा १२ कोटी रुपये लवकर द्यावेत यासाठी आमच्या विभागाने प्रयत्न केला आहे.सदरचा प्रस्ताव एफ.डी.कडे प्रलंबित आहे. माननीय सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे पंधरा दिवसात काही शक्य होणार नाही परंतु किमान दोन महिन्यात पैसे मिळण्याच्या दृष्टीने विभाग प्रयत्न करील.

श्री.बी.टी.देशमुख : पहिली गोष्ट अशी आहे की, १२ कोटीचा हा प्रश्न नाही. माझ्याकडे सगळी आकडेवारी आहे. ३६ लाख आणि ३ लाख असे मिळून ३९ लाखाचा प्रश्न आहे. ६२ लोकासाठी ३६ लाख आणि ७ लोकांसाठी ३ लाख असे मिळून जवळजवळ ४० लाखाच्या वर हा प्रश्न नाही.

श्री.लक्ष्मण ढोबळे : सर्व विद्यापीठांच्या बाबतीत मी सांगितले आहे.

श्री.बी.टी.देशमुख : मी सर्व विद्यापीठांच्या बाबतीत विचारलेले नाही.तुम्ही त्याबाबतीत सांगितले त्याला माझी काही हरकत नाही. महाराष्ट्रभर ३० कोटी रुपयाचे वाटप करीत असतांना तुम्हाला अमरावती विद्यापीठाची आठवण राहीली नाही. एक कोटी सुद्धा दिले नाही. आता त्यांचे ४० लाखाचे विचारले तर साऱ्या महाराष्ट्राचे १२ कोटीचे आपण सांगताहात. सभागृहात आश्वासन देण्याच्या अगोदर तुमच्याकडे तक्ते दाखल झाल्याच्या पोच पावत्या माझ्याकडे आहेत.२८.८.२००० रोजी वेतन निश्चितीची सगळया थकबाकीची बिले सादर करण्यात आली होती.त्यामध्ये काही दुरुस्त्या काढल्या गेल्या . त्यानंतर दिनांक १७.१०.२००० रोजी ते पुन्हा रिव्हाईज करुन देण्यात आले होते.त्यानंतर पुन्हा २४.१०.२००० रोजी ते रिव्हाईज करुन देण्यात आले होते. ७ डिसेंबर रोजी असे सांगण्यात आले की या सर्व लोकांना पंधरा दिवसात देण्यात येईल. आता माननीय मंत्रीमहोदय असे सांगत आहेत की दोन महिन्यात त्यांना देण्यात येईल. त्याबददल मी काही वाद करीत नाही. या लोकांना दोन महिन्यात थकबाकी दिली जाईल असे आपण ठामपणे सांगत आहात काय ?

श्री.लक्ष्मण ढोबळे : सभापती महोदय.मी पुन्हा एकदा सांगू इच्छितो की सन्माननीय सदस्य अमरावती विद्यापीठापुरते बोलत आहेत. या संदर्भात ६९ शिक्षकाची यादी विद्यापीठाने आमच्याकडे प्रस्तावित केल्यानंतर सदरचा प्रस्ताव एफ.डी.कडे पाठवला आहे.सन्माननीय सदस्य सांगतात त्याप्रमाणे ही देय रक्कम साधारपणे ३० लाख आणि १० लाख अशी मिळून एकूण ४० लाखाची असून ही रक्कम येत्या दोन महिन्यात देण्याचा निश्चितपणे प्रयत्न केला जाईल.

श्री.बी.टी.देशमुख : ही रक्कम दोन महिन्यात देण्याचा प्रयत्न केला जाईल असे माननीय मंत्रिमहोदयांनी सागितले आहे.ही गोष्ट काही बरोबर नाही. प्रयत्न करणार हे शब्द निर्रथक व मोघम आहेत. आपण ३० कोटी रुपयाचे वाटप करुन टाकले आहे. आता यांच्या ४० लाखाचा प्रश्न आहे. वेळेच्या आत आपल्याकडे सगळे दाखल झालेले आहेत असे आपण सांगितले आहे. तेव्हा त्या बाबतीत मला वेगळा प्रश्न विचारावा लागेल.दोन महिन्यात देण्याचा प्रयत्न केला जाईल असे उत्तर आपण का देत आहात ? ४०- ४२ लोकांना आपण रक्कम दिली आहे आणि बाकीच्या लोकांना दिलेली नाही ही गोष्ट बरोबर नाही. ॲफिलिएटेड कॉलेजमधील जवळजवळ सर्व लोकाना रक्कम दिली आहे. प्रयत्न केला जाईल असे आपण पुन्हा पुन्हा सांगत आहात ही गोष्ट बरोबर नाही. आश्वासन आणि तुमच्याकडे दिलेल्या पोच पावत्या वाचून सभागृहाचा वेळ घालविण्यात काही अर्थ नाही. माझे असे म्हणणे आहे की. या गोष्टीला चार वर्षे होऊन गेलेली आहेत.आश्वासन देऊनसुध्दा अडीच वर्षे झालेली आहेत तेव्हा दोन महिन्यात ही रक्कम त्यांना निश्चितपणे दिली जाईल काय ?

श्री.लक्ष्मण ढोबळे :सन्माननीय ज्येष्ठ सदस्यांनी केलेली विनंती मी नाकारत नाही किंवा त्याच्या बद्दल अवमान करीत नाही. सभागृहाला आणि सन्माननीय सदस्यांना हे सांगतो की दिनांक २०.३.२००३ रोजी विद्यापीठाकडून आमच्याकडे पत्र आलेले आहे या अगोदर पत्र आलेले नव्हते .

श्री.बी.टी.देशमुख : आपल्याकडे पोच पावत्या सापडत नाही. आज उत्तर देण्यासाठी या निवेदनाच्या प्रतीसुध्दा तेथून बोलाविल्या होत्या....

श्री.लक्ष्मण ढोबळे : प्रत्येक प्राध्यापकाचा अर्ज किती तारखेला आला होता आणि कागदपत्रे किती तारखेला आली होती याबद्दलची माहिती मी पटलावर ठेवण्यास तयार आहे....

श्री. बी.टी. देशमुख : व्यक्तीगत अर्ज येत नसतो हे सर्व विद्यापीठाकडून एकाच तारखेला आलेले आहे. माझ्या जवळ तुम्हाला हे मिळाल्याच्या पोच पावत्या आहेत. ...

श्री. लक्ष्मणराव ढोबळे : ही वस्तुस्थिती आहे म्हणून त्याला उशीर झालेला आहे. यामध्ये या प्राध्यापकांना बाजूला ठेवण्याचा कोणताही उद्देश नाही आणि

(४)

मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालानुसार विद्यार्थी प्रवेशाच्या आरक्षणाचे धोरण खाजगी अनुदानित अल्पसंख्यांक संस्था

महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,
शासन निर्णय, क्रमांक : युएसजी २००३/(३३/०३)/४/विशि-४
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : १६ एप्रिल, २००३

प्रस्तावना : टी.एम.ए.पै.फौन्डेशन व इतर विरूद्ध कर्नाटक राज्य व इतर यांनी मा. सर्वोच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेल्या याचिका क्रमांक : ३१७/१९९३ च्या संदर्भात मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या ११ न्यायधिशांच्या खंडपीठापुढे सुनावणी होऊन दिनांक : ३१ऑक्टोबर, २००२ रोजी सर्वोच्च न्यायालयाने निकाल दिला आहे. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने सर्वंकष विचार करून धोरण ठरविण्यासाठी मंत्रिमंडळ उपसमितीची स्थापना करण्यात आली होती. मंत्रिमंडळ उपसमितीने या संदर्भात वेळोवेळी शिक्षणाशी संबंधित सर्व घटकांबरोबर चर्चा करून त्याचा अहवाल मंत्रिमंडळासमोर दिनांक २१ मार्च २००३ रोजी सादर केला. अहवालातील शिफारशीच्या अनुषंगाने मंत्रिमंडळाच्या दिनांक २४ मार्च, २००३ रोजी झालेल्या बैठकीत याबाबत धोरणात्मक निर्णय घेतलेला आहे.

शासन निर्णय : खाजगी अनुदानित अल्पसंख्यांक संस्थांमधून बिगर अल्पसंख्यांकाच्या ५०टक्के जागा भरतांना राज्य शासनाचे आरक्षणविषयक धोरण लागू राहिल.

हे आदेश उच्च व तंत्र शिक्षण विभागा अंतर्गत येणाऱ्या सर्व शैक्षणिक संस्थांना लागू राहतील.

हे आदेश सन २००३-२००४ या शैक्षणिक वर्षापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

स्वा/-
(अ.मा. भट्टलवार)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

*****

नव्हता. **या दोन महिन्यात हे द्यायला मी तयार आहे.**

श्री. बी.टी. देशमुख : अध्यक्ष महाराज, मी आता मुद्देसूद व मुद्याचा प्रश्न विचारतो. माननीय मंत्र्यांना त्यांच्या अधिकाऱ्यांकडून चुकीचे ब्रिफिंग होते आहे. अध्यक्ष महाराज, विधीमंडळ सदस्यांनी उच्च शिक्षण संचालकांना जे पत्र दिले आहे त्याची पोचपावती माझ्याजवळ आहे आणि आपला शासन निर्णय असा आहे की, माननीय सभापती, माननीय उपसभापती, माननीय विरोधी पक्षनेता यांनी, तसेच खासदारांनी किंवा विधीमंडळ सदस्यांनी शासकीय अधिकाऱ्यांकडे जर पत्र पाठविले असेल तर त्याबाबतीत संबंधित अधिकाऱ्यांनी काय केले पाहिजे याबाबतचे शासनाचे आदेश अंतर्भूत असणारा शासन निर्णयच मी आपल्याला येथे वाचून दाखवितो. ... हा २/३ फेब्रुवारी २००३ चा शासन निर्णय आहे.. त्यात स्प्टपणे असे म्हटले आहे की, "ज्या अधिकाऱ्यांना पत्र पाठविले असेल त्या अधिकाऱ्याने स्वतःच्या स्वाक्षरीने एक आठवड्याच्या आत त्या पत्राची पोहोच द्यावी आणि अशा पत्रावर स्वतः कारवाई करून एक महिन्याच्या आत अंतिम उत्तर देण्यात यावे. निर्णय होण्यास विलंब लागणार असेल तर त्याप्रमाणे देखील संसद सदस्य, विधीमंडळ सदस्यांना कळविण्यात यावे." अध्यक्ष महाराज, शासनाचे प्रधान सचिव श्री. राजेंद्र सिंह यांनी काढलेले हे आदेश आहेत. या आदेशामध्ये असेच ६-७ आदेश रिफर केलेले आहेत. विधीमंडळ सदस्यांना शासन निर्णयाच्या माहितीचे जे पुस्तक देण्यात येते त्यामध्ये हे सगळे शासन निर्णय आहेत. तर मी असे सांगत होतो की, उच्च शिक्षण संचालकांना जे पत्र दिलेले आहे ते सुध्दा आमच्याकडे आहे, तेव्हा अध्यक्ष महाराज, विधीमंडळ सदस्यांनी त्यांना १० फेब्रुवारी २००३ या तारखेला जे पत्र दिलेले आहे ८.२.२००३ चे, त्याची पोहोचसुध्दा अजूनपर्यंत त्यांनी दिलेली नाही, त्याचे अंतिम उत्तर सुध्दा दिलेले नाही. त्यांनी त्या पत्रासंबंधात एक महिन्यात कोणतीही कारवाई केलेली नाही किंवा कारवाई करण्यात त्यांना काही अडचण असेल तर तेसुध्दा कळविलेले नाही. म्हणजे हे सारे तुमच्या शासन निर्णयाच्या विरुध्द आहे. **संसद सदस्य तसेच विधीमंडळ सदस्यांना विहित कालावधीत त्यांच्या पत्राची पोहोच व उत्तर देण्याबाबत अधिकाऱ्यांनी टाळाटाळ केली वा कुचराई केल्याचे निदर्शनास आले तर त्याबाबत गंभीर दखल घेण्यात येईल** असे सर्व अधिकाऱ्यांना या आदेशानुसार कळविण्यात आले आहे. तरीही या बाबतीत माननीय मंत्री महोदयांना, त्यांच्या अधिकाऱ्यांनी याबाबत चुकीची माहिती दिली आहे. त्यांना आम्ही पत्र दिल्याची पावती माझ्याकडे आहे. पण त्या पत्राची पोहोच वा त्यावर उत्तर काही दिलेले नाही, त्याबाबत काय कारवाई केली त्याबाबत कळविलेले नाही, तेव्हा त्यांचेवर आपण कारवाई करणार काय ?

श्री. लक्ष्मणराव ढोबळे : अध्यक्ष महाराज, ६९ प्राध्यापकांना ...

श्री. बी.टी. देशमुख : अध्यक्ष महाराज, मंत्री महोदयांनी त्याबाबत आता आम्हाला काही सांगू नये.. आम्ही विचारलेल्या प्रश्नाचेच केवळ उत्तर त्यांचेकडून अपेक्षित आहे...

श्री. लक्ष्मणराव ढोबळे : मी आपल्याला त्याहीबाबत खुलासा करतो. तेव्हा ज्या ६९ प्राध्यापकांना..

श्री. बी.टी. देशमुख : अध्यक्ष महाराज, त्यासंबंधात मंत्री महोदयांनी दिलेल्या उत्तराने आमचे समाधान झालेले आहे. आता पुढच्या प्रश्नाचे उत्तर द्या. विधीमंडळ सदस्यांनी शासकीय अधिकाऱ्यांना पत्र पाठविल्यानंतर त्याची त्वरित पोहोच-उत्तर तसेच त्याबाबत काय कारवाई केली आहे वा निर्णय घेतला गेला आहे त्याबाबत ८ दिवसात संबंधित अधिकाऱ्यांकडून सदस्यांना माहिती दिली गेली पाहिजे असा जो आपला शासन निर्णय आहे, आपल्या प्रधान सचिवांनी तो आपल्या साऱ्या अधिकाऱ्यांना पाठविला आहे आणि आम्हा सदस्यांना जे पुस्तक सर्क्युलेट झालेले आहे. त्यात याबाबतची माहिती दिलेली आहे. तर हे साधे एटिकेटस् आहेत ते पाळले न गेल्याबद्दल काय कारवाई करणार? ते मंत्री महोदयांनी सांगावे.

श्री. लक्ष्मणराव ढोबळे : अध्यक्ष महाराज, मी आपल्याला उशीर का झाला त्याबद्दल पुन्हा एकदा सांगतो ...

श्री. बी.टी.देशमुख : पण आम्ही आता थकबाकी उशीराबद्दल काही विचारलेच नाही... विचारले नाही ते कशाला सांगता?

श्री. लक्ष्मणराव ढोबळे : ठीक आहे. आठ दिवसांचे आत आपल्याला पत्राची पोहोच का दिली नाही याबद्दलची विचारणा प्रशासनाकडून केली जाईल आणि त्याचा खुलासा केला जाईल तसेच त्यांचेवर योग्य ती कारवाई केली जाईल. आणि यामध्ये ८ प्राध्यापक हे युजीसीचे होते त्याबद्दल मी आपणास सांगत होतो ...

तालिका सभापती (श्री.विलास अवचट) : त्याची गरज नाही. आता या लक्षवेधी सुचनेवरील चर्चा संपली आहे. यानंतर पुढील विषय घेतला जाईल.

****

अमरावती विद्यापीठातील निम्म्याहून जास्त शिक्षकांना पाचव्या वेतन आयोगाची थकबाकी न मिळाल्याबाबत

महाराष्ट्र विधान परिषद : : पहिले अधिवेशन, २००३
बुधवार, दिनांक २६ मार्च २००३

(१) * ३०२६८ **प्रा. बी. टी. देशमुख , श्री. व्हि. यू. डायगव्हाणे, श्री. वसंतराव खोटरे , श्री. प.म. पाटील , श्री. नानासाहेब बोरस्ते , श्री. जी. एल. अैनापूरे** : सन्माननीय उच्च शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अमरावती विद्यापीठाच्या विविध शैक्षणिक विभागामध्ये काम करणाऱ्या एकूण शिक्षकवर्गापैकी निम्म्याहून जास्त शिक्षकांना पाचव्या वेतन आयोगाची थकबाकी अजून अदा करण्यात आलेली नाही अशी तक्रार करणारे एक निवेदन **शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण यांचेकडे सहसंचालक, उच्च शिक्षण, अमरावती यांचे मार्फत दिनांक १६ नोव्हेंबर २००२ रोजी किंवा त्या दरम्यान शिक्षक संघटनेच्या (नुटा) सचिवांनी सादर केले हे खरे आहे काय ;**

(२) असल्यास, इतर विद्यापीठातील सर्व शिक्षकांची व या विद्यापीठातील जवळजवळ निम्मे शिक्षकांची थकबाकी अदा करण्यात आली असतांना उर्वरित निम्म्याहून जास्त शिक्षकांना भेदभावपूर्ण वागणूक दिली जाण्याची कारणे काय आहेत ;

(३) सदरहू तक्रारीच्या निवारणार्थ शासनाने काय उपाययोजना केलेली आहे ;

(४) उपाययोजना केलेली नसल्यास, याबाबत होणाऱ्या विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. लक्ष्मणराव ढोबळे : (१) अमरावती विद्यापीठाच्या विविध **शैक्षणिक विभागामध्ये काम करणाऱ्या ५५ शिक्षकांना ५ व्या वेतन आयोगाची थकबाकी अदा करण्यात आलेली नाही असे निवेदन नुटा या शिक्षक संघटनेने दिनांक १६-११-२००२ रोजी सहसंचालक, उच्च शिक्षण, अमरावती यांचे मार्फत उच्च शिक्षण संचालकांना दिले आहे.**

(२) दिनांक ३१-१२-९५ पूर्वी राज्यातील सर्व विद्यापीठांमध्ये जे शिक्षक कायम स्वरुपी सेवेत होते अशा एकुण ७२५ शिक्षकांना रु. १५.७४ कोटी थकबाकीची रक्कम अदा करण्यात आली आहे. यामध्ये अमरावती विद्यापीठातील एकुण ४६ शिक्षकांचा समावेश आहे. या ४६ शिक्षकांच्या थकबाकीपोटी रु. ९३.५६ लाख रक्कम अदा करण्यात आली आहे. ज्या शिक्षकांना अद्याप थकबाकी अदा करण्यात आली नाही ते शिक्षक पुढील वर्गवारीत येतात.

१. काही शिक्षकांची तांत्रिक कारणामुळे वेतननिश्चिती झाली नव्हती.

२. काही शिक्षकांच्या नेमणुका तदर्थ स्वरुपाच्या होत्या.

३. काही शिक्षकांची ठराविक कालावधीसाठी नियुक्ती करण्यात आली होती.

४. दि. १-१-९६ नंतर सेवेत आलेले शिक्षक.

वरील वर्गवारीत येणाऱ्या सर्व विद्यापीठांतील सुमारे ८०० शिक्षकांची थकबाकी अद्यापपर्यंत अदा करण्यात आलेली नाही.

(३) व (४) ज्या ८०० शिक्षकांची थकबाकी द्यावयाची आहे, त्या शिक्षकांना थकबाकी लवकर अदा करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

श्री. बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, जुनेच उत्तर आले आहे. दिनांक २४ मार्च २००३ रोजी या विषयावरील लक्षवेधी सुचनेवर जी चर्चा झाली ती लक्षात घेता या ठिकाणी प्रश्नाचे सुधारित उत्तर यावयास पाहिजे होते. त्यामुळे सभागृहाचा पुष्कळ वेळ वाचला असता. पण ठिक आहे. मी एकाच ओळीचा प्रश्न विचारतो त्या प्रश्नाचे बरोबर उत्तर माननीय मंत्रिमहोदयांनी दिले तर हा प्रश्न लवकर संपेल. तशा प्रकारचे उत्तर २४ मार्चला यापूर्वीच त्यांनी सभागृहात दिलेले आहे. **माझा प्रश्न असा आहे की, ६९ लोकांचे जे देणे राहिलेले आहे ते दोन महिन्यांमध्ये त्यांना देण्यात येईल हे आपण परवा सांगितले होते त्याप्रमाणे कार्यवाही केली जाईल काय ?**

श्री. लक्ष्मणराव ढोबळे : सन्माननीय सदस्य श्री. देशमुख साहेब यांना लक्षवेधी सूचनेच्या उत्तराच्या वेळी या पध्दतीची मान्यता या सभागृहामध्ये दिलेली आहे किंवा आम्ही त्यांच्या प्रश्नाला मान्यता दिलेली आहे त्याला अनुलक्षून मी सांगू इच्छितो की, **दोन महिन्याच्या आत हे ४० लाख रुपये देण्याच्या बाबतची कार्यवाही शासनाकडून केली जाईल.**

****

MAHARASHTRA FEDERATION OF UNIVERSITY & COLLEGE TEACHERS' ORGANISATIONS
University Club House, B-Road, Churchgate, Mumbai 400 020.

Prof. Dr. E.H. Kathale
President,
N 162, Reshimbagh NAGPUR 440 009
Tel No. (0712) 2741098

Prof. C.R. Sadasivan
General Secretary
Gokuldham Bldg 1 S.V. Rd. Borivli (W) Mumbai 400 092
Tel : (022) 28063667, 56938030

MEMORANDUM TO THE UGC

ON APPOINTMENT OF TEACHERS IN THE UNIVERSITIES AND COLLEGES IN MAHARASHTRA AND THE NET/SET QUALIFICATION CONDITION

MUMBAI, 30TH MARCH 2003.

1. INTRODUCTION :

The Executive Committee of the MFUCTO at its meeting held on Sunday, 2nd February 2003 at Mumbai, considered various developments in respect of the NET/SET qualification condition in the State of Maharashtra and the grave injustice being caused to a large section of teachers working in the Universities and affiliated colleges for no fault of theirs. It was resolved that a delegation of the MFUCTO should meet the Chairman of the University Grants Commission and present a detailed Memorandum incorporating therein all the relevant facts on the basis of which a special consideration from the UGC for the said section of teachers would not only be necessary but just and proper. Accordingly, this Memorandum is being submitted to the UGC to serve as the central document for discussion and a just resolution of the issues involved in the problem.

2. LAWFUL INSTRUMENT FOR PRESCRIBING QUALIFICATIONS :

2.1 The Non-Agricultural Universities in Maharashtra, viz, University of Mumbai, SNDT Women's University, University of Pune, Nagpur University, Amravati University, Shivaji University, North Maharashtra University, Dr. Babasaheb Ambedakar Marathwada University and Ramanand Tirth University are governed by the provisions of the Maharashtra Universities Act, 1994. **Section 51(8) of the said Act provides that Recruitment and Qualifications of the teachers of the Universities and the affiliated colleges is to be regulated by Statutes to be made by the Universities.** In case Statutes do not exist or where Statutes exist but they need to be amended, and if in the opinion of the Universities it is likely to take time before new Statutes could be brought into existence or existing Statutes could be amended, Section 14(8) of the Act provides **the Vice Chancellors with powers to issue directions.**

2.2 Section 8(3) of the said Act empowers the State Government to issue **Standard Cod**e for the purpose of securing and maintaining uniform standards by Notification in the official Gazette.

F-1-11/97(PS)

University Grants Commission

Bahadur Shah Zafar Marg
New Delhi 110 002.
April, 2003.

Sh.C.R.Sadsivan
General Secretary, MFUCTO
Gokuldham Bldg. 1 Flat 5 IInd Floor, S.V.Road
Borivli (West) Mumbai-400 092.

Sir,

With reference to your letter dated 11.2.2003 regarding meeting for the MFUCTO in connection with NET/SET qualification in Maharashtra, I would like to inform you that the matter is under consideration of the Commission in consultation with the Universities in the State of Maharashtra.

Yours faithfully,
(K.C.Mahur)
Section Officer

2.3 It may be pointed out that the UGC is fully aware of such provisions in the Universities Act in different States in the country and therefore in all the Regulations/Notifications that the UGC has been issuing from time to time, the UGC has been emphasizing that it would be necessary for the Universities to make Statutes to implement the UGC Notifications/Regulations.

3. LAWFUL QUALIFICATIONS :

3.1 The qualifications applicable to teachers have been modified from time to time in the country. These have been given effect to prospectively and never retrospectively. Though the UGC issued Notification No. F-1/11/87/CPP dated 19th September 1991, invoking the qualification of NET/SET for teachers effective from 19th September 1991, the State Government issued Government Resolution (GR) only on 23rd October 1992. However, this was immediately withdrawn and replaced by a new GR dated 27th November 1992. **In fact, the State Government was vascillating in taking a policy decision for the introduction of NET/SET as entry point qualification condition for recruitment of**

(५)

मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालानुसार विद्यार्थी प्रवेशाच्या आरक्षणाचे धोरण -खाजगी विना अनुदानित अल्पसंख्यांक संस्था

महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,
शासन निर्णय, क्रमांक : युएसजी २००३/(३३/०३)/५/विशि-४
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : १६ एप्रिल, २००३

प्रस्तावना : टी.एम.ए.पै फौन्डेशन व इतर विरूध्द कर्नाटक राज्य व इतर यांनी मा. सर्वोच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेल्या याचिका क्रमांक : ३१७/१९९३ च्या संदर्भात मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या ११ न्यायाधिशांच्या खंडपीठापुढे सुनावणी होऊन दिनांक : ३१ ऑक्टोबर, २००२ रोजी मा. सर्वोच्च न्यायालयाने निकाल दिला आहे. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने सर्वकष विचार करून धोरण ठरविण्यासाठी मंत्रिमंडळ उपसमितीची स्थापना करण्यात आली होती. मंत्रिमंडळ उपसमितीने या संदर्भात वेळोवेळी शिक्षणाशी संबंधित सर्व घटकांबरोबर चर्चा करून त्याचा अहवाल मंत्रिमंडळासमोर दिनांक २१ मार्च २००३ रोजी सादर केला. अहवालातील शिफारशीच्या अनुषंगाने मंत्रिमंडळाच्या दिनांक २४ मार्च, २००३ रोजी झालेल्या बैठकीत याबाबत धोरणात्मक निर्णय घेतलेला आहे.

शासन निर्णय : खाजगी विना अनुदानित अल्पसंख्याक संस्थांमधून बिगर अल्पसंख्यांकाच्या ५० टक्के जागा भरतांना राज्य शासनाने आरक्षणविषयक धोरण लागू राहिल.

हे आदेश उच्च व तंत्र शिक्षण विभागा अंतर्गत येणाऱ्या सर्व शैक्षणिक संस्थांना लागू राहतील.

हे आदेश सन २००३-२००४ या शैक्षणिक वर्षापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

स्वा/-
(अ.मा. भट्टलवार)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

*****

teachers in the Universities and the Colleges keeping in mind that such NET/SET qualified teachers were not available in such numbers as to meet the needs of the University system. This will be clear from the fact that within a span of just three months, three circulars were issued by the State Government: the **first** dated 2nd February 1994 directing to continue the services of the teachers who have not passed NET for a further period till 31st March 1994; the **second,** dated 7th March 1994 extending the time limit for passing NET till 31st March 1995; and the **third,** dated 28/4/1994 specifying that the tenure of services of the teachers in the colleges and universities has been further extended up to 31st March 1996 for passing NET.

3.2 It is worth noting that all this time the UGC was continuously writing to the State Government for setting up accredited NET at the State Level and also to make amendments to the existing University Statutes.

3.3. It is necessary to point out that thereafter the State Government issued **GR dated 22nd December 1995 by which the time limit for clearing NET/SET was completely withdrawn,** and that though such appointments should be treated as ad hoc, they shall not be removed from the service of the colleges and universities on the ground that they have not passed NET/SET examination. It was provided in the said GR that such teachers shall not be entitled to draw their annual increments till they pass NET/SET examination.

3.4 It is necessary and equally important to point out that thereafter Government issued another **GR dated 22nd May 1998 by which the annual increments of teachers without NET/SET which had been declared as not being entitled to, were restored in entirety.** It was declared that annual increments shall not be withheld on the ground that the Lecturer has not passed NET/SET examination.

3.5 Thus, it is clear that instead of firmly introducing NET/SET as compulsory entry point qualification condition for recruitment of candidates through the competent legal instruments such as the Standard Code, the **State Government took resort to informal instruments paying lip sympathy to the UGC directions.**

3.6 In Maharashtra, NET/SET qualification, though stated from time to time by the Government, **was never brought into existence as entry point qualification condition by the lawful machinery,** viz,. the Statutes or Directions by the Vice Chancellor of the Universities or the Standard Code by the State Government

3.7 It may be pointed out that for implementing the Fourth Pay Commission scales of pay in Maharashtra after holding negotiations with the MFUCTO, the Government issued the GR dated 27th February 1989 (in the booklet at page 15 to 23)

In relation to qualification of NET/SET, it was stated at para 9 (Page 17)

"...The detailed scheme for conducting the test including its design, the agencies to be employed in the conduct of the test, content administration, etc, will be worked out by the UGC keeping in view the requirement of the media of instruction followed by the different universities and colleges and other relevant considerations... The same procedure should continue to be in operation till it is suitably replaced by the comprehensive test to be prescribed by the UGC."

3.8 The said GR was converted into Statutes in the different Universities in Maharashtra and the same were assented to by the Chancellor. **The teachers who were appointed under the said Statutes were therefore lawfully recruited and they do not require any relaxation from NET/SET qualification condition.**

3.9 In fact, in Maharashtra, orders for introduction of the State Eligibility Test were issued only in July 1994 and the Nodal Centre was created by GR dated 14th July 1994 (in the NET/SET booklet at page 28 to 30). In fact, thereafter the first examination for SET was held only in December 1995.

3.10 All the Lecturers, barring a few, appointed during this entire period were through duly constituted Selection Committees as per the UGC requirements. By not introducing NET/SET as entry point qualification condition, as already pointed out hereinbefore, several hundreds of Lecturers were recruited with PG qualifications with B+ (55% or more) and good academic record through properly constituted selection committes but without NET/SET. **This process went on from 19th September 1991 almost till 30th December 1999** (in Amravati University area) and almost till that date in other University areas. All these appointments were also after the posts in which they were selected being advertised as per the requirements of law. All such appointments were approved by the Universities concerned and their posts were covered by 100 per cent salary grant-in-aid by the State Government. These Lecturers continue to hold their posts and continue to be paid salaries and covered by the salary grants-in-aid including payment of arrears on account of the revision of pay scales under the Fifth Pay Commission. In fact, the State Government in its GR dated 18th October 2001 has placed on record that more than 6000 Lecturers fall under this category.

4. COURT DECISIONS :

4.1 In the University of Delhi V/s Raj Singh and Others, the Hon'ble Supreme Court (AIR 1995, SC, 336) while dealing with the UGC Notification dated 19th September 1991 ruled that **(i) Regulations are valid; (ii) They are recommendatory in character; and (iii) the application of the provisions was prospective.**

4.2 The UGC issued Notification dated March 2000 and forwarded the same to all the State Governments and the Universities by letter dated 4th April 2000 which was called "Minimum Qualification for appointment and Career Advancement of Lecturers, Readers and Professors in the Universities and Colleges Regulations, 2000". This Notification was in supersession of all earlier Regulations framed by the UGC. In Second Clause to qualifications, it was made clear that the application would be prospective by the following second proviso.

"Provided further that these Regulations shall not be applicable to such cases where selections of the candidates having had the then requisite minimum qualification as

(६)

मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालानुसार विद्यार्थी प्रवेशाच्या आरक्षणाचे धोरण -खाजगी अनुदानित संस्था

महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,

शासन निर्णय, क्रमांक : युएसजी/(३३/०३)/६/विशि-४

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : १६ एप्रिल, २००३

प्रस्तावना : टी.एम.ए. पै फौन्डेशन व इतर विरूद्ध कर्नाटक राज्य व इतर यांनी मा. सर्वोच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेल्या याचिका क्रमांक : ३१७/१९९३ च्या संदर्भात मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या ११ न्यायधिशांच्या खंडपीठापुढे सुनावणी होऊन दिनांक : ३१ ऑक्टोबर, २००२ रोजी सर्वोच्च न्यायालयाने निकाल दिला आहे. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने सर्वंकष विचार करून धोरण ठरविण्यासाठी मंत्रिमंडळ उपसमितीची स्थापना करण्यात आली होती. मंत्रिमंडळ उपसमितीने या संदर्भात वेळोवेळी शिक्षणाशी संबंधित सर्व घटकांबरोबर चर्चा करून त्याचा अहवाल मंत्रिमंडळासमोर दिनांक २१ मार्च २००३ रोजी सादर केला. अहवालातील शिफारशींच्या अनुषंगाने मंत्रिमंडळाच्या दिनांक २४ मार्च, २००३ रोजी झालेल्या बैठकीत याबाबत धोरणात्मक निर्णय घेतलेला आहे.

शासन निर्णय : खाजगी अनुदानित संस्थांमधून विद्यार्थ्यांना प्रवेश देतांना राज्य शासनाचे आरक्षणविषयक धोरण लागू राहिल.

हे आदेश उच्च व तंत्र शिक्षण विभागा अंतर्गत येणाऱ्या सर्व शैक्षणिक संस्थांना लागू राहतील.

हे आदेश सन २००३-२००४ या शैक्षणिक वर्षापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

स्वा/-

(अ.मा. भट्टलवार)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

*****

were existing at that time through duly constituted selection committees for making appointments to the teaching posts have been made prior to the enforcement of these regulations."

4.3 The said Notification provided for relaxation in the prescribed qualification with the condition that only the UGC could make such relaxation as under :

"Provided that any relaxation in the prescribed qualification can only be made by the UGC in a particular subject in which NET is not being conducted or enough number of candidates are not available with NET qualifications for a specified period only. (This relaxation, if allowed, would be given based on sound justification and would apply to affected universities for that particular subjects for the specified period. No individual application would be entertained)".

4.4 The Government of Maharashtra issued GR dated 13th June 2000 bringing the provisions of the said Regulation into effect in the State. Thereafter the Universities issued directions under Section 14(8) of the Maharashtra Universities Act, 1994. Thereafter the Government issued further GR dated 18th October 2001. The Universities issued directions to implement the provisions of the said GR dated 18th October 2001. The GR and the University directions provided that all Lecturers appointed prior to 11/12/199 but who have not passed NET/SET examination, were required to pass the said examination by December 2003. It was further provided in the GR that the Lecturers who have come into the post after 11/12/1999 and who have not passed NET/SET examination should be removed from service before they complete the period of probation. The appointment of almost all these Lecturers had already been approved by the Universities concerned by then.

4.5 **The services of such teachers could not be terminated for the reasons that**

a) They were selected by duly constituted selection committee;

b) As candidates, they possessed the then requisite minimum qualification prescribed under the Statute;

c) All these cases fell under Second Proviso to Clause 2 of the UGC Regulation, 2000;

d) The decision of the Hon'ble Supreme Court in University of Delhi V/s. Raj Singh & Others applied to them;

e) The UGC Regulations applied only to candidates who wanted to become Lecturers and not to the Lecturers who were already appointed;

f) The second Proviso to Clause 2 was only to be prospective in operation and not retrospective;

g) After the Government and the Universities prescribed NET/SET as minimum entry point conditions for Lecturers with a clear direction that no non NET/SET candidate should be appointed as Lecturers, the Universities did not appoint any such candidates as Lecturers and when the colleges appointed such candidates, the Universities have rejected approval of such appointments.

4.6 Some of the Lecturers who were aggrieved by the said GR dated 18th October 2001 moved the Hon'ble High Court at Mumbai or at High Court Bench at Nagpur and Aurangabad. The Aurangabad bench of the Bombay High Court (Appellate Jurisdiction) (B.H. Marlapalle & N.H. Patil, JJ) disposed of a bunch of several Petitions by Oral Judgement and Order dated 15th, 18th and 20th February 2002. The said Judgement was passed after taking into consideration all developments in respect of NET/SET qualification conditions imposed by the UGC. Thereafter the same issue came up for decision/ clarification at Mumbai before the Division Bench of the High Court (V.G. Palshikar & Smt. Nishita Mhatre, JJ) in respect of a bunch of writ petitions. Taking into consideration the Judgment and Order passed already by the Aurangabad Bench, the High Court at Bombay disposed of the petitions by further Judgment and Order dated 18th April 2002. The said two Judgments dated 20th February 2002 and 18 April 2002 are hereto annexed and marked as **EXHIBITS A & B** respectively.

4.7 The Judgment dated 18th April 2002 of the High Court at Mumbai in para 5 observed as under:

"5. In view of the fact that no time limit is fixed by the Aurangabad Bench, in our opinion, interest of justice require that such time limit is fixed. The process of receiving the requests from the management for consideration regarding relaxation etc., of the conditions by the UGC will take time and it would therefore be appropriate to fix some time limit. The Managements where they are directed to approach the UGC for relaxation shall do so within four months from the date of the order of this Court. The concerned University then process the same and forward them to UGC. This be done by the concerned Universities within four months of receiving the requests from the managements. **The UGC will have then four months to process the applications and request so made and then take decision."** (Emphasis added).

The Hon'ble High Court in the Judgment and Order at para 6 stated that where reinstatement of Lecturers had been ordered, the same shall be with continuity of service and all back wages and consequential benefits for the period for which they were out of job. The Judgment further clarified that at the same time the managements will be at liberty to seek grant in aid in relation to that account if it has not already so done and utilized it for a replacement." The Hon'ble High Court has further stated that in the event of the UGC taking a decision adverse to the interests of teachers, the management and the university are directed not to act upon it for a period of four weeks from the date of communication by the UGC to the college through the University.

4.8 It may be pointed out that in the light of the order and directions issued by the Hon'ble High Court, the Universities have already submitted (or submitting) the cases of Lecturers to the UGC for examining the same for relaxation from the qualification condition of NET/SET.

5. RELAXATION BY THE UGC :

(७)

मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालानुसार विद्यार्थी प्रवेशाच्या आरक्षणाचे धोरण - खाजगी विना अनुदानित संस्था

महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,
शासन निर्णय, क्रमांकः युएसजी २००३/(३३/०३)/७/विशि-४
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : १६ एप्रिल, २००३

प्रस्तावना : टी.एम.ए. पै फौन्डेशन व इतर विरूद्ध कर्नाटक राज्य व इतर यांनी मा. सर्वोच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेल्या याचिका क्रमांक : ३१७/१९९३च्या संदर्भात मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या ११ न्यायाधिशांच्या खंडपीठापुढे सुनावणी होऊन दिनांक : ३१ ऑक्टोबर, २००२ रोजी सर्वोच्च न्यायालयाने निकाल दिला आहे. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने सर्वकष विचार करून धोरण ठरविण्यासाठी मंत्रिमंडळ उपसमितीची स्थापना करण्यात आली होती. मंत्रिमंडळ उपसमितीने या संदर्भात वेळोवेळी शिक्षणाशी संबंधित सर्व घटकांबरोबर चर्चा करून त्याचा अहवाल मंत्रिमंडळासमोर दिनांक २१ मार्च २००३ रोजी सादर केला. अहवालातील शिफारशीच्या अनुषंगाने मंत्रिमंडळाच्या दिनांक २४ मार्च, २००३ रोजी झालेल्या बैठकीत याबाबत धोरणात्मक निर्णय घेतलेला आहे.

शासन निर्णय : खाजगी विना अनुदानित संस्थांमधून विद्यार्थ्यांना प्रवेश देतांना राज्य शासनाचे आरक्षणविषयक धोरण लागू राहिल.

हे आदेश उच्च व तंत्र शिक्षण विभागा अंतर्गत येणाऱ्या सर्व शैक्षणिक संस्थांना लागू राहतील.

हे आदेश सन २००३-२००४ या शैक्षणिक वर्षापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

स्वा/-

(अ.मा.भट्टलवार)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

*****

5.1 The UGC will have to decide the cases submitted for relaxation by the Universities. The UGC Regulation dated 4th April 2000 (as contained in the GR dated 13th June 2000 issued by the Government of Maharashtra) as also the Regulation dated 19th September 1991 in the first proviso to clause 2 provides for relaxation in certain in cases. The issue has to be considered by taking into account several important facts such as

(a) The Government of Maharashtra did not make the NET/SET qualification condition an entry point recruitment condition till December 1999.

(b) The Universities did not enact Statutes for the purpose of making NET/SET condition an entry point recruitment condition;

(c) The posts which teachers were appointed since 1991 were duly advertised as per the requirements;

(d) The Lecturers were appointed after interview and after meeting the requirements of law through duly constituted selection committees;

(e) The appointments of such Lecturers were approved by the Universities concerned right till the end of academic year 1999-2000;

(f) The said Lecturers received annual increments and the government had ordered that such Lecturers shall not be terminated from service only on account of their not having passed NET/SET examination;

(g) Many of these Lecturers have worked for even as long as 11-12 years and performed all duties associated with the posts of Lecturers including participating in conducting examinations and assessing answer books;

(h) These Lecturers were never referred to the UGC for the benefit of exemption from NET/SET as provided in the UGC Notification dated 19th September 1991 and also 4th April 2000;

(i) These Lecturers have not come into the University system illegally but only on the basis and within the ambit of law established and administered by the State Government and the Universities in the State.

5.2 With reference to old qualification, new qualification and the **cut off date,** it is necessary to point out that old arrangement for recruitment in the teaching cadre consists of -

(i) qualifications prescribed by clause 8 in the GR dated 27th February 1989 (page 17 of the booklet) which had become Statute and which reads as "Generally the minimum qualifications for appointment to the post of Lecturer in the scale of pay of Rs. 2200-4000 shall be a master's degree in the relevant subject with at least 55% of marks, or its equivalent grade and good academic record"; and

(ii) selection committees prescribed in clause 9 of the same Statute which reads as "the Selection Committee has already been laid down in the Appendix accompanying Government Resolution, Education and Youth Services Department No. USG.1177/129387/XXXII (Cell), dated 25th October 1977". This also was converted into Statute in all the Universities in the State.

This arrangement was continued to be in operation till it was replaced by the new arrangement which came into existence by issuance of directions by the Vice Chancellors. For instance, in Amravati University it was done by Direction No. 7 of 1999 dated 30th December 1999 and in other Universities in the State also around the same date. These prescribed the new qualifications making the NET/SET compulsory at the recruitment level and composition of selection committees for recruitment in the teaching cadre. These directions in some of the Universities have been converted into Statutes and in some others they are in the process of being done. Thus it is crystal clear that the lawful cut off date for demarking old arrangement and new arrangement is 30th December 1999 or a few days prior to that or a few days thereafter. According to the Hon'ble Supreme Court of India decision, NET/SET would not be applicable to them.

5.3 **The MFUCTO therefore submits that gross injustice has been done to a section of Lecturers in the State of Maharashtra for no fault of their own. The number of such teachers at more than 6000 is staggering which is about 25 to 20 percent of the total strength of University and college teachers in the State of Maharashtra.** The Hon'ble High Court through two Judgments of the Division Benches have provided an opportunity to the Universities and the UGC to act correctly to do away with the injustice that these Lecturers, though lawfully appointed, have suffered, apart from the uncertainty to which these young Lecturers have been subjected to.

5.4 In view of the foregoing, the MFUCTO requests that the UGC

(a) **Immediately issue direction to all Non Agricultural Universities in Maharashtra that in respect of Lecturers appointed prior to the cut off date, viz. 30th December 1999, NET/SET qualification condition is not applicable; and**

(b) Consider the cases of all those Lecturers who have been appointed after the cut off date without NET/SET for the purpose of considering eligibility for relaxation from the NET/SET qualification as per the First Proviso to qualifications contained in the UGC Regulation called the UGC (Minimum Qualifications required for the appointment and Career Advancement of teachers in Universities and institutions affiliated to it Regulation 2000 dated 4th April 2000.

5.5 Along with this Memorandum, Several important documents are enclosed including a booklet containing all the various Notifications/Regulations/Rules issued by the UGC and the Government of Maharashtra in relation to the NET/SET.

5.4 The MFUCTO desires that the UGC provide an opportunity to the MFUCTO to explain in person the various aspects of this human problem in the form of improper treatment of NET/SET qualification conditions in the State of Maharashtra. The **MFUCTO deputation would wait on the Chairman of the UGC on any appointed day and time at New Delhi** so that the complicated issues involved in this vexed problem will stand settled once and for all and injustice would stand removed. It is towards this end that the MFUCTO is submitting this Memorandum **and is seeking immediate appointment for discussion.**

sd/-	sd/-
(E.H. Kathale)	(C.R. Sadasivan)
President	General Secretary

MAHARASHTRA FEDERATION OF UNIVERSITY & COLLEGE TEACHERS ORGANIZATIONS.

Encl : as above

****

No.CIM/14 : : Dated 16th June, 2002

CORRECTION
in the copy of the Minutes
of the General Body Meeting of NUTA

Copy of the Minutes of the General Body Meeting of NAGPUR UNIVERSITY TEACHERS' ASSOCIATION held at 12.00 noon on Sunday, the 27th April, 2003 at Lokmanya Tilak Mahavidyalaya, Wani. is circulated in this NUTA Bulletin. If you propose to suggest any Correction to the Minutes, it may be pointed out to the Secretary (Prof.E.H.Kathale, Secretary, NUTA, N-162 Reshim Bagh, Nagpur-440 009.) by letter within 10 days from the date of posting of this Bulletin.

It will not be possible for the Corrections received after the due date to be included in the List of Corrections for consideration.

Please send one copy of your letter to Prof. B.T.Deshmukh, President NUTA, 3 Subodh Colony, Near Vidarbha Mahavidyalaya, Amravati 444 604.

Dr. E.H. Kathale
Secretary NUTA

****

अमरावती विद्यापीठात मागासवर्ग कक्ष अस्तित्वात न येणे

*महाराष्ट्र विधानपरिषद : **सोमवार, दिनांक ३१ मार्च २००३** : दुसरे अधिवेशन २००३*

सर्वश्री बी.टी.देशमुख, व्ही.यू.डायगव्हाणे, वसंतराव खोटरे, प.म.पाटील, नानासाहेब बोरस्ते, जी.एल.ऐनापुरे, विधानपरिषद सदस्य यांनी महाराष्ट्र विधानपरिषद नियम १०१ अनुसार दिलेली लक्षवेधी सूचना

श्री.बी.टी.देशमुख (अमरावती विभाग पदवीधर) :अध्यक्ष महोदय, मी नियम१०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय उच्च शिक्षण मंत्र्याचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे अशी विनती करतो :-

“मागासवर्गीयाची सरळसेवा भरती / पदोन्नतीमधील अनुशेषाची पदे ३१ मार्च २००३ पर्यन्त भरण्यात न आल्यास संबंधित नियुक्ती प्राधिकाऱ्याविरुध्द शिस्तभंगाची कारवाई करण्याचे सामान्य प्रशासन विभागाने २ जानेवारी २००३ रोजी काढलेले आदेश, बिंदू नामावली तपासणीसाठी अमरावती विद्यापीठामध्ये स्वतंत्र मागासवर्ग कक्ष स्थापन करण्यासाठी विद्यापीठ अनुदान आयोगाने आठव्या पंचवार्षिक योजनेत दिनांक २ मार्च १९९८ च्या पत्रान्वये व नवव्या पंचवार्षिक योजनेत दिनांक ७ जुलै २००० च्या पत्रान्वये मंजुरी प्रदान करणे, पण राज्य शासनाने मान्यता प्रदान न केल्यामुळे मागासवर्ग कक्ष अमरावती विद्यापीठात अस्तित्वात न येणे, दिनांक २९ जुलै १९९९ च्या शासन निर्णयान्वये उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाला मागासवर्ग कक्ष स्थापन करण्यास शासनाने मंजुरी देणे, दिनांक १४ ऑगस्ट १९९२ च्या शासन निर्णयान्वये अमरावती विद्यापीठाच्या मागासवर्ग कक्षाची कामे नागपूर विद्यापीठाच्या मागासवर्ग कक्षाकडे सोपविणे, नागपूर विद्यापीठाने त्यांच्या दिनांक १ ऑगस्ट २००२ च्या पत्रान्वये नागपूर विद्यापीठातील अपुरा अधिकारी, कर्मचारी वर्ग व कामाचा वाढता व्याप विचारात घेता प्रशासनिक अडचणीमुळे अमरावती येथे बैठक घेण्याची विनंती मान्य करता येत नसल्याचे कळविणे, अमरावती विद्यापीठाच्या कार्यकारी मंडळाने ठराव करुन अमरावती विद्यापीठाला स्वतंत्र मागासवर्ग कक्ष तातडीने मंजूर करावा अशी शासनाला केलेली विनंती, विद्यापीठाच्या मा. कुलगुरुनी दिनांक २४ फेब्रुवारी २००३ रोजी मा. उच्च शिक्षण मंत्री यांना एक निवेदन पाठवून तशी मागणी करणे, याबाबत कोणतीही कार्यवाही न झाल्यामुळे दिनांक ३१ मार्च २००३ पावेतो अमरावती विद्यापीठातून व संलग्न महाविद्यालयीन अनुशेषांतर्गत भरावयाची मागासवर्गीयाची शेकडो पदे भरली न जाण्याची निर्माण झालेली शक्यता त्यामुळे जनसामान्यात विशेषतः मागासवर्गीय समाजात निर्माण झालेला तीव्र असंतोष, मागासवर्ग कक्ष या विद्यापीठात तातडीने स्थापन करणे व अनुशेषांतर्गत भरतीसाठी दिनांक ३१ मार्च २००३ ची मुदत वाढवून देण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने करावयाची कारवाई ,शासनाची भूमिका व प्रतिक्रिया.”

श्री.लक्ष्मणराव ढोबळे (उच्च शिक्षण मंत्री) : अध्यक्ष महाराज, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उपसभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

प्रा.लक्ष्मणराव ढोबळे, मा.मंत्री, उच्च शिक्षण विभाग यांचे निवेदन

अमरावती विद्यापीठाच्या आरक्षण विषयक बाबी नागपूर विद्यापीठाच्या विशेष कक्षाकडून करुन घेण्याचे आदेश दि.१४ ऑगस्ट, १९९२ च्या शासन निर्णयान्वये देण्यात आले आहेत. अमरावती विद्यापीठाने दि.२६.४.१९९९ च्या पत्रान्वये अमरावती विद्यापीठात अनुसुचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या कल्याणासाठी विशेष कक्ष स्थापन करण्याचा प्रस्ताव विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे सादर केला होता. **सदर पत्राची प्रत विद्यापीठाने शासनास दि.२४ मे, १९९९ च्या पत्रान्वये पाठविली असून** विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून मंजूर केल्या जाणाऱ्या ५ पदांच्या वेतनावरील ५ वर्षानंतरचा भार राज्य शासन घेईल असे हमीपत्र देण्याची विनंती केली होती. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दि.३०.१२.९९ च्या पत्रान्वये अमरावती विद्यापीठाच्या दि.२६.४.१९९९ च्या विशेष कक्षाच्या प्रस्तावास मान्यता देण्यात येत असल्याचे कळविले असून त्यासाठी ५ पदे मान्य केली आहेत. विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या दि.३० डिसेंबर, १९९९ च्या पत्रातील अटीप्रमाणे या विशेष कक्षातील पदे भरल्यापासून त्या पदांचा पाच वर्षापर्यंतचा वेतनाचा खर्च, त्यापुढील वेतनाची जबाबदारी राज्य शासन घेईल या अटीवर, विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून केला जाणार होता.

राज्य शासनाकडून सदर पदांच्या हमीचे प्रमाणपत्र प्राप्त न झाल्यामुळे विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दि.७ जुलै २००० च्या पत्रान्वये अमरावती विद्यापीठात विशेष कक्ष स्थापन करण्याच्या प्रस्तावास ९ व्या पंचवार्षिक योजनेच्या अखेरपर्यंत मुदतवाढ म्हणजे दि.३१.३.२००२ पर्यंत दिली आहे. सदर पत्रान्वये विद्यापीठ अनुदान आयोगाने विद्यापीठास असेही कळविले आहे की, विशेष कक्षातील पदे भरण्याची कार्यवाही विद्यापीठाने सुरु करुन सदर पदे १० व्या पंचवार्षिक योजनेच्या काळात चालू ठेवण्याची हमी राज्य शासनाकडून घ्यावी. परंतू सदर पदांना शासनाने मंजूरी प्रदान केल्याशिवाय पदे भरण्याची कार्यवाही विद्यापीठाला करता येणार नाही, असे अमरावती विद्यापीठाने दि.२५.७.२००० च्या पत्रान्वये राज्य शासनास कळवून याबाबत त्वरीत शासन निर्णय निर्गमित करण्याची विनंती केली होती. सदर ५ पदांच्या वेतनाची जबाबदारी राज्य शासनाने घेण्याच्या प्रस्तावावर शासनाचा अद्याप अंतिम निर्णय झालेला नाही.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठास दि. २९.७.९८ च्या पत्रान्वये विशेष कक्षासाठी ५ पदे मंजूर केली असून त्या पदांचा भार विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून ९ व्या पंचवार्षिक योजनेच्या अखेरपर्यंत घेण्यात येईल असे कळविले होते. ९ व्या पंचवार्षिक योजनेत विद्यापीठ अनुदान आयोगाने मंजूर केलेल्या सर्व विद्यापीठांतील शिक्षक पदांची जबाबदारी राज्य शासनाने घेण्याचा प्रस्ताव त्याचवेळी शासनाकडे विचाराधीन होता. त्यावेळी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाचा प्रस्ताव शासनाकडे प्राप्त झाला असल्यामुळे त्यावर विचार होऊन उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठातील पदे सोनवणे समितीच्या मानकाप्रमाणे देय असलेल्या पदांशी समायोजित करण्याच्या अटीवर उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठास दि.२९ जुलै १९९९ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली. **अमरावती विद्यापीठाचा प्रस्ताव त्यावेळी शासनाकडे प्राप्त झालेला नसल्यामुळे त्या विद्यापीठाच्या प्रस्तावाचा एकत्रित प्रस्तावात विचार होऊ शकला नाही.**

अमरावती विद्यापीठातील आरक्षण विषयक बाबी नागपूर विद्यापीठाच्या विशेष कक्षाने हाताळण्यात काय अडचणी आहेत? याबाबत शासनाने नागपूर विद्यापीठाकडे विचारणा केली असता, नागपूर विद्यापीठाने दि.७ ऑगस्ट, २००१ च्या पत्रान्वये कळविले आहे की, “अमरावती विद्यापीठाशी संलग्नित कोणत्याही महाविद्यालयाने बिंदू नामावली प्रमाणित करण्यास नागपूर विद्यापीठाकडे पाठविली नाही. तसे प्रस्ताव अमरावती विद्यापीठाने देखील पाठविले नाहीत. त्यावेळी संलग्नित महाविद्यालयातील रिक्त पदांचे आरक्षण अमरावती विद्यापीठाच्या प्रशासन विभागाव्दारे निर्धारित करण्यात येत होते. केवळ आरक्षणविषयक अपवादात्मक प्रकरणे नागपूर विद्यापीठाकडे संदर्भित केली जात होती व नागपूर विद्यापीठाव्दारे अशी प्रकरणे हाताळली जात होती. अमरावती विद्यापीठाने दि.२८.११.२००० च्या पत्रान्वये त्या विद्यापीठांतर्गत असलेल्या सर्व संलग्नित महाविद्यालयांना पत्रे पाठवून बिंदू नामावली नागपूर विद्यापीठाव्दारे प्रमाणित करण्यास कळविले आहे,” विद्यापीठातील मागासवर्ग कक्षाचे प्रमुख हे संबंधित विद्यापीठाचे कुलगुरु असल्यामुळे व नागपूर विद्यापीठाचा कक्ष नागपूर विद्यापीठाच्या कुलगुरुंच्या नियंत्रणाखाली असल्यामुळे तांत्रिक व प्रशासनिक स्वरुपाच्या अडचणी लक्षात घेऊन अमरावती विद्यापीठासाठी स्वतंत्र मागासवर्ग कक्ष सुरु करण्यास मान्यता देण्याची विनंती नागपूर विद्यापीठाने शासनास केली आहे.

अमरावती विद्यापीठात मागासवर्ग कक्ष स्थापन करण्यास या विभागाची हरकत नाही, तथापि, वित्त विभागाने दि.१५.१२.१९९८ व दि.१० सप्टेंबर,

२००१ अन्वये नवीन पदे निर्माण करण्यावर वा नवीन पदांची जबाबदारी घेण्यावर शासनाने निर्बंध घातले आहेत. त्यामुळे अमरावती विद्यापीठातील ५ पदांच्या वेतनाची जबाबदारी शासनाने घेण्याबाबतचे प्रयत्न वित्त विभागाशी संपर्क साधून करण्यात येत आहेत. त्यानुसार अमरावती विद्यापीठाने याबाबत समरुप बचत दर्शवून प्रस्ताव सादर करावा अशा सूचना शासनाने दि.२७.३.२००२ रोजी संचालकामार्फत अमरावती विद्यापीठास दिल्या होत्या. परंतु अमरावती विद्यापीठाने या कक्षासाठी पदे समर्पित करणे शक्य नसल्याचे शासनास दि.४.६.२००२ रोजी कळविले आहे.

मागासवर्गिय अनुशेषाची पदे त्वरीत भरुन काढण्याबाबत शासनाने दि.३१ ऑक्टोंबर, २००२ च्या शासन निर्णयान्वये सर्व नियुक्ती प्राधिकाऱ्यांना कळविले आहे. वित्त विभागाने दि.९ जानेवारी, २००३ च्या शासन निर्णयान्वये आरक्षित पदांपैकी ९० टक्के पदे भरण्यास मान्यता दिली आहे. त्यामुळे शासनाने मागासवर्गियांची पदे दि.३१.३.२००३ पर्यंत भरण्यास मुदतवाढ दिली होती. **आता ही मुदत पुन्हा दि.३० जून, २००३ पर्यंत वाढविण्यात आली आहे.**

मागासवर्गिय अनुशेषाची पदे भरण्यास वरीलप्रमाणे शासनाने मान्यता दिल्यामुळे व अमरावती विद्यापीठातील व संलग्नित महाविद्यालयांतील पदे त्या मुदतीत भरली जावीत म्हणून **अमरावती विद्यापीठाने त्यांच्या दि.२९ जानेवारी, २००३ च्या पत्रान्वये विद्यापीठास स्वतंत्र मागासवर्ग कक्ष मंजूर होईपर्यंत, तात्पुरती व्यवस्था म्हणून अमरावती विद्यापीठ व संलग्न महाविद्यालयांतील बिंदू नामावल्या तपासून देण्याचे काम विभागीय आयुक्त कार्यालय, अमरावती यांच्या कार्यालयातील मागासवर्ग कक्षाकडे सोपविण्याबाबत शासनाने आदेश द्यावे अशी विनंती केली. त्यानुसार सामान्य प्रशासन विभागाने सहमती दर्शविली आहे.** तथापि, अमरावती विद्यापीठाने दि.२४ फेब्रुवारी, २००३ च्या पत्रान्वये विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेचा दि.२१.२.२००३ चा निर्णय शासनास कळविला असून वरीलप्रमाणे तात्पुरत्या व्यवस्थेची केलेली शिफारस रद्द करुन अमरावती विद्यापीठासाठी स्वतंत्र मागासवर्ग कक्ष मंजूर करावा अशी विनंती केली आहे.

विद्यापीठाच्या विनंतीप्रमाणे त्या विद्यापीठासाठी स्वतंत्र मागासवर्ग कक्षासाठी पदे मंजूर करण्याच्या प्रस्तावावर वित्त विभागाच्या सल्ल्याने विचार करण्यात येईल.

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, या लक्षवेधी सूचनेसंबंधीचे निवेदन वितरीत करण्यात आलेले आहे. बाकीच्या बहुतेक सर्व विद्यापीठांना मागासवर्ग कक्ष मान्य करण्यात आलेला आहे. मागासवर्गीयांचे आरक्षण हे भरले जावे, बिंदू नामावली तपासली जावी म्हणून प्रत्येक विद्यापीठामध्ये ५ पदांचा एक मागासवर्गीय कक्ष निर्माण करावयाचा आहे. यासाठी पहिले पाच वर्षे १०० टक्के युजीसीचे वेतन अनुदान असते, पण त्यासाठी राज्यशासनाने हमी द्यायची असते. पदे निर्माण करायला परवानगी द्यायची असते. अध्यक्ष महाराज, या संदर्भात या निवेदनामध्ये काय म्हटले आहे? ते पहा. "यासाठीची मुदत आपण ३० जून २००३ पर्यंत वाढवून दिलेली आहे" त्यामुळे मी त्याबाबत आता प्रश्न विचारू इच्छित नाही. कारण भरतीसाठी मुदत वाढवून देण्याचा प्रश्न सुटला आहे. पण या ठिकाणी निवेदनात आपण असे म्हटले आहे की, **"... अमरावती विद्यापीठास मागासवर्ग कक्ष स्थापन करण्यास या विभागाची हरकत नाही."** मग अडले कुठे आहे? सध्या ते नागपूर विद्यापीठाला जोडून दिले आहे. नागपूर विद्यापीठाचे याबाबत म्हणणे असे आहे की, आमच्याच समस्या मोठ्या आहेत, आमचेच आम्हाला पुरत नाही. त्यात हे जादाचे काम आमच्याकडे नको. पण तरीही या दोन विद्यापीठांसाठी एका ठिकाणी हा कक्ष दिलेला आहे. या निवेदनात पुढे असे म्हटले आहे की, "..उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाचा प्रस्ताव शासनाकडे प्राप्त झाला असल्यामुळे त्यावर विचार होऊन उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठातील पदे सोनवणे समितीच्या मानकाप्रमाणे देय असलेल्या पदांशी समायोजित करण्याच्या अटीवर **उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठास २९ जुलै १९९९ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली. अमरावती विद्यापीठाचा प्रस्ताव त्यावेळी शासनाकडे प्राप्त झालेला नसल्याने त्या विद्यापीठाच्या प्रस्तावाचा एकत्रित प्रस्तावात विचार होऊ शकला नाही.**" अध्यक्ष महाराज, वस्तुतः हे विधान बरोबर नाही. ते संपूर्णपणे असत्य विधान आहे. म्हणून मला असा प्रश्न विचारावयाचा आहे की, २९ जुलै १९९९ चा जळगांवसाठीचा शासन निर्णय निघण्यापूर्वी २४ मे १९९९ ला अमरावती विद्यापीठाने शासनाकडे आपला याबाबतचा प्रस्ताव पाठविला होता ही गोष्ट खरी आहे काय ?

श्री. लक्ष्मणराव ढोबळे : अध्यक्ष महाराज, सन्माननीय सदस्यांनी जो प्रश्न येथे उपस्थित केला आहे त्यासंबंधात मी हे मान्य करतो की, हा कक्ष तेथे सुरू करण्यामध्ये अक्षम्य अशा प्रकारची दिरंगाई झालेली आहे. त्यानंतर अमरावती विद्यापीठाने जळगाव पेक्षा नंतर प्रस्ताव प्रस्तावित केला अशा प्रकारची आमच्या विभागाची माहिती आहे. तथापि, लौकरात लौकर अशा प्रकारचा हा कक्ष सुरू करण्यासाठी शासनाकडून निश्चितपणे प्रयत्न केले जातील.

श्री. बी.टी. देशमुख : अध्यक्ष महाराज, तुमच्या विभागाने तुम्हाला असत्य माहिती पूरवली. मी नेमका तसा प्रश्न विचारला होता. **विभागाने मंत्र्यांना येथे या निवेदनात बिनदिक्कतपणे असे लिहून दिलेले आहे की, "२९ जुलैला जळगावचा जी.आर. काढला आणि त्यावेळेस अमरावती विद्यापीठाचा प्रस्ताव प्राप्त झालेला नव्हता."** परंतु शासनाच्या या लेखी निवेदनाच्या पहिल्याच पानावर आपणच असे म्हटले आहे की, **"२४ मे,१९९९ च्या पत्रान्वये विद्यापीठाने सदर प्रस्तावाची प्रत शासनास पाठविली आहे."** अध्यक्ष महाराज, हे कबूल केले आहे. २४ मे ९९ ला तुमच्याकडे पाठविलेल्या प्रस्तावाची प्रत आतादेखील माझ्याकडे उपलब्ध आहे. विद्यापीठाने त्यात असे म्हटले आहे की, "विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे विद्यापीठामध्ये विशेष मागासवर्ग कक्षाची स्थापना करण्यासाठी नॉन रिकरींग अनुदान प्राप्त होण्यासाठी प्रस्ताव सादर केलेला आहे. तसेच वरील तक्त्यात नमूद असलेल्या पदांचे वेतन, अनुदानाचा भार पांच वर्षापर्यंत आयोगाच्या मार्गदर्शक तत्त्वाप्रमाणे आयोग सहन करणार आहे. परंतु पाच वर्षानंतर वरील पदांच्या वेतनाचा भार महाराष्ट्र शासन सहन करील अशी शासन हमी विद्यापीठामार्फत विद्यापीठ अनुदान आयोगास देणे आवश्यक आहे." **तुमच्या निवेदनामध्ये हे २४ मे ९९ चे पत्र मिळाले हे कबूल केले आहे. तर दुसरीकडे जळगावचा शासन निर्णय झाला तेव्हा प्रस्ताव नव्हता असे म्हटले आहे.** तेव्हा एक तर हा अनुशेष भरण्याचा प्रश्न आहे, बिंदू नामावली निश्चित करण्याचा प्रश्न आहे. त्यामुळे गेल्या आठवड्यात अनेक लोक आयुक्तांकडे, धरणे धरून बसले होते. त्यात तीन माजी आमदार होते. त्यांना तुम्ही पदे भरू देत नाहीत. हे बरोबर नाही. म्हणून माझा नेमका प्रश्न असा आहे की, जो

अमरावती विद्यापीठामध्ये मागासवर्ग कक्ष सुरु करण्याबाबत.

महाराष्ट्र विधानपरिषद : : दुसरे अधिवेशन २००३
सोमवार, दिनांक ३१ मार्च २००३
रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या तिसऱ्या यादीतील प्रश्न क्रमांक (३) २७२७९

(३) २७२७९ (१८-११-२००२) **प्रा.बी.टी.देशमुख, श्री.व्ही.यू.डायगव्हाणे, श्री.वसंतराव खोटरे, श्री. प.म.पाटील, श्री.नानासाहेब बोरस्ते, श्री.जी.एल.ऐनापूरे, श्री.रामदास तडस :** सन्माननीय उच्च शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टीचा खुलासा करतील काय :-

(१) अमरावती विद्यापीठाशी संलग्नित महाविद्यालयातील बिंदूनामावल्या तपासणी व अनुशेष निर्धारणाचे काम १४ ऑगस्ट १९९२ च्या शासन निर्णयान्वये नागपूर विद्यापीठाकडे सोपविले असून नागपूर विद्यापीठातील मागासवर्ग कक्षाने असहयोगाचे धोरण स्विकारल्याने अमरावती विद्यापीठासाठी स्वतंत्र मागासवर्ग कक्ष मंजूर करावा अशी विनंती अमरावती विद्यापीठाच्या मा.कुलगुरुंनी २० सप्टेंबर २००० रोजी किंवा त्या दरम्यान मा.उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री यांचेकडे एक निवेदन पाठवून केलेली आहे, हे खरे आहे काय;

(२) तसेच अमरावती विद्यापीठांतर्गत प्राचार्य फोरमच्या अध्यक्षांनी दिनांक ६ सप्टेंबर २००२ रोजी किंवा त्या दरम्यान मा.उच्च शिक्षण मंत्री यांचेकडे निवेदन पाठवून हीच मागणी केली, हेही खरे आहे काय;

(३) असल्यास, या मागणीबाबत शासनाने काय उपाययोजना केलेली आहे;

(४) अद्याप, उपाययोजना केलेली नसल्यास, याबाबत होणाऱ्या विलंबाची कारणे काय आहेत?

प्रा.लक्ष्मणराव ढोबळे (१८-२-२००३) : (१) होय.

(२) होय.

(३) व (४) वित्त विभागाच्या, दिनांक १० सप्टेंबर २००१ च्या आदेशानुसार नवीन पदे निर्माण करण्यावर निर्बंध असून त्या शासन निर्णयातील सूचनांप्रमाणे सर्व विद्यापीठातील पदांचा आढावा घेण्यात येत आहे. तथापि, अमरावती विद्यापीठाची निकड लक्षात घेऊन त्या विद्यापीठासाठी स्वतंत्र मागासवर्ग कक्ष निर्माण करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे.

*****

न्याय आपण सर्व विद्यापीठांना दिला आहे.. मी इतरांच्याबाबतीत जास्त बोलत नाही, पण जळगावच्या म्हणजे उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाच्या बाबतीत आपण या निवेदनातच म्हटले आहे की, "उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठातील पदे सोनवणे समितीच्या मानकाप्रमाणे देय असलेल्या पदांशी समायोजित करण्याच्या अटीवर उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठास २९ जुलै १९९९ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली." तर सोनवणे समितीच्या मानकाप्रमाणे अमरावती विद्यापीठाला देय असलेल्या पदांशी समायोजित करण्याच्या अटीवर ही पाच पदे १५ दिवसांचे आत अमरावती विद्यापीठाला उपलब्ध करून दिली जातील काय ?

श्री. लक्ष्मणराव ढोबळे : सभापती महोदय, या ठिकाणी पाच पदे मंजुर करावयाची आहेत तसेच मागासवर्गीयांचा कक्ष सुरु करावयाचा आहे. या संबंधातील योग्य ती कारवाई करावी लागणार आहे. हे करीत असताना वित्त विभाग तसेच कॅबिनेटची मंजुरी घ्यावी लागणार आहे. त्यामुळे ही कार्यवाही १५ दिवसाच्या कालावधीत करणे शक्य होणार नाही. किमान महिना ते दिड महिन्याच्या आत **ही पाच पदे मंजूर करुन देण्यासाठी निश्चितपणाने वित्त विभागाकडे प्रयत्न केले जातील.**

श्री. बी. टी. देशमुख : सभापती महोदय, **प्रयत्न केले जातील,** हे आम्ही ऐकून घेणार नाही. असे म्हणणे बरोबर नाही. **निवेदनात दोन प्रकारची भाषा वापरण्याचा संबंध येत आहे. "वित्त विभागाच्या सल्ल्याने विचार करण्यात येईल", असे निवेदनात एका ठिकाणी म्हटले आहे. तर "या विद्यापीठास मागास वर्ग कक्ष स्थापन करण्यास या विभागाची हरकत नाही. " असे ही दुसऱ्या ठिकाणी म्हटले आहे.** हा सरळ सरळ प्रादेशिक असमतोलाचा प्रश्न आहे. एका विद्यापीठाला वेगळी वागणूक द्यावयाची आणि दुसऱ्या विद्यापीठाला वेगळी वागणूक द्यावयाची, हे बरोबर नाही. सभापती महोदय, या सभागृहातील ही चर्चा आपण स्थगित करा. अशी त्यानीच विनंती करावी. माननीय मंत्रिमहोदयांनी माननीय मुख्यमंत्र्याशी चर्चा करावी आणि नंतर माननीय मंत्रिमहोदयांनी या बाबतचे उत्तर द्यावे. **एका विद्यापीठाला जी.आर. काढून न्याय द्यावयाचा आणि दुसऱ्या विद्यापीठाच्या बाबतीत ते करावयाचे नाही. हे बरोबर नाही. आता दिड महिन्यात ही पदे मंजूर केली जातील काय? या प्रश्नाचे ठामपणे उत्तर देता येत नसेल तर ही लक्षवेधी सूचना मा. सभापतींनी राखून ठेवावी असे त्यानीच म्हणावे.** मा. मुख्यमंत्र्यांबरोबर बोलून नंतर याचे उत्तर माननीय उच्च शिक्षण मंत्र्यांनी द्यावे. सभापती महोदय, या ठिकाणी सरळ सरळ अन्याय केला जात आहे. या सभागृहाला चुकीची माहिती दिली जात आहे. मा. मंत्रिमहोदयांना देखील चुकीची माहिती अधिकाऱ्यांकडून दिली जात आहे. जळगावच्या शासन निर्णयामध्ये जी अट टाकून आपण तो जी. आर. काढला आहे, त्या प्रमाणे या ठिकाणी देखील सोनवणे समितीची ही अट टाकून दिड महिन्याच्या आत ही पाच पदे मंजूर केली जातील काय ?

श्री. लक्ष्मणराव ढोबळे : सभापती महोदय, माननीय सदस्य श्री. बी.टी.देशमुख यांची तळमळ लक्षात घेता दिड महिन्याच्या कालावधीत म्हणजेच अधिवेशन संपल्यानंतर १५ दिवसाच्या आत सन्माननीय सदस्यांकडून माहिती घेऊन, बाकीच्या सगळ्या माननीय सहकाऱ्यांना बरोबर घेऊन, शिक्षक आमदारांना बरोबर घेऊन एक बैठक घेण्यात येईल. **यामध्ये ज्या अधिकाऱ्यांनी चुकीची माहिती दिली असेल तर संबंधीत अधिकाऱ्यांच्या विरुध्द निश्चितपणे कारवाई करण्यात येईल. तसेच येत्या दिड महिन्यात ही पाच पदे मंजूर करुन देण्याच्या बाबतीत निश्चितपणे आम्ही आमच्यावर ही जबाबदारी घेतो.**

श्री. धोंडीराम राठोड : सभापती महोदय, दिड महिन्याच्या कालावधीत ही पदे भरण्याबाबतचे आश्वासन माननीय मंत्रिमहोदयांनी या ठिकाणी दिले आहे. मागासवर्गीयांचा अनुशेष भरण्यासाठी शासनाने अधिक लक्ष देण्याची आवश्यकता आहे. आज सरळ सेवा भरतीने पदे भरली जात नाहीत. नेहमी असे सांगितले जाते की, या बाबतचा आढावा घेतला जात आहे. आता ही पाच पदे मंजूर झाल्यानंतर आढावा घेण्यात येत आहे, असे आम्हाला सांगितले जाईल. अशा प्रकारे अनुशेष भरला जात नाही. त्यामुळे ही बाब अतिशय गंभीर आहे. सभापती महोदय, ज्या जागा रिक्त आहेत, त्या ठिकाणी मागासवर्गीयांना भरले जात नाही. म्हणून माझी या ठिकाणी अशी विनंती आहे की, जी पदे मंजूर आहेत, त्या ठिकाणी ताबडतोबीने मागासवर्गीयांची भरती केली जाणार आहे काय ? आता आपण ३० जूनचा कालावधी दिला आहे. या कालावधीत हा सगळा अनुशेष भरण्यात येईल काय ?

श्री. लक्ष्मणराव ढोबळे : सभापती महोदय, निरनिराळ्या मागासवर्गीय संघटनेबरोबर माननीय मुख्यमंत्र्यांची एक बैठक झाली आहे. या बैठकीचा आढावा घेतल्यानंतर माननीय मुख्यमंत्र्यांनी ३१ मार्च ऐवजी जून अखेरपर्यन्त ही मुदत वाढवून दिली आहे. सभापती महोदय, समाजकल्याण मंत्री, आदिवासी विकास मंत्री यांच्या मार्गदर्शनाखाली प्रत्येक मंत्र्याच्या अध्यक्षतेखाली प्रत्येक विभागाचा आढावा घेण्यात आला आहे. त्यानंतर आयुक्तांना तशा प्रकारचे निदेश देण्यात आले आहे. ही सर्व वस्तुस्थिती लक्षात घेता शालेय शिक्षण विभागाने एक जी.आर. काढला. जर एखादा अनुशेष भरला गेला नाही तर त्या संबंधित संस्थेला अनुदान देण्याबाबत विचार केला जाईल. अशाप्रकारचा जी.आर. निघाला आहे. तशाच प्रकारचा जी.आर. उच्च शिक्षण विभागामध्ये निघावा यासाठी प्रयत्न चालू आहेत. यानंतर हा अनुशेष पूर्णपणे भरला जावा यासाठी निश्चितपणे प्रयत्न केले जातील.

प्रा. जोगेंद्र कवाडे : सभापती महोदय, माननीय वित्त मंत्र्यांनी या सभागृहामध्ये सामाजिक न्यायाची हमी देणारा अर्थसंकल्प सादर केला. सामाजिक न्यायाची ऐशीतैशी करणाऱ्या घटना अमरावती विभागात घडत आहेत. शासनाने ३१ मार्च २००३ पर्यंत अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व मागासवर्गीयाचा अनुशेष सरळ सेवा भरती पध्दतीच्या माध्यमातून भरण्याचे आदेश दिले. परंतु त्या आदेशाची अंमलबजावणी जे अधिकारी करणार नाहीत त्यांच्यावर २ जानेवारी २००३ रोजी काढलेल्या आदेशानुसार कठोर कारवाई करण्याचे आदेश देखील शासनाने काढले आहेत. असे असतांना सामाजिक न्यायाची हमी देणाऱ्या या सरकारने दलित, आदिवासी, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, ओ.बी.सी. वर्गाला न्याय मिळवून देण्यासाठी अमरावती किंवा इतर कोणत्याही विभागात असले तरी विना विलंब ३१ मार्चपर्यत पदे भरण्याची मुदत दिली होती . आज ३१ मार्च आहे, ही मुदत संपल्यानंतर हा अनुशेष सरळ सेवा भरती आणि पदोनन्तीच्या माध्यमातून भरण्याची प्रक्रिया ३१ मार्चपुढे चालू ठेवणार काय, असल्यास किती दिवसापर्यंत चालू ठेवणार? दुसरा प्रश्न असा की, औरंगाबादच्या हायकोर्टाने निर्णय दिला आहे त्यानुसार शासनाच्या जिल्हापरिषद आणि पंचायत समितीच्या सेवेत वर्ग ३ आणि वर्ग ४ च्या पदांमध्ये समायोजन करण्यात येणार आहे. यामध्ये रोजगार हमी योजनेमध्ये काम करणाऱ्या हजेरी सहाय्यकांचे समायोजन करण्याचा प्रयत्न होणार आहे. यामध्ये तांत्रिक सहाय्यकाची पदे वगळता सर्व वर्ग ३ आणि वर्ग ४ ची पदे भरण्यात येणार आहेत. अशाप्रकारे आदेश सामान्य प्रशासन विभागाच्या सचिव श्रीमती चारुशीला सहानी यांच्या सहीचे पत्र पाठविले. अशाप्रकारे मागासवर्गीयांच्या संदर्भात सामान्य प्रशासन विभाग बेजबाबदारपणे वागत आहे. त्या संदर्भात मंत्रिमहोदय कठोर कारवाई करणार आहेत काय?

श्री. लक्ष्मणराव ढोबळे : जून अखेरपर्यंत मुदत वाढविली आहे हे मी अगोदर सांगितले आहे. हजेरी सहाय्यकाच्या संदर्भात माझ्या विभागाचा प्रश्न नसला तरी संबंधित विभागाच्या मंत्र्यांकडे सांगावा पोहोच करु.

श्री. बी. टी. देशमुख : सभापती महोदय, या लक्षवेधी सूचनेशी संबंधित माझे दोन लहानलहान प्रश्न आहेत. पहिला प्रश्न असा की, विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे पाठविलेल्या प्रस्तावानुसार नॉन रिकरिंग एक्सपेंडिचरसाठी जो प्रस्ताव दिला तो ४० ते ६० लाखाचा असावा, तेव्हा तो कितीचा प्रस्ताव आहे? याबाबत शासनाकडून द्यावयाचा निधी याच महिना दिड महिन्यात उपलब्ध केला जाईल काय? हा एक प्रश्न व दुसरा प्रश्न असा की, या निवेदनामध्ये ज्यांनी असत्य माहिती दिली आहे त्यांची याबाबत चौकशी करुन योग्य ती कारवाई केली जाईल असे आपण सांगीतले. २९.७.९९ चा जी.आर. हा जळगाव विद्यापिठासाठी काढला परंतु तो अमरावती विद्यापिठासाठी मात्र काढला नाही. यापूर्वी श्री. दिलीप वळसे पाटील यांनी संगणकाची पदे जळगावला मंजुर केली पण अमरावती विद्यापीठाला केली नाही. चुकीची माहिती दिली होती त्याबद्दल त्यांच्यावर हक्कभंग आणल्यावर त्यांनी दिलगीरी व्यक्त केली होती. मा. मंत्रिमहोदयांनी दिलगीरी व्यक्त करावयाची अधिकारी मात्र चूकीची माहिती देण्याला मोकाट सूटतात. ती चुकीची माहिती दिली हे या सभागृहाच्या प्रोसिडींगवर असून मी आपल्याला संगणक पदांच्या वेळची ती माहिती द्यायला तयार आहे. म्हणून यासंबंधी चौकशी करुन संबंधितांवर कारवाई केली जाईल काय? यावेळी असत्य माहीती देण्याची चौकशी करीत असतांना संगणक केंद्राची पदे मंजूर करतांना कोणी असत्य माहीती दिली होती त्याचीसुध्दा चौकशी आपण करणार काय? हा माझा दुसरा प्रश्न.

प्रा. लक्ष्मणराव ढोबळे : सभापती महोदय, एका विद्यापीठाची रक्कम किती लाखाची आहे हे मला माहिती नाही. परंतु सव्वा कोटीची सर्व विद्यापीठांची रक्कम आहे. याबद्दल आजच प्रयत्न चालू आहेत. यामध्ये यश आले तर आनंद आहे. नाही आले तर आमच्या विभागामध्ये काटकसर करुन हा निधी देण्याचा प्रयत्न करु. दुसऱ्या प्रश्नाचे उत्तर "होय" असे आहे.

*****

यवतमाळ येथील सावित्री ज्योतिराव समाजकार्य महाविद्यालयाला अजूनही अनुदान न मिळणे.

महाराष्ट्र विधानपरिषद : सोमवार, दिनांक ७ एप्रिल २००३ : दुसरे अधिवेशन २००३

सर्वश्री बी.टी.देशमुख, व्ही.यू.डायगव्हाणे,वसंतराव खोटरे, प.म.पाटील,नानासाहेब बोरस्ते,जी.एल.ऐनापूरे,विधानपरिषद सदस्य यांनी महाराष्ट्र विधान परिषद नियम १०१ अनुसार दिलेली लक्षवेधी सूचना पुढीलप्रमाणे आहे :

श्री.बी.टी.देशमुख (अमरावती विभाग पदवीधर) : अध्यक्ष महोदय, मी आपल्या अनुमतीने नियम १०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"मार्च ते जून २००१ मध्ये समाजकल्याण विभागाच्या तज्ज्ञ समितीने विनाअनुदानित तत्वावरील समाजकार्य महाविद्यालयांची तपासणी करुन 'अ' श्रेणी प्रदान केलेल्या महाराष्ट्रातील एकमेव अशा यवतमाळ येथील सावित्री ज्योतीराव समाजकार्य महाविद्यालयाला अजूनही अनुदान न मिळणे, 'क' श्रेणीमध्ये असलेल्या इतर चार महाविद्यालयांना अनुदान वितरित करण्याचा घडलेला प्रकार, पूर्वीच्या तपासणी अहवालाप्रमाणे 'क' श्रेणी असल्यामुळे अनुदान स्थगित ठेवण्याचे आदेश निर्गमित होणे, मात्र त्यानंतर ३० मार्च २००२ च्या समाजकल्याण संचालनालयाच्या आदेशानुसार 'क' श्रेणी असूनही या चार महाविद्यालयांचे अनुदान सुरु रहाणे, मात्र 'अ' श्रेणी असलेले एकमेव महाविद्यालय असूनसुध्दा यवतमाळ येथील सावित्री ज्योतिराव समाजकार्य महाविद्यालयाला अनुदान न मिळणे, त्यामुळे तेथील शिक्षक व विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण झालेला तीव्र असंतोष, दिनांक ७ मार्च २००३ रोजी विशेष जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी यांच्या मार्फत सचिव, सामाजिक न्याय विभाग, मुंबई यांना एक निवेदन सादर करुन प्राचार्य व शिक्षक यांनी प्राणांतिक उपोषणाची दिलेली नोटीस व याबाबत शासनाची भूमिका व प्रतिक्रिया."

श्री.दिगंबर बागल :(सामाजिक न्याय राज्यमंत्री) : अध्यक्ष महाराज, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरीत केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उप सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

समाजकार्य महाविद्यालयाच्या प्रशासकीय तपासणीत आढळून आलेल्या उणीवा व तृटीबाबत संबंधीत समाजकार्य महाविद्यालयांवर पुढील कार्यवाही करण्यापूर्वी शैक्षणीक व तांत्रिक क्षेत्रातील तज्ञांमार्फत फेरतपासणीची आवश्यकता व संस्थांना एक संधी या हेतूने सदर समाजकार्य महाविद्यालयांची तपासणी करण्यासाठी तज्ञ समिती गठीत करण्यात आली होती, तज्ञ समितीने केलेल्या तपासणीमध्ये सावित्री ज्योतीराव समाजकार्य महाविद्यालयास 'अ' श्रेणी दिली आहे. या समाजकार्य महाविद्यालयास विना अनुदान तत्वावर मान्यता दिलेली आहे. तज्ञ समितीने तपासणी केलेल्या अहवालानुसार चार अनुदानीत समाजकार्य महाविद्यालये 'क' श्रेणीत होती. समितीच्या अहवालामध्ये ज्या अनुदानीत समाजकार्य महाविद्यालयांना 'क' व 'ड' श्रेणी देण्यात आली होती, **त्यांची मान्यता रद्द करण्याबाबत संचालक,समाज कल्याण,पुणे यांना कळविण्यात आले. त्या अनुषंगाने संचालकांनी संबंधित समाजकार्य महाविद्यालयांना कारणे दाखवा नोटीसा दिल्या. त्यानंतर नागपूर विद्यापीठाने दिनांक १८ ऑक्टोबर, २००१ अन्वये संचालकांना असे कळविले आहे की,** महाराष्ट्र विद्यापीठ अधिनियम १९९४ नियम क्रमांक ९१ अन्वये संबंधित समाज कार्य महाविद्यालयाची **संलग्नता व मान्यता काढण्याचे अधिकार विद्यापीठास आहेत.** तसेच संचालनालयाच्या स्तरावरुन करण्यात आलेल्या कार्यवाहीसंबंधीची सर्व कागदपत्रे संबंधित विद्यापीठास उपलब्ध करुन देण्यास सांगितले. त्यानुसार श्रेणी 'क' व 'ड' मधील समाजकार्य महाविद्यालयांची मान्यता रद्द करण्याबाबतची कार्यवाही तज्ञ समितीच्या अहवालाच्या आधारे करण्याबाबत संबंधित विद्यापीठांना संचालक स्तरावरुन कळविण्यात आले. सद्यःस्थितीत या बाबत संबंधित विद्यापीठांकडून नियमानुसार कार्यवाही सुरु असल्याने सदर कार्यवाही पूर्ण होऊन अंतिम निर्णय लागेपर्यंत सदर महाविद्यालये सुरु राहणार असल्याने त्यांचे अनुदान सुरु ठेवणे क्रमप्राप्त आहे.

समाजकार्य महाविद्यालयाची तपासणी आता विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या नियमानुसार राष्ट्रीय मूल्यांकन व अधिस्विकृती परिषद (नॅक), बंगलोर मार्फत करणे आवश्यक आहे. म्हणून या प्राधिकरणामार्फत सर्व समाजकार्य महाविद्यालयांची तपासणी करुन घेणेबाबत सर्व संबंधितांना कळविण्यात आले आहे.

तज्ञ समितीच्या अहवालतील 'क' श्रेणीमधील महाविद्यालये ही अनुदानीत महाविद्यालये आहेत. सावित्री ज्योतीराव फुले समाजकार्य महाविद्यालय, यवतमाळसह राज्यात एकूण २८ समाजकार्य महाविद्यालये अद्याप विना अनुदान तत्वावर कार्यरत आहेत, **राज्यातील विना अनुदान तत्वावर कार्यरत असलेल्या समाजकार्य महाविद्यालयांना अनुदान तत्वावर आणण्याबाबतचा प्रश्न तपासण्यात येत आहे, यामध्ये सावित्री ज्योतीराव फुले समाजकार्य महाविद्यालय,यवतमाळ या महाविद्यालयाचा समावेश आहे.**

श्री.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय,कायद्याच्या राज्यामध्ये सामान्य माणसालासुध्दा कायदा माहीत असला पाहिजे, 'Ignorance of law is no excuse.' असे आपण म्हणतो. मग अंमलबजावणी करणाऱ्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांना तर कायदा हा नक्कीच माहिती असला पाहिजे. **या निवेदनामध्ये स्पष्टपणे कबूल केलेले आहे की, समाजकल्याण खात्याच्या अधिकाऱ्यांना अधिकार नसतांना त्यांनी क आणि ड महाविद्यालयांना 'तुमची मान्यता का काढून घेऊ नये', अशाप्रकारच्या नोटिसा दिल्या.** नंतर त्यांच्या कोणीतरी लक्षात आणून दिले की,तुम्हाला हे अधिकारच नाहीत. हे विद्यापीठाला अधिकार आहेत. मग त्यांना सहा महिन्यांनी सांगितले की, तुमचे आता अनुदान सुरु करण्यात येईल. It is a sort of a blackmail. हे अधिकार आपल्याला नाहीत. तरीही अशा नोटिसा अधिकाऱ्यांनी देणे ही अत्यंत गर्हणीय गोष्ट आहे. नोटिसा इश्यु केल्या हे शासनाने मान्य केले आहे. अधिकार नसतांना तसे केले हे तुम्ही मान्य केले. १९९४ च्या कायद्याप्रमाणे हे अधिकार विद्यापीठाला आहेत हे आपण मान्य केले. अनुदान बंद केले होते हेही मान्य केले व ते चालू केले,हेही मान्य केले. हे ज्यांनी केले ते अधिकारी शोधून आपण त्यांची चौकशी करुन त्यांच्यावर कारवाई कराल काय? हा माझा प्रश्न आहे.

श्री.दिगंबर बागल : या सभागृहाचे सन्माननीय ज्येष्ठ सदस्य श्री.देशमुख सरांनी हा अधिकार शासनाचा नाही,परंतु सभापती महोदय, आपल्या माध्यमातून सन्माननीय सदस्यांना विनंती करतो. सावित्रीबाई ज्योतिबा समाजकार्य विद्यालयाला १९९३-९४ ला विना अनुदानित म्हणून मान्यता दिलेली होती. त्यानंतर सदर महाविद्यालयाला १९९३-९४ पासून 'अ' वर्ग देण्यात आलेला आहे. असे असतांना देखील,अद्यापपर्यन्त त्यांना अनुदान देण्यात आलेले नाही,असा प्रश्न उपस्थित करण्यात आला. असे असतांना देखील अद्यापर्यन्त अनुदान देण्यात आले नाही. या निमित्ताने सांगू इच्छितो की, एकूण २२ महाविद्यालये अनूदानित आहेत आणि २८ महाविद्यालये विना अनुदानित आहे. मुळ प्रश्न असा आहे की, चौकशीचे अधिकार शासनाला नाही परंतु शासनाने याची चौकशी करुन अनुदान रद्द कां करु नये अशाप्रकारची नोटीस पाठविण्यात आली आहे..

श्री.बी.टी.देशमुख:सभापती महोदय,याठिकाणी माझ्या मुळ प्रश्नाला उत्तर दिले जात नाही. मा.मंत्र्यांनी एका एका प्रश्नाला उत्तर दिले तर हा प्रश्न पुढे जाईल नाही तर तेच तेच प्रश्न उपस्थित होत राहतील. हे निवेदनामध्ये कबूल केलेले आहे की, त्यांना अधिकार नव्हता.मला असे वाटते की, यामध्ये सॉर्ट ऑफ ब्लॅकमेल सारखा प्रकार आहे. खबरदार तुम्ही डिसॲफिलीएशनच्या लिस्टमध्ये

आहात तुमची संस्था कां बंद करु नये अशातला हा प्रकार दिसतो. त्याना कायदा माहीत नाही असे नाही आणि माहीत असेल आणि अशी चूक केली असेल तर तो अक्षम्य गुन्हा आहे. आपण त्यांना क्षमा करु नका.तेव्हा याबाबत चौकशी होईल काय आणि कारवाई कराल काय हा माझा प्रश्न आहे.

श्री. जयवंतराव आवळे : सभापती महोदय, मा. सदस्यांनी प्रश्न विचारला आणि मा.राज्यमंत्र्यांनी त्याला उत्तर दिले आहे. आपण २०००-२००१ मध्ये या अ, ब, क, ड अशा कॅटेगरीज सुरु केल्या.चौकशी याचा अर्थ एवढाच आहे की, हे माहीत पडावे की, चांगल्या पध्दतीने चालणाऱ्या संस्था किती आहेत. म्हणून चौकशी करण्याचा उद्देश असा आहे की,त्या संस्था चांगल्या चालाव्या . यासंदर्भात नोटीस दिलेली आहे आणि अनुदान बंद करण्यात आले आहे.मा.सदस्यांनी सांगितल्यप्रमाणे याबाबत निश्चित चौकशी करु आणि त्यामध्ये ते अधिकारी दोषी सापडले तर कारवाई करु.

श्री.बी.टी.देशमुख : त्यांनी नोटीसेस अिश्यू केलेल्या आहेत त्यावर चौकशी करुन कारवाई करु असे आपण म्हणालात हे बरोबर आहे ना?

श्री. जयवंतराव आवळे :सभापती महोदय, त्यांना सूचना दिलेल्या आहेत आणि नोटीस दिल्यानंतर चौकशी केल्यानंतर दोषी आढळले तर निश्चित कारवाई केली जाईल.

श्री. बी.टी.देशमुख :सभापती महोदय,खरे म्हणजे या ठिकाणी गैरकायदेशीरपणे काम झालेले आहे आणि त्याचे उत्तर दिलेले नाही. तज्ञ समितीने केलेल्या तपासणीमध्ये या महाविद्यालयाला 'अ' श्रेणी दिली असे आपण निवेदनात म्हटले आहे. म्हणून मला असे विचारावयाचे आहे की, फक्त या एकाच महाविद्यालयाला 'अ' श्रेणी दिलेली आहे की, आपल्या तज्ञ समितीच्या अहवालामध्ये 'अ' श्रेणी आणखीही दुसऱ्या कोणत्या महाविद्यालयाला दिली आहे?

श्री. दिगबर बागल :सभापती महोदय ,या एकाच महाविद्यालयाला 'अ' वर्ग दिलेला आहे.

श्री.बी.टी.देशमुखः सभापती महोदय, सबंध महाराष्ट्रात हे एकमेव महाविद्यालय आहे ज्याला तुमच्या तज्ञांनी 'अ' श्रेणी दिलेली आहे. समाज कल्याण संचालनालय,महाराष्ट्र राज्य पुणे यांनी मा.सचिव,समाज कल्याण,सांस्कृतिक कार्य विभाग यांना दिनांक २५ मार्च २००० रोजी जे पत्र पाठविले आहे त्यातील काही भाग मी सभागृहात वाचून दाखवितो. यामध्ये असे म्हटले आहे की, "सदर महाविद्यालय ९३-९४ पासून विना अनुदान तत्वावर कार्य करत आहे.महाविद्यालयातील विद्यार्थी प्रवेश व उत्तीर्णांचे प्रमाण समाधानकारक आहे.तरी या महाविद्यालयास अनुदान तत्वावर मान्यता देणे बाबत शासन स्तरावर निर्णय घेण्यात यावा." माझे म्हणणे असे आहे की,१९९३-९४ पासून किंवा त्यानंतर विना अनुदान तत्वावर चालू आहेत अशा दुसऱ्या कोणत्याही महाविद्यालयाला अनुदान दिलेले नाही, असे आहे काय?

श्री. जयवंत आवळे : सभापती महोदय, तपासणी करण्यात आली ती अनुदानित आणि विनाअनुदानित. . ..

श्री. बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, माझा प्रश्न समजून घ्यावा. १९९३-९४ पासून या महाविद्यालयाला मान्यता दिली. संबंध महाराष्ट्रातील हे एकमेव महाविद्यालय आहे की, ज्याला शासनाच्या तज्ञांनी 'अ' ग्रेड म्हटले आहे. त्याला अनुदान दिले नाही. राज्य करतांना विचार करा. कायद्याने आणि नियमाने राज्य करा. सभागृहात कबूल करण्यात आले की, शासनाच्या तज्ञ समितीने साऱ्या महाराष्ट्रामध्ये 'अ' ग्रेड फक्त या एकाच महाविद्यालयाला दिली आहे. त्यावर्षी आणि त्यानंतरच्या वर्षी सुरु झालेल्या 'क', 'ड' श्रेणीतील महाविद्यालयांना अनुदान देण्यात आले आणि हे महाविद्यालय 'अ' श्रेणीत असतांना या महाविद्यालयाला अनुदान देण्यात येत नाही. माझे म्हणणे असे आहे की, हे महाविद्यालय १९९३-९४ या वर्षी विनाअनुदान तत्वावर सुरु झाले. . .

श्री. नितीन गडकरी : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. सन्माननीय सदस्य श्री. बी. टी. देशमुख साहेब अनेक वर्षे या सभागृहाचे सदस्य आहेत पण त्यांना समाजकल्याण खात्याचे धोरण अजूनपर्यंत पूर्णपणे लक्षात आलेले नाही. मंत्रिमहोदयांनी खुलासा केला की, 'अ' श्रेणी दिली असली तरी मेरिटप्रमाणे अनुदान द्यावयाचे असे सरकारचे धोरण नाही. त्यामुळे श्री. बी. टी. देशमुख साहेब हा तुमचा गैरसमज आहे. त्यांना वाटेल त्यांना ते देतील. दुसरे असे आहे की, त्या महाविद्यालयात काय शिकविण्यात येते या मेरिटपेक्षा त्यांचा चेला कोण आहे, गोविंदराव आदिक यांची शिफारस आहे काय, यांची शिफारस आहे काय, मग त्यांनी क्लास घेतला नाही तरी चालते, शिकविले नाही तरी चालते. त्यांना अनुदान आणि जे चांगले काम करतील त्यांना नोटिसेस. म्हणजे पतिव्रतेच्या गळयात धोंडा वेश्येला मणिहार . . . हे त्यांचे धारण आहे. तुम्ही समजून घ्या आणि मग बोला.

उपसभापती : उद्धवा अजब तुझे सरकार असे आपण बोलला नाहीत.

श्री. दिगंबर बागल :सभापती महोदय, गडकरी साहेबांनी याठिकाणी एक वाक्य बोलून दाखविले.

श्री. नितीन गडकरी : तुम्ही कशाला वादात पडता. तुमचे ते काही ऐकत नाहीत. .

श्री.दिगंबर बागल : सभापती महोदय, सरांच्या म्हणण्यानुसार १९९३-९४ ला जी महाविद्यालये सुरु झाली. त्यातील काही महाविद्यालयांना अनुदान देण्यात आलेले आहे काय? १९९७-९८ ला युती शासनाच्या काळात त्यावेळेस मी तुमच्याबरोबर आमदार म्हणून होतो. त्यावेळेला सहा महाविद्यालयाला अनुदान देण्यात आलेले आहे. आता नेमके पतिव्रता कोण हा मुद्दा आहे.

श्री. बी. टी. देशमुख : सभापती महोदय, १९९३-९४ मध्ये व त्यानंतर सुरु झालेल्या महाविद्यालयापैकी, सहा महाविद्यालयांना अनुदान दिले. मी मुद्दाम आणि जाणीवपूर्वक प्रश्न विचारला होता.सभापती महोदय, खात्यातील अधिकारी आहेत.त्यांची धोरणं कायम आहेत. याठिकाणी दोन गोष्टी लक्षात आलेल्या आहेत. दोन प्रश्नांची उत्तर रेकॉर्डवर आलेली आहेत. एक उत्तर रेकॉर्डवर आलेले आहे ते असे की, महाराष्ट्रातील 'अ' ग्रेडचे हे एकमेव महाविद्यालय आहे. शासनाच्या तज्ञांच्या रिपोर्ट प्रमाणे. आम्ही आमच्या लक्षवेधी सूचनेत हे 'एकमेव' असे म्हटले होते. त्यांनी निवेदनात तो शब्द गाळून टाकला. परंतु उत्तरात चर्चेमध्ये तो आला. मा. राज्यमंत्र्यांनी कबूल केले की, १९९३-९४ नंतर सुरु झालेल्या 'ब', 'क','ड' श्रेणीमधील सहा महाविद्यालयांना अनुदान मिळाले. तुम्ही मंत्री आहात. या महाविद्यालयाच्या बाबतीतील निर्णय आपण केव्हा घेणार एवढाच माझा प्रश्न आहे.

श्री. जयवंतराव आवळे : आमचे सरकार या ठिकाणी सत्तेवर आल्यानंतर एकाही महाविद्यालयाला परवानगी देण्यात आलेली नाही. १९९३-९४ पासून ही सगळी महाविद्यालये मंजूर करण्यात आलेली आहेत. या ठिकाणी युतीच्या काळामध्ये सुध्दा मंजूर करण्यात आलेली आहेत. एवढेच नव्हे तर एकदा ११ महाविद्यालयांना मान्यता देण्यात आली. ती मान्यता अनुदान तत्वावर देण्यात आली होती. परंतु बजेटमध्ये तरतूद केलेली नाही. ते आता आम्हाला भोगावे लागत आहे. तज्ञ समितीने सन २०००-२००१ मध्ये तपासणी केली. यामध्ये एकाही महाविद्यालयाला अनुदान देण्यात आलेले नाही. हे महाविद्यालय 'अ' श्रेणीतील आहे परंतु ते १९९३-९४ पासून नाही. तज्ञ समितीने तपासणी केल्यानंतर सन २०००-२००१ मध्ये 'अ', 'ब', 'क' असे वर्ग देण्यात आले. सावित्री ज्योतिराव समाजकार्य महाविद्यालय १९९३-९४ पासून आहे. अशा प्रकारे २९ महाविद्यालये महाराष्ट्रामध्ये विना अनुदान तत्वावर चालू आहेत. कॅबिनेटसमोर ही बाब लवकरात लवकर आणणार आहोत आणि **जुन्यापैकी हे महाविद्यालय असल्यामुळे लवकरात लवकर खास बाब म्हणून अनुदान देण्याच्या संदर्भात निर्णय घेतला जाईल.**

श्री. बी.टी.देशमुख : खास बाब म्हणून निर्णय घेऊ असे आपण सांगितले. परंतु विधानपरिषदेच्या लेव्हलवर, या फोरमवर, हा प्रश्न आल्यानंतर तिकडे जे चालते त्याच्या वर ॲक्शन घेतली पाहिजे. खास बाब म्हणून याबाबतीत आपण महिना दोन महिन्यात निर्णय घेणार काय ?

श्री. जयवंतराव आवळे : कॅबिनेटसमोर विषय आणावा लागेल. निश्चितपणे लवकरात लवकर निर्णय घेतला जाईल परंतु निश्चित कालावधी सांगता येणार नाही. यामध्ये सावित्री ज्योतिराव या एकाच महाविद्यालयाच्या बाबतीत फाईल प्रोसेस केलेली नाही, तर जी २९ विना अनुदान तत्वावरील महाविद्यालये आहेत त्या सगळयांची फाईल कॅबिनेटसमोर आणणार आहोत. चांगले कॉलेजेस असताना सर्वांना अनुदान देण्याच्या बाबतीत निर्णय घेणार आहोत. मी आपल्याला सांगितले की, त्यांना लवकरात लवकर देण्याच्या बाबतीत निर्णय घेऊ.

श्री. बी.टी.देशमुख : तुमचे लवकरात लवकर असे म्हणणे अधिकाऱ्यांना आगाऊचे अधिकार देणारे आहे. अनुदान देत असताना सर्वात प्रथम या महाविद्यालयाला दिले जाईल अशी काळजी घ्याल काय ?

श्री. जयवंतराव आवळे : अनुदान देण्याच्या वेळी प्रथम या महाविद्यालयाला अनुदान दिले जाईल.

*****

नागपूर व अमरावती विभागातील एम. सी.व्ही.सी. व द्विलक्षी अभ्यासक्रमाचे शिक्षक-निदेशकांना मासिक वेतन अति विलंबाने मिळत असल्याबाबत

*महाराष्ट्र विधानपरिषद : **बुधवार, दिनांक ९ एप्रिल २००३** : दुसरे अधिवेशन २००३*

(३) * ३०३३३ **श्री. वसंतराव खोटरे, श्री. व्हि. यू. डायगव्हाणे , प्रा. बी. टी.देशमुख, श्री. प.म. पाटील , श्री. नानासाहेब बोरस्ते , श्री. जी. एल. अैनापूरे** : तारांकित प्रश्न क्रमांक २२८२७ ला दिनांक २८ मार्च २००२ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई यांनी त्यांचे परिपत्रक क्रमांक-८/व्हीओसी/२००२/११३; दिनांक १५ मार्च २००२ अन्वये राज्यातील सर्व जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी तसेच उपसंचालकांना अशासकीय अनुदानित संस्थांमधील कर्मचाऱ्यांचे वेतन प्रत्येक महिन्याच्या १ तारखेला होईल याची काळजी घ्यावी असे लेखी कळवूनही नागपूर व अमरावती विभागातील ११ जिल्ह्यात चालू शैक्षणिक वर्ष २००२-२००३ मधील दर महिन्याचे मासिक वेतन अतिविलंबाने झाले हे खरे आहे काय;

(२) असल्यास, शासनाने विलंब टाळण्यास कोणती उपाययोजना करण्याचे ठरविले आहे;

(३) अद्यापही ठरविले नसल्यास, होणाऱ्या विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. दिलीप वळसे पाटील : (१) अंशतः होय.

(२) संचालकांनी सदर विलंब टाळण्याकरिता पुनश्चः त्यांच्या क्रमांक ८/व्हीओसी/२००२/११३, दिनांक ३ डिसेंबर, २००२ रोजीच्या पत्रान्वये सर्व उपसंचालक तसेच सर्व जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी यांना कळविले आहे.

(३) प्रश्न उद्‌भवत नाही.

श्री. वसंतराव खोटरे : नागपूर व अमरावती विभागातील एम.सी.व्ही.सी. व द्विलक्षी अभ्यासक्रमाच्या शिक्षक व निदेशकांचे मासिक वेतन एक तारखेला होत नाही. अशाप्रकारची आमची धारणा आणि खात्री झाली आहे. जवळपास १० ते १५ तारखेच्या आसपास त्यांना वेतन मिळते. मंत्रिमहोदयांनी ३ डिसेंबर २००२ रोजी पत्र पाठविल्याचे उत्तर दिले आहे. परंतु त्याचा अजून परिणाम झाला नाही. कारण मागच्या महिन्याचा पगार अजून त्यांना दिला गेला नाही. तेव्हा हा जो विलंब होत आहे त्याबाबत मंत्रिमहोदय काही ठोस उपाय करतील काय?

श्री. दिलीप वळसे पाटील : होय.

श्री. व्ही. यु. डायगव्हाणे : १ तारखेला पगार ही मागणी आहे काय? ही समस्या राहू शकत नाही. वारंवार या सभागृहात एक तारखेला पगार द्या असे आम्हाला म्हणावे लागते. कधी २० तारखेला कधी २५ तारखेला तर कधी तीन तीन महिने पगार मिळत नाही. आपण पाठविलेल्या पत्राचा काही परिणाम झाला आहे काय? संचालकांनी दोन वेळा पत्र दिले तरी उपसंचालक ऐकत नाहीत, त्यांच्या खालचे जिल्हा व्यवसाय अधिकारी ऐकत नाहीत. त्यांच्या पत्राला केराची टोपली दाखविली जाते. आपण कबूल केले आहे. हा विदर्भातील ११ जिल्हयांचा प्रश्न आहे. मागील वर्षाची महिनावार,तारीखवार संपूर्ण स्थिती आपण पटलावर ठेवणार काय?

श्री. दिलीप वळसे पाटील : होय.

श्री. बी. टी. देशमुख : शासनाकडून पैसे उशिरा आले असतील तर ते आम्ही समजू शकतो. परंतु निधी असतांना याबाबतीत विलंब झाला आहे. माझे म्हणणे असे की, निश्चित अशी अधिकाऱ्यावर या कामाची जबाबदारी फिक्स करुन पुढील महिन्यापासून जर वेळेवर पगार झाला नाही तर त्याला जबाबदार धरले जाईल आणि त्याच्यावर कारवाई केली जाईल असे परिपत्रक निर्गमित केले जाईल काय?

श्री. दिलीप वळसे पाटील : पगार विलंबाने होण्याचे कारण हे केवळ डिस्बर्समेंट अधिकाऱ्याकडून वेळेवर न झाल्यामुळे पगार विलंबाने होतो असे नाही. सध्याच्या आर्थिक परिस्थितीमुळे बऱ्याच वेळा कोषागारामध्ये बिले सबमिट केल्यानंतर ती रिलिज होत नाहीत. म्हणून मला सांगितले पाहिजे की, या संदर्भात जर काही अधिकाऱ्याकडून कुचराई झाली असेल तर त्या संदर्भात तपासणी केली जाईल. यामध्ये जो कोणी दोषी असेल त्याला जबाबदार धरले जाईल आणि अशा घटना वारंवार घडू नयेत म्हणून याबाबतीत सर्वांना सूचना दिल्या जातील.

श्री.व्ही.यू.डायगव्हाणे : सभापती महोदय, संबंधितांवर अवश्य कारवाई करा. पण एकतर निधी उपलब्ध होत नाही. याठिकाणी माननीय मंत्री महोदयांनी ट्रेझरी आणि अधिकाऱ्यांच्या बाबतीत मुद्दा सांगितला. पण हया बाबतीत एकत्रितपणे विचार करुन, या सर्वांना एकत्रित करुन त्यांच्या बाबतीत ठोस कारवाई करणार आहात का ? तसेच पुढच्या अधिवेशनापासून एक तारखेला पगार होईल या पध्दतीने कार्यवाही करणार आहात का ?

(८)

मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालानुसार खाजगी शैक्षणिक संस्थांचे प्रशासकीय नियंत्रण

महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,

शासन निर्णय, क्रमांक : युएसजी २००३/(३३/०३)/८/विशि-४

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : १६ एप्रिल, २००३

प्रस्तावना : टी.एम.ए. पै फौन्डेशन व इतर विरूद्ध कर्नाटक राज्य व इतर यांनी मा. सर्वोच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेल्या याचिका क्रमांक : ३१७/१९९३ च्या संदर्भात मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या ११ न्यायधिशांच्या खंडपीठापुढे सुनावणी होऊन दिनांक : ३१ ऑक्टोबर, २००२ रोजी सर्वोच्च न्यायालयाने निकाल दिला आहे. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने सर्वंकष विचार करून धोरण ठरविण्यासाठी मंत्रिमंडळ उपसमितीची स्थापना करण्यात आली होती. मंत्रिमंडळ उपसमितीने या संदर्भात वेळोवेळी शिक्षणाशी संबंधित सर्व घटकांबरोबर चर्चा करून त्याचा अहवाल मंत्रिमंडळासमोर दिनांक २१ मार्च २००३ रोजी सादर केला. अहवालातील शिफारशीच्या अनुषंगाने मंत्रिमंडळाच्या दिनांक २४ मार्च, २००३ रोजी झालेल्या बैठकीत याबाबत धोरणात्मक निर्णय घेतलेला आहे.

शासन निर्णय : खाजगी शैक्षणिक संस्थांचे प्रशासकीय नियंत्रण खालील प्रमाणे राहील :-

(अ) सर्व खाजगी विना अनुदानित संस्थांसाठी (अल्पसंख्यांकाच्या शैक्षणिक संस्थांसह) प्रशासकीय नियंत्रण हे शैक्षणिक संस्था स्तरावर राहील. मात्र हे नियंत्रण ठेवतांना विद्यापीठ अनुदान आयोग, ए.आय.सी.टी.ई., फार्मसी कौन्सिल ऑफ इंडिया, कौन्सिल ऑफ आर्किटेक्चर, एन.सी.टी.ई. इत्यादी संस्थांनी ठरवून दिलेल्या शैक्षणिक गुणवत्तेचे तसेच इतर प्रशासकीय नियमांचे पालन त्यांना करावे लागेल.

(ब) सर्व खाजगी अनुदानित संस्थांसाठी (अल्पसंख्यांकाच्या शैक्षणिक संस्थांसह) प्रशासकीय नियंत्रण हे संस्थांचे राहील. मात्र हे नियंत्रण ठेवतांना विद्यापीठ अनुदान आयोग, ए.आय.सी.टी.ई., फार्मसी कौन्सिल ऑफ इंडिया, कौन्सिल ऑफ आर्किटेक्चर, एन.सी.टी.ई. इत्यादी संस्थांनी ठरवून दिलेल्या शैक्षणिक गुणवत्तेचे तसेच इतर प्रशासकीय नियमांचे पालन त्यांना करावे लागेल. तसेच शासनाकडून वेळोवेळी निर्गमित होणाऱ्या मार्गदर्शक तत्वांचे पालन संस्थांना करावे लागेल.

(क) शैक्षणिक संस्थांचे शुल्क नियमन करण्यासाठी स्थापन करण्यांत आलेल्या प्राधिकरणाकडून शैक्षणिक संस्थांनी आपल्या सर्व अभ्यासक्रमांचे शुल्क प्रमाणित करून घ्यावेत.

हे आदेश उच्च व तंत्र शिक्षण विभागा अंतर्गत येणाऱ्या सर्व शैक्षणिक संस्थांना लागू राहतील.

हे आदेश सन २००३-२००४ या शैक्षणिक वर्षापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

स्वा/-
(अ.मा. भट्टलवार)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

*****

श्री.दिलीप वळसे-पाटील(खाली बसून) : यासाठी वित्त मंत्र्यांचा सल्ला घ्यावा लागेल.

श्री.व्ही.यू.डायगव्हाणे : सभापती महोदय, वित्तमंत्र्यांचा सल्ला कशासाठी? यासाठी त्याची गरज नाही.

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, कर्मचाऱ्यांचे पगार एक तारखेला झाले पाहिजेत हे सामान्यपणे सर्वांना मान्य असलेले धोरण आहे. परंतु राज्याच्या तिजोरीची आर्थिक परिस्थिती लक्षात घेता तेथे मोठ्या प्रमाणात निधीचे नियोजन करावे लागते. त्यामध्ये पगाराच्या बाबतीत प्रॉयॉरिटी मानली आहे, त्यामुळे विकासाच्या कामांना प्रॉयॉरिटी मानली गेलेली नाही. त्यामुळे तिजोरीमध्ये येणारे सर्व उत्पन्न म्हणजे राज्याला सेल्स टॅक्समधून मिळणारे मुख्य उत्पन्न आहे असे धरले तरी सेल्स टॅक्समधून महिन्याला येणारा ८०० कोटीचा निधी आणि त्यातून पगारासाठी होणारा १००० कोटी पगारावरील खर्च यामुळे ही परिस्थिती निर्माण झाली आहे. याचे परिणाम केवळ शिक्षकांना भोगावे लागतात असे नाही तर सर्व ठिकाणी हीच परिस्थिती आहे. **यामुळे विकासाच्या कामांसाठी पैसे देता येत नाहीत. म्हणून माझी विनंती आहे. हा ॲडमिनिस्ट्रेशनचा प्रश्न आहे, यामध्ये धोरणात्मक काही नाही. सध्या हा विलंब होत आहे, होत राहणार आहे आणि राज्याची परिस्थिती सुधारेपर्यंत विलंब होणार आहे आणि हया परिस्थितीत सुधारणा करण्याचा प्रयत्न करु एवढेच मी सांगू इच्छितो.**

(अनेक सन्माननीय सदस्य एकदम बोलतात)

प्रा.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, हा बजेटेड आणि व्होटेड एक्सपेंडीचर आहे. अंदाजपत्रकामध्ये तरतूद केलेली आहे. एखाद्या वेळेला येथून निधी जाण्यात विलंब झाला किंवा काही झाले तर आम्ही समजू शकतो. पण माझे म्हणणे आहे की, येथे सुध्दा ती अडचण येता कामा नये. ट्रेझरीला त्यांचे पगार बरोबर काढता येतात . ट्रेझरीचे कौतुक करु नका. ट्रेझरी परराष्ट्रातून आली आहे का ? हे काही बरोबर नाही. ही चुकीची गोष्ट आहे. ट्रेझरीचे काय कौतुक करता ? तुम्ही मंत्री आहात. ट्रेझरीच्या अधिकाऱ्यांचे पगार विलंबाने होत नाहीत. त्यामुळे येथे जे उत्तर दिले आहे, ते बरोबर नाही. म्हणून माझे असे म्हणणे आहे, वेतनाच्या बाबतीत ट्रेझरीला अशा सूचना देणार आहात का ? की, वेतनाच्या बाबतीत एकदा चेक पाठविल्यानंतर तुमचे चेक ज्या तारखेला निघतात, तेव्हाच शिक्षकांचेही निघाले पाहिजेत.

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, ट्रेझरीमध्ये एका वेळेला जेवढे चेक वटविण्यासाठी प्राप्त होतात, त्यावेळेला राज्यातील सर्व विभागांकडूनही प्राप्त होतात आणि तेथे लिक्वीडीटी निर्माण होते. म्हणून याबाबतीत विभागाच्यावतीने दिरंगाई झाली तर कारवाई करु. पण ट्रेझरीच्या बाबतीत सांगावयाचे तर ट्रेझरीने काय करावयाचे ? कसे करावयाचे ? या संबंधातील सभागृहाच्या भावना मी माननीय वित्तमंत्र्यांच्या कानावर घालेन.

प्रा.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, ती ट्रेझरी आहे आणि तुम्ही मंत्री आहात, शासन आहात. आपले हे उत्तर कोणत्या दिशेने जात आहे ? आमची तक्रार तीच आहे की, ट्रेझरीचा उद्योग वेगळयाच दिशेने चाललेला आहे. निधी नाही असे म्हणता आणि फाटकावर माणसे उभी राहून एक एक प्रकरण काढतात. या गोष्टीला प्रोत्साहन देऊ नका.

सभापती : आता आपण सांगितले की, फाटकावर घालता म्हणजे काय ?

प्रा.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, ट्रेझरीतील एक मनुष्य सांगतो चेक वटणार नाही, खिडकीवर. दुसरा फाटकावर येऊन सांगतो की, तुमचे जमवून देऊ. ट्रेझरीमध्ये बिले घेऊन गेल्यानंतर सर्वांना क्यु मध्ये उभे करतात. मग तेथे ट्रेझरीतील उच्च दर्जाचा अधिकारी येऊन सांगतो की, तुमचे जमणार नाही. दूसरा कनिष्ठ फाटकावर भेटतो व म्हणतो, आम्ही जमवून देऊ. तेव्हा या गोष्टीला प्रोत्साहन देऊ नका. तुमच्याकडून विलंब झाला तर ते आम्ही समजू शकतो. मग तुम्ही सांगा की, यामध्ये चुक झाली किंवा नाही. पण ट्रेझरीकडे पैसे गेल्यानंतर त्यांचे कौतुक करु नका. चूकीचा संदेश देऊ नका. त्यामुळे ट्रेझरीला याबाबतीत स्पष्ट सूचना दिल्या पाहिजेत असे माझे मत आहे. तशा आपण सूचना देणार आहात काय ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, सभागृहाच्या भावना मा.अर्थमंत्री महोदयांना मी कळवितो.

सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी फाटकाच्या संबंधात स्पेसिफिक उल्लेख केला. तसे चालू असेल तर...

प्रा.बी.टी.देशमुख : पैसे हे आपल्या विभागाकडून दिले जातात.

सभापती : फाटकाच्या संबंधात उल्लेख झाला, तसा व्यवहार चालू असेल तर...

अनेक सन्माननीय सदस्य : असा व्यवहार चालतो.

सभापती : तो प्रकार बंद झाला पाहिजे.

...(अडथळा)....

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : ट्रेझरी ही शिक्षण विभागाच्या अंतर्गत येत नाही. ती अर्थ विभागाच्या अंतर्गत येते. त्यांचे ॲडमिनिस्ट्रेशन वित्त विभागाकडे आहे. सन्माननीय सभागृहाच्या भावना मी त्या विभागाला कळवितो.

प्रा.बी.टी.देशमुख : आमचे स्पष्ट मत आहे की, तंत्र शिक्षण विभागाचा निधी आहे. तो ट्रेझरीला दिला जातो. तेव्हा डायरेक्ट ट्रेझरीला आपल्याकडून कळविण्यामध्ये अडचण काय आहे ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : कळविण्यास अडचण काही नाही.

प्रा.बी.टी.देशमुख : तसे त्यांना कळवाल काय ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : होय.

श्री.व्ही.यू.डायगव्हाणे : शालेय शिक्षण विभागाचे वेळापत्रक आहे. शालेय शिक्षण विभागाची बिले सबमीट करण्याच्या संबंधात वेळापत्रक आहे, त्याप्रमाणे येथेही वेळापत्रकाची अंमलबजावणी केली जाईल काय ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : ही बाब तपासून घेण्यात येईल.

*****

(९)

मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या निकालानुसार व्यवस्थापन व कर्मचारी यांच्यामधील तंटे सोडविण्याकरीता न्यायाधिकरण

महाराष्ट्र शासन : उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,

शासन निर्णय, क्रमांक : युएसजी २००३/(३३/०३)/९/विशि-४

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : १६ एप्रिल, २००३

प्रस्तावना : टी.एम.ए.पै फौन्डेशन व इतर विरूद्ध कर्नाटक राज्य व इतर यांनी मा. सर्वोच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेल्या याचिका क्रमांक : ३१७/१९९३ च्या संदर्भात मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या ११ न्यायाधिशांच्या खंडपीठापुढे सुनावणी होऊन दिनांक : ३१ ऑक्टोबर, २००२ रोजी सर्वोच्च न्यायालयाने निकाल दिला आहे. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने सर्वकष विचार करून धोरण ठरविण्यासाठी मंत्रिमंडळ उपसमितीची स्थापना करण्यात आली होती. मंत्रिमंडळ उपसमितीने या संदर्भात वेळोवेळी शिक्षणाशी संबंधित सर्व घटकांबरोबर चर्चा करून त्याचा अहवाल मंत्रिमंडळासमोर दिनांक २१ मार्च २००३ रोजी सादर केला. अहवालातील शिफारशीच्या अनुषंगाने मंत्रिमंडळाच्या दिनांक २४ मार्च, २००३ रोजी झालेल्या बैठकीत याबाबत धोरणात्मक निर्णय घेतलेला आहे.

शासन निर्णय : महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा १९९४ मधील कलम ५८ नुसार विद्यापीठांकरीता न्यायाधिकरणाची स्थापना करण्याबाबतचे आदेश शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण आणि सेवायोजन विभाग, क्रमांक युएसजी १३९१/२०८९/विशि-४, दिनांक १९ ऑगस्ट, १९९५ अन्वये निर्गमित करण्यात आलेले आहेत. या न्यायाधिकरणाकडे, अकृषि विद्यापीठ व्यवस्थापन व त्यांचे कर्मचारी तसेच विद्यापीठांशी संलग्नित असणाऱ्या अशासकीय महाविद्यालयांचे व्यवस्थापन व कर्मचारी यांच्यामधील वादाचा/तक्रारींचा न्यायनिवाडा करण्याचे काम सोपविण्यात आले आहे.

शासन या आदेशाद्वारे सर्व खाजगी अनुदानित/विनाअनुदानित (अल्पसंख्यांक शैक्षणिक संस्थांसह) संस्थांतील व्यवस्थापन व कर्मचारी यांच्यातील तक्रारींचे निराकरण करण्याचे काम या न्यायाधिकरणाकडे सोपवित आहे. या न्यायाधिकरणांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रात वेळोवेळी दौरे करून व्यवस्थापन व कर्मचारी यांच्यातील वादांचे निर्णय द्यावेत.

न्यायाधिकरणाचा खर्च भागविण्यासाठी न्यायाधिकरण विद्यापीठ व संस्था यांजकडून योग्य त्या प्रमाणात फी घेईल.

हे आदेश उच्च व तंत्र शिक्षण विभागा अंतर्गत येणाऱ्या सर्व शैक्षणिक संस्थांना लागू राहतील.

हे आदेश सन २००३-२००४ या शैक्षणिक वर्षापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

स्वा/-

(अ.मा. भट्टलवार)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

*****

व्यवसाय शिक्षण अभ्यासक्रमातील शिक्षक व निदेशकांना सुधारित वाढीव वेतनश्रेणी मिळण्याची मागणी

महाराष्ट्र विधानपरिषद : : दुसरे अधिवेशन २००३
गुरुवार, दिनांक १० एप्रिल २००३

(१) * ३०२५५ **श्री. प.म. पाटील , प्रा. बी. टी. देशमुख , श्री. व्हि. यू. डायगव्हाणे, श्री. वसंतराव खोटरे , श्री. नानासाहेब बोरस्ते , श्री. जी. एल. अैनापूरे** : सन्माननीय तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शालेय शिक्षण विभागातील अधिक दोन स्तरावरील शिक्षकांपेक्षा कमी दर्जाची वेतनश्रेणी व्यवसाय शिक्षण अभ्यासक्रमातील शिक्षकांना देणे समर्थनिय नाही असा धोरणात्मक निर्णय मा. मुंबई उच्च न्यायालयाच्या नागपूर खंडपीठाने दिनांक ४ मार्च १९९३ रोजी १८८० ऑफ १९८७ या प्रकरणात दिला हे खरे आहे काय ;

(२) असल्यास, शालेय शिक्षण विभागाच्या दिनांक ३ जून २००० च्या शासननिर्णयाने अधिक दोन स्तरावरील कनिष्ठ महाविद्यालयीन शिक्षकांना पाचव्या वेतन आयोगाच्या लागू केलेल्या वेतनश्रेण्या तंत्रशिक्षण विभागाने याबाबतचा शासननिर्णय निर्गमित न केल्यामुळे अधिक दोन स्तरावरील व्यवसाय अभ्यासक्रम शिक्षकांना लागू करण्यात आलेल्या नाहीत, अशी तक्रार करणारे एक निवेदन विदर्भ व्होकेशनल कोर्स टिचर्स असोसिएशनच्या अध्यक्षांनी दिनांक २२ जानेवारी २००१ रोजी किंवा त्या दरम्यान मा.उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री यांना पाठविले हे खरे आहे काय ;

(३) असल्यास, सदरहू तक्रारीच्या निवारणार्थ शासनाने काय उपाययोजना केलेली आहे ;

(४) अद्याप उपाययोजना केलेली नसल्यास, विलंबाची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) होय.

(२) होय.

(३) अधिक दोन स्तरावरील व्यवसाय अभ्यासक्रम शिक्षकांना **सुधारित वेतनश्रेणी लागू करण्याबाबतच्या प्रस्तावास मंत्रिमंडळाची मान्यता घेण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.**

(४) धोरणात्मक बाब असल्याने विलंब होत आहे.

श्री. प. म. पाटील : सभापती महोदय, व्यवसाय शिक्षण अभ्यासक्रमाकडील शिक्षक व निदेशकांना सुधारित वाढीव वेतनश्रेणी देण्यासंबंधीचा हा प्रश्न आहे. यासंदर्भात सुधारित उत्तर देण्यात आलेले आहे. त्यामध्ये प्रश्न क्रमांक १ ला 'होय' असे उत्तर दिलले आहे. तसेच प्रश्न क्रमांक २ ला देखील 'होय' असे उत्तर दिलेले आहे. आणि प्रश्न क्रमांक ३ व ४ ला उत्तर दिलेले आहे की, अधिक दोन स्तरावरील व्यवसाय अभ्यासक्रम शिक्षकांना सुधारित वेतनश्रेणी लागू करण्याबाबतचा प्रस्ताव मंत्रिमंडळाच्या विचाराधीन आहे. मंत्रिमंडळापुढे विचाराधीन असलेला जो प्रस्ताव आहे त्यावर विचार पूर्ण झाला आहे काय? असल्यास काय निर्णय झाला ? नसल्यास तो किती दिवसात होईल ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : या प्रश्नाच्या संदर्भात जो विषय होता तो मंत्रिमंडळासमोर नेऊन मंत्रिमंडळामध्ये त्याबाबतीत निर्णय घेण्यात येईल असे आश्वासन यापूर्वी दिलेले होते. **त्याप्रमाणे या विषयाच्या संदर्भामध्ये मंत्रिमंडळामध्ये आधीही चर्चा झाली आणि आज सकाळी मंत्रिमंडळाची बैठक झाली त्यामध्येही चर्चा झाली.** परंतु सर्वसाधारणपणे आर्थिक भाराचे जे प्रश्न असतात ते मंत्रिमंडळासमोर आणू नये अशी पूर्वीची मंत्रिमंडळाची भूमिका होती. **हा प्रश्न जरी आर्थिक भाराचा असला तरी डिस्पॅरिटीचा प्रश्न आहे.** डिस्पॅरिटीच्या प्रश्नाच्या संदर्भात आपले तीन विषय आहेत. त्यामध्ये आजच्या प्रश्नापुरताच विषय नाही तर बाकीचेही दोन विषय आहेत. हे सगळेच प्रश्न मंत्रिमंडळासमोर आणून त्यासंदर्भात योग्य वेळेमध्ये निर्णय घेण्याच्या संदर्भामध्ये मंत्रिमंडळाने सूचित केलेले आहे. त्याप्रमाणे याबाबतचा निर्णय घेण्यात येईल.

श्री.बी.टी.देशमुख : माननीय मंत्रिमहोदयांनी या ठिकाणी जे उत्तर दिले होते त्यामध्ये खरे म्हणजे माननीय कॅबिनेट मंत्रिमहोदयांनी असे सांगितले होते की, "**शासनाकडे पैसे नाहीत असा आपण उल्लेख केला आहे, परंतु तशी वस्तुस्थिती नाही.**" हे उत्तर १४ मार्च २००२ चे आहे. यामध्ये हायकोर्टाचा निर्णय झालेला आहे. हायकोर्टाचा निर्णय या ठिकाणी वर्षभर मी वारंवार वाचून दाखविलेला आहे. माननीय सभापती महोदय, याबाबतीत आपण १४ मार्च २००२ रोजी असे सांगितले होते की, "**उच्च न्यायालयाने जो निर्णय दिलेला आहे त्याची अंमलबजावणी तातडीने होणे आवश्यक आहे.** पण ती झाली नाही हे ठीक आहे पण आता **हे अधिवेशन संपण्याच्या आत या निर्णयाची अंमलबजावणी करण्यात यावी.**" माझे असे म्हणणे आहे की, दुर्दैवाने एक जो गैरसमज पसरविण्यात आला होता तो आता क्लिअर झाल्यासारखा वाटतो. गैरसमज असा होता की तो निर्णय एका केसच्या बाबतीत आहे. Now, that the case is made out, It is not about the case but it is about the class. त्याबाबतीत असे सांगण्यात आले की, त्यावेळी जो निर्णय झाला होता त्याचा शासन निर्णय त्यावेळी काढला. तो पॉलीसी डिसीजन होता. दिनांक ४ मार्च १९९३ चा हायकोर्टाचा निर्णय आहे. १८८० of १९८७ या याचिकेच्या संदर्भातील निर्णय आहे. त्यामध्ये असे म्हटले आहे की, "In view of the above report of the equivalence committee, it is difficult for the learned counsel for the State to justify the action of the Government in fixing lower pay scale to the teachers in the vocational courses... in the result the instant petition must succeed." अध्यक्ष महाराज, माननीय मंत्रिमहोदयांनी सुध्दा या ठिकाणी असे सांगितले होते की, या केसच्या बाबत आपण बोलत असाल तर त्याबाबत आम्ही निर्णय घेतलेला आहे. परंतु आजचे त्याचे उत्तर सुधारित आहे. या ठिकाणी पहिल्या प्रश्नामध्ये असे विचारले आहे की,"शालेय शिक्षण विभागातील अधिक दोन स्तरावरील शिक्षकांपेक्षा कमी दर्जाची वेतनश्रेणी व्यवसाय शिक्षण अभ्यासक्रमातील शिक्षकांना देणे समर्थनीय नाही असा धोरणात्मक निर्णय मा.मुंबई उच्च न्यायालयाच्या नागपूर खंडपीठाने ४ मार्च १९९३ रोजी १८८० ऑफ १९८७ या प्रकरणात दिला हे खरे आहे काय ? "या प्रश्नाला 'होय' असे उत्तर दिले आहे. हे एकाच केसच्या बाबतीत नाही हे समोर आले. हा विषय मंत्रिमंडळासमोर नेऊन माननीय मंत्रिमहोदयांनी निर्णय सांगितला. डिस्पॅरिटीच्या केसेसच्या बाबतीत सर्व केसेस आणून त्याच्या बाबतीत निर्णय करावा असा काही तरी निर्णय झालेला आहे असे दिसते. आय.टी.आय. असेल, हायकोर्टाचा निर्णय असेल, डिस्पॅरिटीच्या बाबतीतील सर्व केसेस एकत्र आणून आपण निर्णय घेणार आहात त्याला काही टाईम लिमीट आहे काय ? नाही तर दर दहा वर्षाने हायकोर्टामध्ये जावयाचे असा मेसेज दिल्यासारखे होईल. आपण नाही म्हटले. तर दुसरा मार्ग राहत नाही. याबाबतीतला निर्णय किती दिवसात होईल.

श्री.दिलीप-वळसे पाटील : यामधील निर्णय जास्तीत जास्त सहा महिन्यांमध्ये आणि लवकरात लवकर याच्या आधि करण्याचा प्रयत्न करु.

श्री.बी.टी.देशमुख : आपण जास्तीत जास्त सहा महिने म्हणत आहात. सहा महिन्यांमध्ये याबाबतचा निर्णय होईल. हासुध्दा मंत्रिमंडळाचाच निर्णय आहे का ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : होय.

श्री.व्ही.यू.डायगव्हाणे : हा प्रश्न अनेकवेळा आलेला आहे. आता सन्माननीय सदस्य बी.टी.देशमुख सरांनी सांगितले की एक वर्षापूर्वी आपण असा निर्देश दिला होता की, हे अधिवेशन संपण्यापूर्वी यासंदर्भातील निर्णय करावा. हा एक वर्षापूर्वीचा निर्णय आहे. आता सहा महिन्यात निर्णय घेऊ असे म्हटले आहे. हे सभागृह साक्षीला आहे. एक वर्षापूर्वी अधिवेशन संपण्यापूर्वी निर्णय करावा असे म्हटले होते. आता तरी सहा महिन्याची खात्री काय आहे ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सन्माननीय सदस्यांनी थोडासा माझ्यावर विश्वास ठेवण्यास हरकत नाही.

श्री.बी.टी.देशमुख : मंत्रिमंडळाने हा निर्णय घेतला आहे काय असा प्रश्न विचारल्यावर आपण 'होय' असे उत्तर दिलेले आहे.

श्रीमती संजीवनी रायकर : उच्च माध्यमिक शिक्षकांपुरता आणि एमसीव्हीसीच्या संपकालीन लोकांचा जी.आर.काढणार काय ?

श्री.दिलीप वळसे पाटील : हे सर्व निर्णय एकत्रितपणे घेण्यात येतील.

*****

माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांतील शिक्षक कर्मचाऱ्यांच्या नैमित्तिक रजेबाबत निर्णय घेणे.

*महाराष्ट्र विधानपरिषद : **मंगळवार, दिनांक ८ एप्रिल २००३** : दुसरे अधिवेशन २००३*

सर्वश्री व्ही.यू.डायगव्हाणे,बी.टी.देशमुख,व्ही.डी.खोटरे,प.म.पाटील,नानासाहेब बोरस्ते, गजेंद्र ऐनापूरे, विधानपरिषद सदस्य यांनी महाराष्ट्र विधानपरिषद नियम १०१ अन्वये दिलेली लक्षवेधी सूचना

श्री. व्ही.यू.डायगव्हाणे (नागपूर विभाग शिक्षक) : अध्यक्ष महोदय, मी नियम १०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपया अनुमतीने सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"राज्यातील माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळातील शिक्षक-कर्मचाऱ्यांना १५ नैमित्तीक रजेबाबतचा निर्णय फेब्रुवारी २००३ पर्यंत घेण्याबाबत सभागृहात दिनांक १८ डिसेंबर २००२ ला दिलेले आश्वासन, निकषपात्र विना अनुदानित शाळांची यादी मार्चपूर्वी जाहीर करणे, विना अनुदानित शाळेतील सेवा वरिष्ठ श्रेणीसाठी ग्राह्य धरणे, याबाबतचा निर्णय एक महिन्याच्या कालावधीत घेण्याचे दिनांक १८ डिसेंबर २००२ ला मान्य करणे, या व इतर मागण्यांसाठी महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक शिक्षक महामंडळाने दिनांक १२ डिसेंबर २००२ ला नागपूर विधीमंडळावर आयोजित केलेले मोर्चा आंदोलन, दिनांक १८ फेब्रुवारी २००३ रोजी राज्यातील सर्व शिक्षणाधिकारी कार्यालयासमोर दिनांक ३०/१/२००३ च्या निवेदनातील मागण्या/समस्यांसाठी केलेले आंदोलन, सभागृहातील आश्वासनांचा झालेला भंग, शिक्षक-कर्मचाऱ्यात निर्माण झालेले असंतोषाचे व नैराश्याचे वातावरण, याबाबत शासनाने केलेली वा करावयाची कारवाई."

श्री. अमरीशभाई पटेल (शालेय शिक्षण मंत्री) : अध्यक्ष महाराज, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरीत केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उप सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

मा.शालेय शिक्षणमंत्री यांचे निवेदन

राज्यातील माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांतील शिक्षक कर्मचाऱ्यांच्या विविध मागण्यांवर दिनांक १८ डिसेंबर,२००२ रोजी सन्माननीय सदस्यांनी उपस्थित केलेल्या नियम ९३ अन्वये दिलेल्या सूचनेनुसार लवकरात लवकर निर्णय घेण्याचे शासनाने मान्य केले होते. तसेच हा निर्णय घेताना सर्व सन्माननीय सदस्यांना विश्वासात घेऊन, त्यांच्यांशी चर्चा करुन निर्णय घेण्यात येईल असे नमूद केले होते.

माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळातील शिक्षक कर्मचाऱ्यांच्या प्रमुख मागण्यांमधील १) नैमित्तिक रजा १५ पर्यंत वाढविणे, २) विनाअनुदानीत शाळेतील सेवा वरिष्ठ श्रेणीसाठी ग्राह्य धरणे, याबाबत दिनांक १९ मार्च, २००३ रोजी सर्व संबंधीत सदस्यांशी प्राथमिक चर्चा पूर्ण झालेली असून याबाबत अंतिम निर्णय लवकरात लवकर घेण्यात येत आहे. शिक्षकांची विनाअनुदानित माध्यमिक शाळेतील सेवा वरिष्ठ व निवड श्रेणीसाठी ग्राह्य धरतांना अशाप्रकारे किती कर्मचारी यासाठी पात्र ठरतील, त्यांना किती निधीची आवश्यकता भासेल इत्यादी माहिती क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांकडून उपलब्ध करुन घेण्यात येत आहे. क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांकडून माहिती प्राप्त झाल्यानंतर याबाबत वित्त विभागाच्या सल्ल्याने उचित निर्णय घेण्यात येईल.

निकषपात्र विनाअनुदानित शाळांची यादी जाहीर करण्याबाबत असे नमूद करण्यात येते की, दिनांक ११ ऑक्टोबर, २००० च्या शासन निर्णयाव्दारे विहित करण्यात आलेल्या निकषामध्ये सुधारणा करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे. याबाबत धोरणात्मक निर्णय घेण्याची कार्यवाही सुरु असून सुधारित केलेले निकष हे उच्च न्यायालयाच्या निर्णयाच्या अनुषंगाने असल्यामुळे धोरणात्मक निर्णय घेतल्यानंतर त्यास उच्च न्यायालयाची संमती घ्यावी लागेल. प्रचलित निकषानुसार अनुदानास पात्र ठरणाऱ्या विना अनुदानित माध्यमिक शाळांची यादी दिनांक ४ एप्रिल,२००३ रोजी जाहीर करण्यात आली आहे.

श्री.व्ही.यू.डायगव्हाणे : अध्यक्ष महोदय, या लक्षवेधी सूचनेमध्ये प्रामुख्याने मी तीन मुद्यांचा उल्लेख केला आहे. या तीनही मुद्यांच्या संदर्भात दिनांक १८ डिसेंबर २००२ रोजी माननीय मंत्री महोदयांनी सभागृहामध्ये आश्वासन दिले होते. विना अनुदानित शाळांना अनुदान देण्यासंबंधी आपण केव्हा निर्णय घेणार असे मी विचारले होते त्यावेळी मार्च पर्यन्त आपण या विना अनुदानित शाळा अनुदानावर आणणार असे सांगितले होते.त्यानंतर माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांतील शिक्षक कर्मचाऱ्यांच्या नैमित्तिक रजा पूर्वी १५ होत्या त्या जशाच्या तशा लागू करणार काय? असे मी त्यावेळी विचारले हाते आणि यासंदर्भात फेब्रुवारी २००३ पूर्वी निर्णय घेऊ असे सांगितले होते. पण आता या लक्षवेधी सूचनेवर जे निवेदन करण्यात आले आहे त्यामध्ये वेगळे उत्तर दिले आहे. आता लवकरात लवकर करू असे सांगितले आहे. एक मार्च पर्यन्त निकष पात्र शाळांची यादी जाहीर करू असे सांगितले होते. १० वर्षपासून विना अनुदानावर असलेल्या शाळांचा प्रश्न आहे. दिनांक १८ डिसेंबर २००२ रोजी सभागृहामध्ये मंत्री महोदयांनी स्पेसिफिक उत्तर दिले होते. त्या उत्तराला आता बगल दिली आहे. तरी ४८ शाळांची यादी शासनाने जाहीर केली आहे त्या शाळांना कधी पासून अनुदान देणार आणि या शाळा कोणत्या टप्प्यावर आहेत ? आपण जे निकष सांगितले आहेत त्यानुसार आपण या शाळांची यादी एक महिन्यात जाहीर करून त्यांचे टप्पे आणि अनुदानाची तारीख या ठिकाणी मंत्री महोदय जाहीर करतील काय ? तसेच नैमित्तिक रजेचा प्रश्न एक महिन्याच्या आत सोडविण्यात येईल काय ?

श्री.अमरीश पटेल : सभापती महोदय, दिनांक १८ डिसेंबर २००२ रोजी माननीय सदस्यांनी जी नियम ९३ ची सूचना दिली होती त्यावर निवेदन करीत असतांना अनुदानित शाळांची किंवा अनुदानावर येणाऱ्या शाळांची यादी फेबुवारी महिन्यात जाहीर करण्यात येईल असे सांगितले होते. त्याप्रमाणे ९० गुणाच्या निकषात ज्या शाळा बसत होत्या त्या ४९ शाळांची यादी काल जाहीर केली होती.सन्माननीय सदस्यांचे असे म्हणणे आहे की, यामध्ये **विदर्भातील एकही शाळा नाही. मराठवाडयातील २१ शाळा आहेत. आपली जी अवस्था आहे तीच अवस्था आमचीसुध्दा आहे.उत्तर महाराष्ट्रातील ज्या जिल्हयातून मी आलो आहे त्या जिहयातील सुध्दा एकही शाळा या निकषामध्ये बसली नाही.जळगाव जिल्हयातील एक शाळा बसली आणि नाशिक जिल्हयाची एकही शाळा बसली नाही.त्यामुळे आपण निकष बदलत आहोत. ही प्रक्रिया काही एक दिवसात पूर्ण होणारी नाही.** या बाबतीत मी कालच सांगितले होते की, नवीन धोरण आपण आखत आहोत. हे धोरण काही मी एकटाच मंजूर करणार नाही. वित्त विभागाकडून कॅबिनेटसमोर ते पाठवावे लागेल. त्यानंतर न्यायालयाकडे माहितीसाठीसुध्दा ते पाठवावे लागणार आहे. ज्या काही गोष्टी न्यायालयाच्या आहेत त्या न्यायलयीनच राहणार आहेत. त्यामध्ये बदल करणे ही बाब काही माझ्या हातात नाही. सन्माननीय सदस्यांना मी सांगतो की एवढा चांगला निर्णय घेतला तरी आपण समाधानी राहत नाही.ही गोष्ट बरोबर नाही.

श्री.व्ही.यु.डायगव्हाणे : आपण स्पेसिफिक उत्तर द्या.

श्री.अमरीश पटेल : मी स्पेसिफिक उत्तर दिलेले आहे.

श्री.व्ही.यु.डायगव्हाणे : एक महिन्यात यादी जाहीर करु आणि सी.एल.च्या बाबतीत फेब्रुवारीत निर्णय घेऊ आणि विना अनुदानित सेवा ही वरिष्ठ श्रेणीसाठी घेण्याचा निर्णय एक महिन्यात घेऊ, असे मागच्या शिक्षण मंत्र्यांनी सांगितले होते. आता मात्र लवकरात लवकर निर्णय घेऊ. असे उत्तर देण्यात येत आहे.चार महिने होऊन गेल्यानंतर सुध्दा लवकरात लवकर निर्णय घेण्यात येईल असे आपण सांगत आहात.तेव्हा स्पेसिफिक तारीख आपण सागा.

श्री.अमरीश पटेल : सगळया प्रश्नाला स्पेसिफिक उत्तर देता येणार नाही. काम करण्याची जी पध्दत ठरलेली असते त्याच पध्दतीने शासनाला काम करावे लागते. एक महिन्यात किंवा दहा दिवसात निर्णय होईल असे उत्तर आपल्याला हवे असेल तर

व्यवसाय शिक्षण अभ्यासक्रमातील शिक्षक व निदेशकांना सुधारित वाढीव वेतनश्रेणी मिळण्याची मागणी

मुळात ता. प्र. क्र. ३०२५५ हा बुधवार दिनांक १९ मार्च २००३ रोजीच्या तारांकित प्रश्नोत्तराच्या यादीमध्ये पहिल्याच क्रमांकावर होता पण काही कारणामुळे त्यादिवशी प्रश्नोत्तरे होवू शकली नाहीत ती प्रश्नोत्तराची यादी बुधवार, दिनांक ९ एप्रिल २००३ रोजी सभागृहासमोर चर्चेसाठी होती या प्रश्नावर पुढील प्रमाणे चर्चा झाली :-

महाराष्ट्र विधानपरिषद : : दुसरे अधिवेशन २००३
बुधवार, दिनांक ९ एप्रिल २००३

ता. प्र. क्र. ३०२५५

सभापतीस्थानी : मा. सभापती

सभापती : ता. प्र. क्र. ३०२५५

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, मला या प्रश्नाबाबत अजून माहिती घ्यावयाची आहे. तेव्हा कृपया हा प्रश्न उद्या घेण्यात यावा.

श्री. बी. टी. देशमुख : सभापती महोदय, प्रश्न सुटावयास मदत होत असेल तर, हा प्रश्न उद्या घेण्यास आमची हरकत नाही.

*****

तसे उत्तर देता येणार नाही. काल अत्यंत चांगली योजना आम्ही जाहीर केली होती. सन्माननीय सदस्य श्री.डायगव्हाणे यांनी सांगितले की नियम ९३ खाली निवेदन करण्यात आले होते आणि त्यात सांगितले होते की शाळांची यादी मार्च महिन्यापर्यन्त जाहीर करण्यात येईल.आम्ही ४ दिवस अगोदर ही यादी जाहीर केलेली आहे. त्यामध्ये १५-२० दिवसांचा उशीर झालेला आहे. **ज्या शाळा ९० गुणाच्या निकषात बसत नाही त्याला आम्ही तरी काय करणार ? जे निकष ठरविण्यात आले होते त्यामध्ये माझ्या संस्थेची शाळासुध्दा बसली नाही.तेव्हा अशा गोष्टीस आपण काही करु शकत नाही.** शाळांची यादी आपण जाहीर केलेली आहे. आता काल निवेदन करीत असतांना एक नवीन योजना जाहीर केलेली आहे. माननीय वित्त मंत्र्यांच्या मार्फत ती योजना मी कॅबिनेटसमोर घेऊन जाईन तेथे मंजुरी मिळविण्याचा मी प्रयत्न करील. या बाबतीत मी स्पेसिफिक असे उत्तर देऊ शकत नाही.

श्री.व्ही.यु.डायगव्हाणे : ४८ शाळांची यादी जाहीर करण्यात आली आहे. यामध्ये विदर्भातील फक्त एक शाळा आहे. बलाढय शाळांना शासनाने अनुदान दिले आहे.ज्या शाळांची यादी जाहीर करण्यात आली आहे त्यांचा टप्पा कोणता आहे हे दिलेले नाही. त्यांना केव्हापासून अनुदान देण्यात येणार आहे याचा उल्लेख केलेला नाही.यापूर्वी असे कधीही झालेले नाही. मागच्या वर्षी ७५३ शाळा अनुदानावर आल्या होत्या त्यांना फेब्रुवारीपासून अनुदान देण्याचे स्पष्टपणे जाहीर करण्यात आले होते. आजही प्रोव्हीजन झालेली आहे. तेव्हा एक महिन्यात करु असे सांगण्यामध्ये आपल्याला काय अडचण आहे. **आपण निकष बदलून ९० गुण ऐवजी ७५ गुण ठेवा. परंतु हे प्रकरण कोर्टात घालू नका. सर्व शिक्षण क्षेत्र कोर्टात गेलेले आहे.कोर्टात जाण्याची काहीही गरज नाही. कोर्टात जाण्याचा काहीही निर्णय नाही.** म्हणून माझा स्पेसिफिक असा प्रश्न आहे की अनुदानासहित ही यादी एक महिन्याच्या आत जाहीर करणार आहात काय तसेच सी.एल.च्या बाबतीत आम्ही जास्त काही मागत नाही. आता ८ सी.एल. करण्यात आलेल्या आहेत त्या पंधरा करण्यात याव्यात असे सर्व शिक्षकाचे म्हणणे आहे.आम्ही जास्त सुटया द्या असे मागत नाही तर उन्हाळयाच्या आणि दिवाळीच्या सुटया कमी करा परंतु ८ ऐवजी १५ सी.एल करा अशी मागणी करण्यात येत आहे. याकरता एक पैशाचासुध्दा शासनाला खर्च येणार नाही परंतु तो निर्णय घेण्याकरतासुध्दा जर वेळ लागत असेल तर ती बाब बरोबर नाही.तेव्हा दोन्ही निर्णय एक महिन्याच्या आत घेणार आहात काय? याबाबतीत स्पष्टपणे माननीय मंत्रिमहोदयांनी सांगावे आणि त्याची कारवाईसुध्दा काटेकोरपणे करावी.

श्री. अमरिष पटेल : अध्यक्ष महाराज, मी यापूर्वीच सांगितले आहे की, काल जे निकष मी येथे सांगितले आहेत ते अजून अंतिम झालेले नाहीत. त्यासाठी ते वित्त विभागाकडे जाऊन नंतर कॅबिनेटपुढे जाणार असून कॅबिनेट त्याबाबत अंतिम निर्णय घेणार आहे आणि त्यानंतरच मी ते निर्णय जाहीर करीन.

श्री. व्ही.यू.डायगव्हाणे : अध्यक्ष महाराज, पण कोणत्या टप्प्यावर या शाळा अनुदानावर आपण आणणार आहात ते सांगितलेले नाही. केवळ कोरा चेक आहे हा. यासाठी किती निधी दिला आहे याचीही माहिती सांगितलेली नाही... अध्यक्ष महाराज, ज्युनिअर कॉलेजसंबंधात ३ जून २००० ला दिलेला निर्णय आहे पण दोन वर्षे त्याची अमलबजावणी झालेली नाही. केवळ तो कोरा चेकच राहिला. आजही तसेच आपण करणार आहात काय ? यासाठी बजेटमध्ये आपण किती तरतूद केली आहे ? केंव्हा करणार आहे वगैरे काही तरी सांगा.

श्री. अमरिष पटेल : अध्यक्ष महाराज, सदर शाळांना ज्या वर्षापासून परवानगी दिलेली आहे, जे अनुदान मंजूर करतो ज्या वर्षाच्या टप्प्यावर त्या असतील त्याच टप्प्यावर त्यांना अनुदान देण्यात येईल.

श्री. बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, या ठिकाणी आपण निवेदनामध्ये म्हटले आहे की, **"विना अनुदान शाळांतील सेवा वरिष्ठ श्रेणीसाठी ग्राह्य धरण्याचा अंतिम निर्णय लौकरात लौकर घेतला जाईल."** माझे याबाबत म्हणणे असे आहे की, याचा आणि वित्त विभागाचा कोठेही संबंध नाही. या संदर्भातील आपला जो २.९.१९८९ चा शासन निर्णय आहे त्याच्या परिच्छेद ९ मध्ये आपण ही बढतीची योजना दिलेली आहे. त्यात विना अनुदानाची सेवा धरू नये असे कोठे म्हटले आहे ? तो शासन निर्णय आपण वित्त विभागाच्या संमतीनेच काढलेला आहे. तेव्हा शासन निर्णयानुसार काम करण्यास आपण आपल्या अधिकाऱ्यांना सांगितले पाहिजे. पण तसे न करता शासन निर्णयाच्या विरूध्द जाऊन काहीही परिपत्रक काढले जाते त्याबद्दल खरे तर आपण त्यांचेवर कारवाई केली पाहिजे. तेव्हा माझा नेमका प्रश्न असा आहे की, २ सप्टेंबर १९८९ चा जो आपला शासन निर्णय आहे त्यात विना अनुदानाची सेवा धरू नका असा उल्लेख नाही हे खरे आहे काय ?

श्री. अमरिष पटेल : अध्यक्ष महाराज, सन्माननीय सदस्य जे विचारीत आहेत त्याची मला माहिती नाही. पण सर्व अनुदानित आणि विनाअनुदानित शाळांतील शिक्षकांना त्यांची १२ वर्षाची सेवा निवड श्रेणीसाठी मात्र ... याबाबत कोर्टाची ऑर्डर आहे त्यामुळे एक एक शाळा आपणास तपासावयाची आहे. ...

श्री. बी.टी. देशमुख : अध्यक्ष महाराज, मी ते विचारलेच नाही. आपण जरूर ते तपासा. पण आपल्या २.९.१९८९ चा जो जी.आर. आहे त्यामध्येच विनाअनुदानीत काळातील सेवा धरू नका असे म्हटलेले नाही हे खरे आहे काय?

श्री. अमरिष पटेल : अध्यक्ष महाराज, सन्माननीय सदस्यांनी जो प्रश्न विचारला तो यामध्ये नव्हता त्यामुळे ....

श्री. बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, या नोटीसीमध्येच सेवा धरण्याचा मुद्दा आहे. म्हणूनच मी आपल्याला विचारले की, आपल्या २.९.१९८९ च्या जी.आर.मध्ये विना अनुदानाची सेवा धरू नका असे म्हटलेले नाही हे खरे आहे काय ?

श्री. अमरिष पटेल : अध्यक्ष महाराज, ही माहिती आज माझ्याकडे नाही, वाटल्यास ती मी पटलावर ठेवतो.

श्री. बी.टी.देशमुख : अध्यक्ष महाराज, आम्ही या मुद्याची नोटीस दिली आहे. माननीय मंत्री महोदयांकडे ही माहिती नाही, असे ते म्हणतात तर मी त्यांना ती देण्यास तयार आहे. मी माझ्याकडचे काही सांगत नाही. तर हायकोर्टाचे सांगत आहे. हायकोर्टाने या संदर्भात काय म्हटले आहे ? मी आपणास वाचूनच दाखवितो. हायकोर्टाने म्हटले आहे की, "We may examine the scheme under clause 9 of the Government Resolution dated 2.9.1989", It is in regard to Writ Petition No.4346 of 2000, High Court of Judicature at Bombay. १४.९.२००० ला झालेला हा निर्णय आहे. ते काय म्हणतात ? "It may be mentioned at this stage that the Government Resolution dated 2.9.1989 nowhere mentions that the qualified service of 12 years should be from the school which is brought on grant basis. It is required to be noted that the qualification prescribed for the aided school are the same in the unaided school and there are no separate rules for unaided school which is receiving grant and school which is not receiving grant. Under any circumstances it is not correct to assume that the 12 years service should be from aided school only."

म्हणजे आपल्या जी.आर. मध्ये हे नाही. हायकोर्टाच्या निर्णयाची प्रत मी आपणाला दिली आहे. सभापती महोदय, आम्ही काय करावयाचे ? मागील वेळी आम्ही असा प्रश्न विचारला होता की, "या बाबतचा निर्णय शासन एक महिन्याच्या कालावधीत घेईल काय ? तसा निर्णय शासन निर्गमित करील काय?" माननीय मंत्रिमहोदयांनी १८ डिसेंबर २००२ रोजी ता.प्र.क्र. २७२७७ वरील अनुपूरक चर्चेत असे उत्तर दिले होते की , "शिक्षण सेवकांची सेवा ही पेन्शनला गृहीत धरण्यात आली आहे. आता माननीय सदस्य मागणी करीत आहे. या बाबत मला सर्व संबंधीतांशी चर्चा करावी लागेल. कारण चर्चा केली नाही तर तसा आरोप करण्यात येतो. माननीय सदस्य श्री. बी. टी. देशमुख यांच्याबरोबर या बाबतची चर्चा करण्यात येईल आणि या बाबतचा निर्णय एक महिन्याच्या कालावधीत घेण्यात येईल." सभापती महोदय, ही कन्टीन्युयस प्रोसेस आहे. मा.मंत्रिमहोदयांच्या निदर्शनास आम्ही या सगळ्या बाबी आणून दिल्या होत्या. सभागृहात आम्ही या विषयावर चर्चा केल्यानंतर दि. ७ जानेवारी २००३ ला एक परिपत्रक काढले आहे. त्यामध्ये असे म्हंटले आहे की, "मा. उच्च न्यायालय मुंबई येथे दाखल केलेल्या याचिका क्र. ४३४६/२००० मध्ये उच्च न्यायालयाने विना अनुदानीत शाळेत केलेल्या १२ वर्षाच्या सेवेनंतर सुधारीत वेतनश्रेणी देण्यास काही शिक्षकांना पात्र ठरविण्यात आले आहे. शासनाच्या १५ जानेवारी १९९० च्या निवडश्रेणीत पात्रतेच्या अटीमध्ये सुधारणा करण्याचे शासनाने मान्य केले असून यानुसार सर्व अनुदानीत व विना अनुदानीत शिक्षकांना त्यांची १२ वर्षे सेवा निवडश्रेणीसाठी पात्र ठरविण्याचे शासनाने निश्चित केले आहे." आता या ठिकाणी हायकोर्टाची थट्टा, मुळ २-९-१९८९ च्या शासन निर्णयाची थट्टा चालविली आहे. आता जे शासन निर्णयामध्ये नाही, त्या बाबत परिपत्रक काढून अशा प्रकारे काही तरी लादण्याचा खालच्या अधिकाऱ्याला अधिकार नाही. सभापती महोदय, आता या बाबत वित्त विभागाकडे जाण्याची गरज नाही, कारण हा हायकोर्टाचा निर्णय आहे. आता मागे या बाबत एक महिन्यात कार्यवाही करतो असे सांगितले होते. त्याला आता तीन महिने झाले तरी काहीच झाले नाही. म्हणून या बाबत हायकोर्टाचा निर्णय, आपला मुळ शासन निर्णय याचा आदर झाला पाहिजे, असे माझे मत आहे. आता आम्ही हायकोर्टाचे जजमेंट देवूनही याबाबतची कार्यवाही होत नाही, ही दुर्देवाची गोष्ट आहे. म्हणून आज, उद्या किंवा परवा या बाबतचे आदेश निर्गमित होतील काय ?

श्री. अमरिश पटेल : सभापती महोदय, या बाबतचे निर्णय निर्गमित केल्यानंतर यामध्ये किती शिक्षक अंतर्भूत होणार आहेत..

श्री. व्ही. यु. डायगव्हाणे : सभापती महोदय, माननीय मंत्रिमहोदयांनी आपल्या आश्वासनाचा भंग केला आहे. आम्ही या ठिकाणी एवढे धडपडत आहोत, त्याला काय अर्थ आहे ?

(गोंधळ)

श्री. बी. टी. देशमुख : सभापती महोदय, हायकोर्टाने दिलेल्या निर्णयाप्रमाणे हे शासन वागत नाही. शासनाच्या निर्णयामध्ये विनाअनुदानाची सेवा धरु नका अशी अट नाही. असे हायकोर्टाने म्हंटले आहे, त्याची कॉपी आम्ही आपणाला दिली आहे. ..

(गोंधळ)

सभापती महोदय, याचा वाईट मेसेज हा शिक्षण क्षेत्रात जात आहे. शासन निर्णयाच्या विरुध्द काही अधिकाऱ्यांनी परिपत्रक काढले आहे. सभापती महोदय, शासन निर्णयामध्ये ती सेवा धरू नका ही बाब नाही. आता खालच्या अधिकाऱ्याने कोणी तशा प्रकारचे परिपत्रक काढले असेल तर त्याचा खुलासा आपण घ्या. अस

HIGHER EDUCATION : CHANGING PERSPECTIVES OF THE WORLD BANK & THE LESSONS FOR INDIA

Thomas Joseph, *Vice President, AIFUCTO*

MEI VERDICT

Delivering the landmark judgement in the Minority Educational Institutions (MEI) case, the Supreme Court of India emphasized the need to protect and strengthen private funded higher education system in the country. One of the important premises on the basis of which this significant observation, with far reaching implications, **was made by the court is that higher education is a "private good" as opposed to a "public good". The court observed :**

"Private education is one of the most dynamic and fastest growing segments of post-secondary education at the turn of the twenty-first century. **A combination of unprecedented demand for access to higher education and the inability or unwillingness of government to provide the necessary support has brought private higher education to the forefront.** Private institutions, with a long history in many countries, are expanding in scope and number, and are becoming increasingly important in parts of the world that relied almost entirely on the public sector.

Not only has demand overwhelmed the ability of the governments to provide education, there has also been a significant change in the way that higher education is perceived. **The idea of an academic degree as a "private good" that benefits the individual rather than a "public good" for society is now widely accepted.** The logic of today's economics and an ideology of privatization have contributed to the resurgence of private higher education, and the establishing of private institutions where none or very few existed before."

Today under the powerful impact of globalization and privatization, the mentality of the elite class has suffered a commercial conditioning even in jurisprudential understanding. Of course, globalization, liberalization, privatization and marketisation have captured the court's notice and the Preamble to the Constitution is defacto judicially jettisoned. The court has the last word, but the common people should not have the least word. - former Supreme Court judge **justice Krishna Iyer**

त्या अधिकाऱ्याला शासन निर्णयाच्या विरुध्द परिपत्रक काढण्याचा अधिकार नाही. म्हणून दोन दिवसात, चार दिवसात या बाबतचे आदेश निर्गमित होतील काय ?

श्री. अमरीश पटेल : आपण जे सांगत आहात त्याबाबत मी पूर्वी सांगितले आहे. जानेवारी २००३ मध्ये परिपत्रक काढले आहे त्यामध्ये लिहिले आहे.

श्री. बी. टी. देशमुख : परिपत्रक नाही, हायकोर्टाने सांगितले...

श्री. अमरीश पटेल : मी सांगतो ते आपण ऐकून घ्या....

श्री. बी. टी. देशमुख : तुम्ही शासन निर्णयाप्रमाणे असे म्हटले आहे....

श्री. अमरीश पटेल : माझे आपण पहिल्यांदा ऐकून तरी घ्या. मी दोन शब्द सांगितले की, आपण उभे रहाता. ठीक आहे, मग मी संध्याकाळी ६ वाजेपर्यंत इथे बसून रहातो....

श्री. बी. टी. देशमुख : आपण परिपत्रकाचे कौतुक करु नका. मी हायकोर्टाच्या निर्णयाची माहिती दिली.

श्री. अमरीश पटेल : हायकोर्टामध्ये जो निर्णय झाला त्यानंतर हे परिपत्रक डिक्लेअर झाले. ज्यांची १२ वर्षे सेवा झाली आहे, त्यांना सुधारीत वेतनश्रेणी देण्याच्या बाबतीत काही शिक्षकांना पात्र ठरविले आहे. त्या धर्तीवर शासनाने १५ जानेवारी १९९० ची निवड श्रेणीची पात्रता आहे त्यामध्ये सुधारणा करण्याचे शासनाने मान्य केले असून सर्व अनुदानित आणि विना अनुदानित शाळांतील शिक्षकांना त्यांची १२ वर्षांची सेवा निवड श्रेणी पात्र ठरविण्याचे शासनाने निश्चित केले आहे.

श्री. बी. टी. देशमुख :माझे असे म्हणणे आहे की, आपण म्हणता शासनाने निर्णय घेतला आहे. तर मग हा प्रश्न सुटला आहे. मला फक्त एकच माहिती पाहिजे की, शासनाचा निर्णय निर्गमित झाला असेल तर त्याची तारीख काय आहे? आणि निर्गमित झाला नसेल तर दोन तीन दिवसात तो निर्गमित होईल काय?

श्री. अमरीश पटेल : सभापती महोदय, जानेवारी २००३ मध्ये डिक्लेअर केला आहे त्याची प्रत माझ्याकडे आहे.

श्री.बी.टी.देशमुख : म्हणजे ती सेवा धरली जाईल काय?

श्री. अमरीश पटेल : तसे परिपत्रकात लिहिले आहे.

श्री. व्ही. यु. डायगव्हाणे : किरकोळ रजेच्या संदर्भात आपण काही सांगितले नाही. किरकोळ रजेच्या संदर्भात निकष ठरविले आहेत. सभापती महोदय, मला आपले संरक्षण पाहिजे...

उपसभापती : मी आपल्याला खूप संरक्षण दिले आहे...

श्री. व्ही. यू. डायगव्हाणे : प्रश्न असा आहे की, उर्वरीत शाळांची यादी एक महिन्यात जाहीर होईल काय?

श्री. अमरीश पटेल : मी यापूर्वीच सांगितले आहे की, ही यादी इतक्या लवकर जाहीर होणार नाही. त्याकरिता वेळ लागेल. त्याकरिता जितका वेळ आवश्यक असेल तितका द्यावा लागेल. मी सांगितले आहे की, ५ दिवसाच्या आत त्यावर सही करुन तो प्रस्ताव वित्त मंत्रालयाकडे जाईल, त्यानंतर तो कॅबिनेटपुढे जाईल, तो प्रस्ताव कॅबिनेटमध्ये मंजूर करण्याचा मी प्रयत्न करीन. त्यानंतर न्यायालयात जाईल आणि त्यानंतर यादी डिक्लेअर होईल.

श्री. बी. टी. देशमुख : बरोबर आहे, माझा एकच प्रश्न असा आहे की, निवड श्रेणीसाठी विना अनुदानित शाळातील सेवा धरली जाईल याबद्दल शासन निर्णय जानेवारी २००३ मध्ये जाहीर झाला आहे काय?

श्री. अमरीश पटेल : होय, असा निर्णय झाला आहे हे मी आपल्याला सांगितले आहे.

श्री. व्ही. यू. डायगव्हाणे : सभापती महोदय, मंत्रिमहोदयांनी उत्तर दिले नाही..

उपसभापती : लक्षवेधी सूचनेवर चर्चा बरीच झाली आहे, आता आपण पुढे जावू...

श्री. व्ही. यू. डायगव्हाणे : सभापती महोदय, मंत्रिमहोदयांकडून समाधानकारक उत्तर मिळत नाही याचा निषेध करुन आम्ही सभात्याग करीत आहोत.

(काही सन्माननीय सदस्य सभात्याग करतात.)

*****

The assumption that higher education is a "private good" is presented without much elaboration - as if it is a universal truth that needs no explanation whatever.

* * * * *　　* * * * *　　* * * * *

Rejecting the World Bank's view of higher education as a non-merit good UNESCO challenged the compartmental view of education and prioritization of one sector over another

Reacting sharply to the judgement, **justice Krishna Iyer has exposed the ideological underpinnings of the judgement** which is at variance with the equitable principles of the Indian constitution and the interests of the unprivileged who constitute the backbone of the Indian democracy. The learned former Supreme Court judge observed :

"The latest pronouncement of the highest court in the TMA Pai Foundation (MEI) case is no exception to the proposition of subtle psychic bias influencing impalpably the interpretive perspective and subconscious conviction of those called upon to pronounce on contemporary issues. **Today under the powerful impact of globalization and privatization, the mentality of the elite class has suffered a commercial conditioning even in jurisprudential understanding. Of course, globalization, liberalization, privatization and marketisation have captured the court's notice and the Preamble to the Constitution is defacto judicially jettisoned. The court has the last word, but the common people should not have the least word.** The Classroom, it has been said, shapes the destiny of the nation and education is too serious a matter to be left to our robed brethren. Our crimson constitution has a value vision to blink at which is to miss its social vision."

The implications of the judgement on the constitutional principles of equity and on the prospects of a vast majority of students who do not have the purchasing power to appropriate the benefits of higher education compel a close examination of the guiding principles that governed the judgement. **The assumption that higher education is a "private good" is presented without much elaboration - as if it is a universal truth that needs no explanation whatever.** The self assurance of the court is evident in the casual observation that 'it is well established all over the world that those who seek professional education must pay for it.' The contradiction implied in the definition of education as a "charitable" activity is simply glossed over. **However, the inner contradiction between the traditional Indian definition of education as service to be freely rendered and the neo capitalistic notion of education as a market ware to be purchased is too apparent in the test of the judgement to be glossed over.** This unresolved conflict is at the bottom of the intense admiration and fierce criticism the judgement has evoked among different sections of the people.

WORLD BANK vs. UNESCO

The definition of Higher education as a private/ non-merit good was first proposed by the World Bank in the mid nineties with the objective of putting a cap on public investment on higher education. **The World Bank argued that developing countries should not invest their scarce resources on higher education.** The attempt was to set off primary and secondary education against higher education. It was claimed that primary and secondary education have a greater claim to subsidies as compared with higher education since the rate of social return on investment in the former is comparatively greater than that of investment in the latter. **The World Bank document Higher Education :** Lessons of Experience (1994) stated :

"Indeed it is arguable that higher education should not have the highest priority claim on incremental public resources available for education in many developing countries, especially those that have not yet achieved adequate access, equity and quality at the primary and secondary levels. This is because of the priority that countries attach to achieving universal literacy; because the social rates of return on investments in primary and secondary education usually exceed the returns on higher education; and because investments in basic education can improve equity because they tend to reduce inequalities."

Rejecting the World Bank's view of higher education as a non-merit good UNESCO challenged the compartmental view of education and prioritization of one sector over another as early as 1995 through its

Government of India duplicated the World Bank's thinking in the discussion paper Government Subsidies in India issued in May 1997.

* * * * *　　* * * * *　　* * * * *

Rejecting the World Bank's view of higher education as a non-merit good, the policy document Higher Education in the Twenty-First Century: Vision and Mission framed by the World Conference on Higher Education (1998) categorically stated that higher education is a public good, the benefits of which cannot be fully estimated in monetary terms alone.

In keeping with the terms of Universal Declaration of Human Rights, which establishes that higher education shall be accessible to all on the basis of merit.

document. The policies for change and Development in Higher Education which maintained:

"State and society must perceive higher education not as a burden on federal budgets but as a long term domestic investment in order to increase economic competitiveness, cultural development and social cohesion. As a conclusion one could say that the public support to higher education is still essential in order to ensure its educational, social and institutional mission."

GOVT. OF INDIA PAPER ON SUBSIDIES

But policy planners in India found the World Bank logic more suitable to their interests and accordingly formulated the Government policy on higher education. **Thus Government of India duplicated the World Bank's thinking in the discussion paper Government Subsidies in India issued in May 1997.** The paper sought to differentiate between merit goods and non-merit goods on the basis of their externalities or social returns. The paper suggested that cutting down the subsidies on non-merit goods could reduce fiscal deficits. It brought out the fact that in 1994-95 subsidy for services provided by the central and state governments amounted to 14.4% of the GDP, of which 5.6% was spent on education. It was proposed that the extent of total subsidies be reduced by 50%. Education beyond elementary level was classified as non-merit goods because here the benefits of subsidies accrue primarily to the recipients. On the contrary, the benefits of providing elementary education spread well beyond the immediate recipients. **Therefore, it was argued that the subsidy on higher education should be reduced from the existing 90% to 25% over a period of five years.** It was pointed out that the rich often appropriate the subsidies in higher education and that the target population is not actually benefited by subsidies. The logical conclusion of this line of argument was that subsidies in higher education, paid out of public funds, often led to the paradox of the poor subsidizing the rich!

WORLD CONFERENCE ON HIGHER EDUCATION

Rejecting the World Bank's view of higher education as a non-merit good, the policy document Higher Education in the Twenty-First Century: Vision and Mission framed by the World Conference on Higher Education (1998) categorically stated that higher education is a public good, the benefits of which cannot be fully estimated in monetary terms alone. It stated that public support for higher education and research remains essential to ensure a balanced achievement of educational and social missions. **The Framework for Priority Action for Change and Development of Higher Education evolved in the World Conference recommended** that the states, including their governments, parliament and other decision makers should establish, where appropriate, the legislative, political and financial frame work for the reform and further development of higher education, **in keeping with the terms of Universal Declaration of Human Rights, which establishes that higher education shall be accessible to all on the basis of merit.** No discrimination can be accepted, no one can be excluded from higher education or its study fields, degree levels and types of institutions on grounds of race, gender, language, religion, or age because of any economic or social distinctions or physical disabilities. Each higher education institution should define its mission according to the present and future needs of society and base it on an awareness of the fact that higher education is essential for any country or region to reach the necessary level of sustainable and environmentally sound economic and social development, cultural creativity nourished by better knowledge and understanding of the cultural heritage, higher living standards, and internal and international harmony and peace, based on human rights, democracy, tolerance and mutual respect.

INDEPENDENT TASK FORCE REPORT ON HIGHER EDUCATION

The UNESCO documents provided the source of inspiration for the growing opposition to the non-inclusive and exploitative policies of the World Bank. It could force the World Bank to reconsider its policies in respect of tertiary education. Accordingly an independent Task Force was appointed jointly by the World Bank and UNESCO in 1998. The Task force consisting of 14 members from different countries, including Dr. Manmohan Singh from India, reiterated the earlier policy perspectives of the UNESCO with greater force and vehemence in its report entitled Higher Education in Developing Countries: Peril and Promise. Task Force Co-Chair Henry Rosovsky said:

"**The Task Force makes a simple point : Higher education has never been more important to all nations than it is right now. By contributing to governance, culture democracy and the spirit of enterprise, higher education creates valuable public goods.**"

The first activity of the task force was to take stock of the higher education scene in the developing world, which is home to 85 percent of world population, but to barely more than half of the world's 80 million higher education students. Of the roughly 40 million higher education students in developing countries, relatively few are enrolled in truly high quality programs. The rest face a slew of problems. They are taught by poorly-qualified, poorly-motivated and (no surprise) poorly-compensated faculty, struggling with inadequate facilities and outmoded curricula. Yet these are young people who we must count on to grapple with the huge task of building a better future for the developing world. These are the young people who will provide the "capacity" to run more effective governments, develop the businesses of the future, and build the health and education systems that make such a difference to the quality of life. Even more disconcerting for the Task Force was the realization that, without bold action, the performance of the South's higher education systems seems certain to worsen. Three factors are at work here. First, the uncontrollable demand for higher education. Second, the growing importance of knowledge in the modern world. And third, the inexorable and often cruel logic of globalization.

David E. Bloom, head of the Task Force Secretariat

In today's world, higher education is basic education. Today, higher education is needed by the masses - and can no longer be confirmed to tiny elite.

Their habit of knowing the worth of everything, but the value of nothing, has led the World Bank to an incredibly simplistic way of assessing the return on investment in higher education.

elaborates on the findings of the report on these issues thus:

"First, we should salute, but recognize the problems caused by, the incredible and growing thirst for education that we see all around the world. We have educated more and more young people to primary and secondary level - but, like Oliver Twist, they want more ! They realize something that even the richest governments are only beginning to wake up to : **in today's world, higher education is basic education. Today, higher education is needed by the masses - and can no longer be confirmed to tiny elite.**

Added to this thirst for knowledge and skill are some demographic realities. Most developing countries have large baby boom generations. And as babies will, these boomers are growing up. So there are more and more young adults. And more of these young adults feel the need for advanced education. It is worth noting, of course, that this is a huge opportunity dressed up as problem - not the other way round. The baby boomers will keep aging and, as the West struggles to cope with increasingly aged and decrepit population, the developing world will have access to a demographic dividend as arising proportion of workers support a falling proportion of dependants. This dividend will be collected, however, if - and only if the workers have the education to create, seize and exploit new opportunities.

So developing countries cannot stand still and focus their attention on improving the quality of their higher education systems. They must first direct their efforts and resources to increasing the quantity of education on offer. **And they must do it in a planned way. At the moment, this planning is not there and it's leading to a burgeoning of new institutions - many of them private, most of them poorly focused, and some that do little more than prey on the aspirations and assets of well - intentioned students and their families.**

Second, developing countries face the problem that, across the world, everyone recognizes the growing importance of knowledge - that weightless aset that is fast supplanting tangible resources as the foundation of wealth and power. Unfortunately, knowledge budgets knowledge and rich countries have, so far, shown themselves to be in a better position to nudge their higher education systems in the direction of providing what will be needed in tomorrow's world. The knowledge economy seems to be reinforcing and further magnifying income differentials that are already huge by historical comparison. IT has some countervailing potential - but so far it has delivered most of its benefits in rich countries. It was in the USA, not an emerging nation, that a university, Stanford, and a whole series of new technologies came together to produce Silicon Valley - a phenomenal (if now troubled) economic powerhouse.

The third factor - globalization - adds to these difficulties. As we know, it is a shorthand term for the process through which national economies are integrated. **Globalization occurs through four principal channels : movements of goods, capital, labour, and ideas. Its potential benefits are huge but, so far, these benefits have been delivered predominantly to the rich world.** As a result, as the Battle in Settle highlighted, the process of globalization faces growing position. But in the meantime, globalization increases the ability of rich countries to compete for talented students and faculty and focuses their attention on the problems of the North, not the South. Globalization is also making the world economy increasingly competitive, and increasingly unforgiving of laggards. The phenomenon of drain, train, and retain the best brains clearly undermines the South's ability to complete in business - as well as weakening its chance of building the better government and higher education system that are essential to it achieving even a semblance of parity with the North."

Methods of evaluating the benefits of higher education have traditionally been quite narrow, neglecting higher education's role in generating public goods. The rate of return to the individual has generally been measured in terms of higher salaries, with only the increased tax these salaries incur counted as a public benefit. By this measure, investment in higher education delivers significantly smaller public and private returns than investment in primary and secondary education. Donors have therefore tended to down play the importance of advanced education and, in some cases, have advised governments to withdraw funding from the sector.

Prof. Bloom, himself a noted economist, admits that modern ignorance about higher education has been invented by economists. **Their habit of knowing the worth of everything, but the value of nothing, has led the World Bank to an incredibly simplistic way of assessing the return on investment in higher education.** He explains :

"The basic flaw is to measure return on education exclusively through wage differentials. Take someone who has no education, someone who has been to primary school, someone who has completed secondary school, and someone with a university degree. How much more does each earn than the previous ? These differentials are then compared to the incremental amounts invested in their education to find the return. The results generally suggests that higher education yields a lower return than primary or secondary education - and they have been used to justify the skewing of government budgets (and developments funds) away from higher education institutions.

Higher education obviously confers benefits above and beyond enhancing the incomes of those who received

Ambani and Birla want the Government to subsidize courses like History, Geography and Philosophy for which there is little commercial demand, leaving courses with market demand like Management Studies, Information technology and Biotechnology in the self-financing sector to be exploited by educational enterpreneurs like themselves.

Under pressure created by the repeated challenges to its wisdom, the World Bank was compelled to revise its earlier policy perspective at least partially so as to save itself from being swept off its feet by the current of international criticism against its policies.

their degrees. And many of these benefits take the form of public goods, such as the contribution of higher eduction to enterprise, leadership, governance, culture, and participatory democracy. These are all vital building blocks for stronger economies and societies and all routes by which the benefit of investment in higher education multiplies throughout society.

Common sense tells us that countries need primary, secondary, and tertiary education, not two out of three. All three are vital to human, social and economic development. All three are very definitely in the public interest. So the Task Force is adamant that education should not be thought of as a zero-sum game, where basic education is pitted against advanced study. Education is a positive sum game. We need more of it, and of higher quality, at all levels.

A focus on public interest and higher education has two further implications. First, that market forces alone will not deliver vital public goods. Markets are moved by profit, mainly quick profit. Private interests overlap, but only partially, with a society's long term interesting accumulating and imparting knowledge and its capacity for generating new knowledge. This observation is especially true with respect to the basic sciences and the humanities, vital subjects the market will never deliver optimally because there is not enough money to be made. Markets, on their own, will not deliver educational access for all, either. They will cater mainly to the privileged, creating education for the elite, not the masses. The public's representative - i.e. government - must be prepared, therefore, to protect the public interest. This does not mean that governments should crowd other players out. But it does mean that government must be prepared to act as guide, facilitator, founder in some areas, strategic planner and, when necessary, regulator prepared to wield a hefty stick.

The second implication of our focus on the public interest concerns the oft repeated argument that public investment in higher education is socially inequitable because university graduates - the future elite - are already part of the current elite and therefore not deserving of public subsidy. This view has some merit, but it is not decisive. Higher education confers huge benefits on society as a whole. It would be narrow - minded and counterproductive for a society to forego those benefits simply because they are not distributed equally. Society must get people to pay as much for their education as they are able to and simultaneously avoid shooting itself in the foot!"

The task force roundly criticizes the contemporary trend to privilege technical and professional education over general education and fundamental scientific research. To quote Prof. Bloom again,

"General education emphasizes the development of the whole individual, and not just their occupational training. It highlights the ability to think, communicate, and learn; and to adopt a broad historical, comparative, and disciplinary perspective on different issues. And it is a foundation for later, more specialized, study.

The Task Force Report urges the introduction - or in a few cases the expansion - of high quality general education in developing countries. Such an education is not for all students, but it is in each country' public interest to have individuals who can operate at a high intellectual level in rapidly changing times - whether that involves negotiating with the IMF, deciding whether to import generic AIDS drugs, or acting to develop a national legal system that can robustly protect fundamental human rights.

The content of general education curricula will naturally vary across countries. For example, South Africa should not blindly adopt the conception that exists in Britain or Taiwan. Designing a general education program offers the opportunity to ask fundamental questions about what matters to particular society. The Task Force believes that not only the outcome of this exercise, but also the process itself, is likely to be of great value. It will help energize the whole higher education system - and, in time, change the way a society thinks about itself too. Higher education has always been about lofty ideals. These ideals are not luxuries, but help form the vision that makes higher education thrive."

Prof. Bloom summarizes the recommendations of the task force regarding the need to pay greater attention to science and technology in developing countries.

"Sciences presents a unique set of challenges for universities across the world. First, science is, itself, a public good. Basic scientific inquiry often needs huge investment to deliver long term, but highly uncertain, benefits. **The market is not very good at funding this research on its own - especially when the benefits will be felt by the poor more than the rich. As has often been noted, in today's world it can be easier to find funding for research into a new drandruff shampoo than it is to try and develop a cure for malaria.**

Second, the way that scientific knowledge is produced is changing rapidly. Increasingly science is done across organizational and disciplinary boundaries, it involves public and private sector participation, and it is often directed towards solving a strategically important problem.

Third, scientific progress is leading to growing uncertainty, rather than certainty. The furore over genetically - modified foods - which ties together cutting edge science, big business, and globalization into a heady cocktail - is a perfect example of how difficult it has become to understand where a particular scientific advance is taking us. The relationship between science and society is becoming increasingly vexed - because increasingly experts must admit

The report brought out by the task force entitled Constructing Knowledge Societies : New Challenges for Tertiary Education (2002) has finally revised the earlier Bank approach to Higher Education by acknowledging it as a public good,

It is obvious that the World Bank has totally reversed its definition of higher education over a period of eight years - from 1994 to 2002. Higher education is no longer a "a private good" but "a public Good" even in the eyes of the World Bank.

that they "really don't know."

Science as a public good. Changing modes of knowledge production. A growing climate of uncertainty. These three factors mean that universities must be substantially more flexible and fleet of foot if they are to fund science adequately, pull together the highest caliber of scientific teams, build curricula relevant to modern societies, and maintain public support for their scientific research.

These problems are compounded in many developing countries, where the science and technology base is currently low. The Task Force believes that developing such a base is no longer optional, but is becoming mandatory for all countries trying to complete in the global knowledge economy.

In some developing countries, this base will be useful because of the new discoveries developing country scientists make - especially the ones that have commercial value and whose intellectual property benefits accrue to the developing country.

But, more broadly, a strong science and technology base is important to low and middle income countries because it puts them in a stronger position to select and implement existing technologies, and to adapt them to local circumstances. From biotech to nanotech, IT to pharmaceuticals - science holds the power to make a dramatic difference to quality of life in developing countries, but only if their higher education systems can help guide and control its development."

The Task Force Report has aroused considerable interest around the world and has been followed up by affirmative action, especially in the third world, except perhaps in India. Pakistan's President has now accepted the report and recommended the establishment of a steering group to guide implementation. Four teams have been setup to address areas where the Task Force believes change can be readily achieved. Three priorities are to promote financial disclosure; increase the professionalism of higher education management; and create a community to address curriculum reform. The fourth team will attempt to create a National Higher Education Commission to support and nurtue the process. The culpable apathy of the NDA Government should become a matter of serious concern in India. Manmohan Singh's contribution to the making of the report as a member of the International Task Force and his promotion of contrary values at home is only an instance of the Congress double speak on vital national issues.

AMBANI BIRLA REPORT

It is surprising that the Report on A Policy Framework for Reforms in Education, more popularly known as Ambani Birla Report after their authors, submitted to Prime Minister's Trade and Industrial Council in April 2000 did not take note of the above UNESCO document published in February 2000. The report repeats the arguments of the World Bank report of 1994 with greater inconsistency. It is full of praise for the educational achievements in Sweden and China where almost the entire expenditure on education, even at the level of higher education, is met by the Government. Sweden spends 8.3% of its national income on education. yet, the report only recommends the Indian government to spend 3.15% of the GNP on education, which is far below 6% recommended by Kothari Commission and even lessser than 3.8% now being spent by the Government. The expenditure in higher education should be shared between the private and public sector in the ratio of 60 : 40. Despite labelling higher education as a non-merit good, **Ambani and Birla want the Government to subsidize courses like History, Geography and Philosophy for which there is little commercial demand, leaving courses with market demand like Management Studies, Information technology and Biotechnology in the self-financing sector to be exploited by educational enterpreneurs like themselves.** The Government's role in this forprofit area could be restricted to providing guarantee for student loans to ensure risk-free profitability. The report welcomes investments not only by domestic enterpreneurs but by foreign investors as well. There could be either foreign direct investment (FDI) or investment through franchises in India. There could be private universities and private franchises dispensing "world class education" at "world-class" rates. The logical fallacies are glossed over in the eagemess to promote business. At one stage, it is stated that the entry of foreign enterpreneurs is necessary to ensure the quality imperatives of Indian higher education. At another stage, it is argued that the courses offered by Indian universities will be of great demand abroad because many foreign countries offer only substandard education.

WORLD BANK'S NEW PERSPECTIVE ON HIGHER EDUCATION

Under pressure created by the repeated challenges to its wisdom, the World Bank was compelled to revise its earlier policy perspective at least partially so as to save itself from being swept off its feet by the current of international criticism against its policies. Accordingly, the Bank appointed its own Task Force on Higher Education and Society. **The report brought out by the task force entitled Constructing Knowledge Societies : New Challenges for Tertiary Education (2002) has finally revised the earlier Bank approach to Higher Education**

Unfortunately our Governments at the Centre and in the States and the apex and the lower judiciary continue to be guided by the old ideology of capitalist globalization despite the fact that its greatest apostle on the earth- namely the World Bank - has been compelled to repudiate it, at least in part, albeit for strategic reasons.

The Task Force makes a simple point : Higher education has never been more important to all nations than it is right now. By contributing to governance, culture democracy and the spirit of enterprise, higher education creates valuable public goods.

by acknowledging it as a public good, though the report does not fully accept the implications of the new approach in its framework for action. Emphasizing the change in the approach, Mamphela Ramphele, Manging Director (Human Development) World Bank writes in the foreword to the report :

"A look at World Bank leading for education over the past three decades shows that about a quarter of the entire education portfolio has consistently been dedicated to projects in tertiary education. Before 2000, borrowers for tertiary education tended to be middle income countries, with clients such as Argentina, China, and Indonesia receiving some of the largest loans for this purpose. Then, in 2000, the World Bank and the United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization (UNESCO) published Higher Education in Developing Countries : Peril and Promise, a report by the independent Task Force on Higher Education and Society. World Bank President James D. Wolfensohn wholeheartedly indorsed the conclusions of the report that tertiary education is important in building capacity and reducing poverty.

Largely in response to growing requests from low-income countries for tertiary education projects, the World Bank has been active in expanding stakeholder dialogues on tertiary education reform and in the preparation of new loans, including initiatives in South Asia and Africa. The Bank recognizes the need to embrace a more balanced, holistic approach to investments and to encourage improvements in the entire lifelong education system, irrespective of a country's income level.

Underlying the diverse array of problems and solutions is the notion that tertiary education confers important public goods that are essential to development and poverty reduction - goods that must be accessible to all strata, to all peoples and to both men and women. The report also emphasizes that tertiary education can no longer be viewed as a discrete sub sector of education. Rather, it must be seen as but one critical element that buttresses a holistic system of education - system which must become more flexible, diverse, efficient, and responsive to the knowledge economy. This study recognizes that context is vital to understanding problems and that stakeholder consultation is imperative in designing solutions."

It is obvious that the World Bank has totally reversed its definition of higher education over a period of eight years - from 1994 to 2002. Higher education is no longer a "a private good" but "a public Good" even in the eyes of the World Bank. It does not mean that the bank has reversed its policy of exploitative funding. A close reading of the World Bank document shows that the contrary is really true. The bank has actually appropriated the logic of its opponents to promote its own agenda of exploitation by cashing in on the increasing demand for higher education all over the world. The revelations of Joseph Stiglitz, former Chief Economist of the World Bank in his recent book Globalization and its Discontent should leave no one in doubt about the hypocrisy of the Washington Consensus institutions. But the World Bank's somersault is useful in two ways. Firstly it shows how unreliable the World Bank's advice is in framing long term developmental policies. A policy perspective which becomes outdated in eight years is hardly a dependable guide. Secondly, it could encourage a rethinking on the neo capitalist policies being pursued in developing countries under the aegies of the World Bank. **Unfortunately our Governments at the Centre and in the States and the apex and the lower judiciary continue to be guided by the old ideology of capitalist globalization despite the fact that its greatest apostle on the earth-namely the World Bank - has been compelled to repudiate it, at least in part, albeit for strategic reasons.**

- Courtesy 'Teachers' Movement' - April, 2003

******

The UNESCO documents provided the source of inspiration for the growing opposition to the non-inclusive and exploitative policies of the World Bank. It could force the World Bank to reconsider its policies in respect of tertiary education. Accordingly an independent Task Force was appointed jointly by the World Bank and UNESCO in 1998.

***** ***** *****

The market is not very good at funding this research on its own - especially when the benefits will be felt by the poor more than the rich. As has often been noted, in today's world it can be easier to find funding for research into a new drandruff shampoo than it is to try and develop a cure for malaria.

MAHARASHTRA FEDERATION OF UNIVERSITY & COLLEGE TEACHERS' ORGANISATIONS

University Club House, B-Road, Churchgate, Mumbai 400 020.

Prof. Dr. E.H. Kathale, President,
N 162, Reshimbagh NAGPUR 440 009
Tel No. (0712) 2741098

Prof. C.R. Sadasivan, General Secretary
Gokuldham Bldg 1 S.V. Rd. Borivli (W) Mumbai 400 092
Tel : (022) 28063667, 56938030

MUMBAI, 9TH JUNE 2003.

To,
The Chairman,
University Grants Commission, Bahadur Shah Zafar Marg, New Delhi-110 002.
Dear Sir,

This has reference to your letter No. F.1-11/97(PS), dated 6th May 2003 in connection with MFUCTO's letter dated 11th February 2003.

In this connection, the MFUCTO is thankful to you for intimating to us that the matter (NET/SET issue) in Maharashtra is under consideration of the Commission in consultation with the Universities in the State of Maharashtra.

The MFUCTO had submitted to the UGC by registered post A.D. a detailed Memorandum dated 30th March 2003. The appointment for a delegation of the MFUCTO to wait on you was sought for in order to present the said Memorandum and to present other important documents. It is also to explain to the UGC the important parts of the Hon'ble supreme Court decisions which will have a bearing in determining the fate of over 6000 university and college teachers in the State of Maharashtra. The MFUCTO feels that the meeting is necessary.

In the light of these facts, it is once again requested that the delegation of the MFUCTO may be given a day and time for the said meeting. The date of the meeting may be intimated well in advance of at least 10-12 days so that the members of the deputation from the different parts of Maharashtra would be in a position to reach New Delhi in time by pre-arrangement.

Thanking you in anticipation,

Yours faithfully
(C.R.Sadasivan)
General Secretary, MFUCTO

******

MAHARASHTRA FEDERATION OF UNIVERSITY & COLLEGE TEACHERS' ORGANISATIONS

University Club House, B-Road, Churchgate, Mumbai 400 020.

MUMBAI, 9TH JUNE 2003. : PRESS RELEASE FOR FAVOUR OF PUBLICATION

MFUCTO CONDEMNS UTTER CONFUSION IN ADMISSIONS AND INCREASE IN FEES BY BACKDOOR METHODS

At the meeting of the Executive Committee of the MFUCTO held in Mumbai on Sunday 8th June 2003, the MFUCTO took serious note of the total confusion which has come to prevail in the field of college admissions in all the universities in Maharashtra in the light of the move by various private managements to hike fees.

The MFUCTO also felt that the Government of Maharashtra was paving the way for such confusion by constituting without any consultation with the concerned parties such as students, parent, teachers and non-teaching staff, the Education Regulatory Authority in the State. The private managements are seeking to take undue advantage of the supreme Court judgment on minority educational institutions for increasing fee structure for all institutions though the supreme Court directions were clearly for unaided institutions. In the name of new fee structure, students and parents are being fleeced by the unscrupulous managements.

The MFUCTO strongly maintains that education being a social service sector, state funding cannot be given up but must be further increased and strengthened. The MFUCTO therefore calls upon all concerned to work towards the campaign to 'save and strengthen public funded Education'

Mumbai 9th June 2003

(C.R.Sadasivan)
General Secretary, MFUCTO

******

NUTA BULLETIN (Official Journal of NAGPUR UNIVERSITY TEACHERS' ASSOCIATION) **CHIEF EDITOR :** Prof. A.G.Somvanshi,Shankar Nagar, AMRAVATI-444 606. **EDITOR :** Prof. S.S. Gawai 1,Abhinav State Bank Colony, Chaprashi Pura, Camp, AMRAVATI 444 602. **PUBLISHER :** Prof. S.R. Kalmegh, Lahari Apartment, Keshao Colony, Camp, AMRAVATI 444 602. Type Setting at NUTA Bulletin Office, Phundkar Bhavan, Behind Jain Hostel, Maltekadi Road, Amravati-444 601. **PRINTED AT** Bokey Printers, Gandhi Nagar, Amravati. (M.S) **REGD NO**. MAHBIL/2001/4448 Licenced to post without prepayment **LICENCE NO. NR/ATI/78/2002** Name of the Posting office : **R.M.S. Amravati.** Date of Posting : **14.07.2003**

If Undelivered , please return to : NUTA Bulletin Office, Phundkar Bhavan, Behind Jain Hostel, Maltekadi Road, **Amravati-444 601**.

To,..
....
....
....
....